

ZAŠTO DONIRATI UDRUŽENJU „HAJR”

Zato što ćete... baš Vi sačuvati život narednoj žrtvi.

Zato što... time baš Vi pomažete da se omoguće i održavaju grupne terapije
gde se dele saveti i pruža podrška svima kojima su neophodni.
Zato što... možda baš Vi obezbeđujete bolju sigurnost ženama i deci u Srbiji, onda kada im je pomoć preko potrebna.

Zato što... donacijom baš Vi „kupujete” toj deci odeću, hranu i školski pribor.

Zato što... na ovaj način baš Vi dajete žrtvama mogućnost zaposlenja u našoj zemlji.

Zato što... ako svi ljudi imaju pravo na životne izbore... Vi to pravo dajete i žrtvama.

Zato što... ste baš Vi odgovorni i humani.

Zato što... ne okrećete glavu na drugu stranu!

Zahvalni smo Vam, neizmerno!

Dinarski račun: 160000000053443390; Devizni račun: 160005400004554635

IBAN: RS35 160005400004554635, SWIFT: DBDBRSBG;

Tel. +381 64 482 95 99; E-mail: uznhajr@gmail.com; www.uznhajr.org

POKUŠAJ DA HODAŠ U MOJIM CIPELAMA

Zbornik književnih radova II

Beograd, 2024.

ISBN - 978-86-82740-01-8

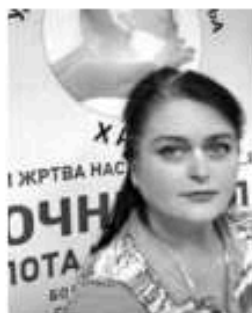

UDRUŽENJE ŽRTAVA NASILJA „HAJR”

Glavni i odgovorni urednik
Špejtim Sojeva Sole

Redakcija

Hajrija Ramadani
Predsednica Udruženja
žrtava nasilja „Hajr“

Emina Hilić
Koordinatorica u
kulturnom timu

Špejtim Sojeva
Urednik u kulturnom timu

Irena Đurić
Članica u kulturnom timu

Milica Aščerić
Zamenica urednika u kulturnom timu

1. Foto: Ustupljena fotografija / Privatna arhiva

2. Foto: Ustupljena fotografija / Privatna arhiva

3. Foto: Hajrija Ramadani / Privatna arhiva

4. Foto: Ustupljena fotografija / Privatna arhiva

5. Foto: Ustupljena fotografija / Privatna arhiva

Reč urednika

Zbornik književnih radova „Pokušaj da hodaš u mojim cipelama” od velike važnosti i značaja je za Udruženje žrtava nasilja „Hajr”, njihove članove i korisnike. Osnovni cilj ovog Zbornika je da se istakne važnost borbe protiv porodičnog nasilja, i svih vrsta nasilja, kao i da kroz pisanu reč dižemo zajedno glas u želji i nadi da se sačuvaju nedužni životi žrtava. Ovaj Zbornik nije samo književno delo nego i testament hrabrosti i lični otisak onih koji svojim poetskim i proznim stihovima glasno izgovaraju: „STOP nasilju!” Čitaocima i ljubiteljima pisane reči, pesmama i proznim delima u ovom jedinstvenom Zborniku, poručujemo da nije lako hodati u cipelama onih koji su trpeli bilo kakvo nasilje. U ovom izdanju pisana reč je snaga otpora protiv nasilja. Ona sa sobom nosi snažnu i jasnu poruku upućenu čitaocima koja se svakako može tumačiti na različite načine, ali jedan je siguran – *Nasilje je nedopustivo!*, poručuju nam pesnici i prozaisti.

U Zborniku osim onih koji se bave stvaralaštvom, predstavljeni su i oni čije su priče bile skrivene i zaboravljene. Zahvaljujući ovom Zborniku, te skrivene i zaboravljene priče, postaju vidljive i ostaće urezani trag u vremenu.

Imajući u vidu istorijat Udruženja žrtava nasilja „Hajr”, stručnog tima za kulturu, fotografije književnih susreta i zastupljene stvaraoce sa biografijama i njihovim fotografijama, lekturu, recenziju, tehničku obradu i dizajn korica, mogu sa zadovoljstvom da istaknem da je ispunjena ova zahtevna književna forma, te da sam saglasan da se 2. Zbornik „Pokušaj da hodaš u mojim cipelama” objavljivanjem može predstaviti široj javnosti. Objavljene fotografije autora su ustupljene fotografije, uglavnom iz privatnih arhiva, koje su nam autori svojevolejno poslali i oni snose odgovornost za autorska prava, pošto dostava fotografije jeste jedan od zahteva ovog konkursa, ali nikako ne uslovljava nikoga da se dostavi i bude objavljena bez potpisa autora. Iz tog razloga Udruženje žrtava nasilja „Hajr” nije odgovorno za autorstvo po pitanju traženja saglasnosti od fotografa ili drugih lica osim ako je drugačije dogovoreno sa pošiljaocima istih.

Ideja Udruženja žrtava nasilja „Hajr”, za objavljivanje ovog Zbornika uz stvaralački napor i opus svih zastupljenih, predstavljenih ali odabranih autora, svakako jeste i da se skrene pažnja mnogobrojnih čitalaca na neiskorenjeni problem nasilja u društvu. Sigurni smo da su ovakva umetnička literarna dela neophodna na našoj književnoj sceni i da su baš kao takva, jedinstvena, potrebna našim čitaocima ne samo da obogate njihove kućne biblioteke već i da ispune njihova srca, oplemene im duh i sačuvaju paperjaste duše.

S poštovanjem,
Špejtim Sojeva Sole
Glavni i odgovorni urednik

Istorijat udruženja žrtava nasilja „Hajr”

Udruženje žrtava nasilja „Hajr” osnovale su žene koje su nakon izlaska iz sigurne kuće uvidele potrebu da jedna drugoj pomognu organizaciono, finansijski i psihološki, zbog toga je jedan od osnovnih principa solidarnost. Udruženje broji više od stotinu članova. Član može biti svako bez obzira na nacionalnost i veroispovest. Udruženje žrtvama nasilja pruža pravnu, medicinsku pomoć, psihološku podršku a rešava i goruća egzistencionalna pitanja svojih članova poput traženja posla. Takođe, pruža i svaki drugi vid pomoći, budući da organizovano sprovode individualni i grupni rad sa žrtvama nasilja. U borbi protiv svih vrsta i oblika nasilja angažuju pravnike, medicinske radnike i druge institucije, stručne pojedince ili organizacije, kao i druge vrste pomoći po potrebi.

U sklopu udruženja deluju radni timovi za kulturu, medije, decu, omladinu, projekte, dijasporu, penzionere, sport, kao i već istaknuti medicinski, psihološki, pravni i kreativni timovi.

Tokom višegodišnjeg rada i iskustva, uz pomoć brojnih donatora i prijatelja udruženja organizovane su mnogobrojne humanitarne aktivnosti i akcije podele paketića, školskog pribora, igraćaka, knjiga, odeće i obuće za decu žrtava i žrtve nasilja. Postoji aktivna saradnja sa Bankom hrane i Crvenim krstom u Beogradu.

Udruženje je organizovalo više stotina tribina kao što su „Imali nasilja posle nasilja?” i „I ćutanje je zločin”. Takođe, upriličili su regionalni okrugli sto „Kako sprečiti nasilje i sačuvati porodicu”. Svake godine, sada već tradicionalno, prave humanitarno-kulturna i sportska dešavanja, poput književnih susreta „Pokušaj da hodaš u mojim cipelama”, modne revije „Život je pista jednaka za sve”, humanitarnog ručka „Zalogaj, isti za sve”, šišanja „Skrati nasilje”, sportskih događaja: „Igrajmo za našu decu”, „Survajver”, „Takmičenjem do drugarstva” i „Lavirintom do drugarstva”.

Udruženje je veoma posvećeno borbi protiv svih vidova nasilja, aktivno je i prisutno na drugim dešavanjima koja se bave sličnim temama. Nastoji da svojim radom menja svest pojedinaca i društva. Aktivnosti udruženja mogu da se prate na internet stranici – <https://www.uznhajr.org/>, društvenim mrežama i časopisu udruženja koji izlazi četiri puta godišnje.

Udruženje je uzelo učešće i realizovalo više projekata poput, sledećih:

- „Podrška porodici i jačanje položaja žena kroz socio-psihološke aktivnosti namenjene ženama i deci žrtvama nasilja” uz podršku Ministarstva za brigu o porodici i demografiju;

- „Da li lično poznajemo neku osobu koja je žrtva porodičnog nasilja i da li bismo se lično umešali i preduzeli korake da pomognemo?” u saradnji i uz podršku Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog;

- „Sprovođenje javnog rada za osobe sa invaliditetom”, koji je podržala Nacionalna služba za zapošljavanje i

- „Pokušaj da hodaš u mojim cipelama” GO Palilula.

Hajrija Ramadani, predsednica udruženja

Političko delovanje:

Član radne grupe Saveta za izmenu i dopunu Zakona o rodnoj ravnopravnosti Vlade Republike Srbije, 2021/22. godine;

Član Saveta za rodnu ravnopravnost Vlade Republike Srbije pri Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog 2023. godine;

Član Saveta za rodnu ravnopravnost opštine Palilula, 2023. godine i

Član saveta za rodnu ravnopravnost opštine Lajkovac, 2023. godine.

Sporazum o saradnji

Juna, 2023. godine u ime Udruženja „Hajr” predsednica Hajrija Ramadani potpisala je Sporazum o međunarodnoj saradnji sa Udruženjem „Dobročinstvo” iz Sarajeva sa gospodinom Hajrudinom Šahićem u cilju osnaživanja i poboljšanja delovanja humanitarnih aktivnosti i projekata, kao i kroz druge zajedničke segmente rada a u skladu sa svojim programskim načelima, principima, etičko-moralnim i drugim uzvišenim, standardizovanim, ciljevima zdravorazumskog delovanja u interesu svih članova društva.

Udruženje policajaca i građana „Bezbedna zajednica”, Novi Sad;

Pravni fakultet „Union”, Beograd;

Fakultet za diplomatiju i bezbednost;

Srpsko-iračko društvo;

Srpsko-marokansko društvo;

Društvo za dečju i cerebralnu paralizu, Palilula;

Ugovor o saradnji sa „Muzičko operско teatarskom organizacijom – MOTO”;

Mreža profesionalaca „Spona”;

Protokol o saradnji sa „Olimpijadom intelektualne svojine”;

„Ženska inicijativa”, Trstenik;

„Bioidea”, Senida Klarić i

„Gradski centar za socijalno preduzetništvo”, Beograd.

Nagrade i priznanja

Sertifikat od strane Saveta Evrope za uspešno završeni kurs „Nasilje nad ženama i porodično nasilje”;

Potvrda o završenom konkursu za preduzetnike „Znanjem do cilja”, organizator Ministarstvo za inovacije, Beograd, 2020. godine;

Godine 2023. na osnovu rezultata nezavisnih istraživanja tržišta predsednica udruženja Hajrija Ramadani je proglašena za „Naj ženu 21. veka”, u aktivnoj borbi protiv nasilja i tom prilikom joj je dodeljen pehar u znak zhvalnosti;

Priznanje Švedske ambasade za 16 najhrabrijih žena u Srbiji;

Sertifikat „ECPD – EUROPLAN CENTAR ZA MIR UJEDINJENIH NARODA”, konferencija u Puli i

Udruženje policajaca i građana „Bezbedna zajednica” iz Novog Sada, dodelilo je zahvalnicu predsednici Hariji Ramadani.

„Udruženje nastavlja hrabro i neustrahivo sa planiranjem projekata i uspešnom realizacijom radnih zadataka kroz razne aktivnosti, uporno tragajući za novim i boljim idejama sa ciljem da se pomogne žrtvama i drugima kojima je pomoć neophodna”, poručuje Hajrija Ramadani, predsednica Udruženja žrtava nasilja „Hajr”.

O kulturnom timu

Kulturni tim je u Udruženju žrtava nasilja „Hajr“, oformljen sa idejom da žrtve nasilja i njihove porodica, članovi, saradnici udruženja i drugi, mogu da iskažu svoj umetnički talenat, pisanom rečju, crtanjem, slikanjem, glumom, plesom ili na drugi kulturno-umetnički i kreativno-stvaralački način.

Kulturni tim objavljuje časopise četiri puta godišnje putem kojih se javnost obaveštava i informiše o svim aktivnostima udruženja. Takođe, organizuje literarne konkurse u saradnji sa poznatim i javnim ličnostima koje podržavaju, aktivno pomažu i promovišu rad udruženja, gde se jednom godišnje pozivaju afirmisani i neafirmisani pisci da pošalju svoje literarne radove koje objavljuju uređene i objedinjene u formi Zbornika pod nazivom „Pokušaj da hodaš u mojim cipelama“ sada već drugu godinu zaredom. Ovaj specifičan i unikatan Zbornik se tokom godišnjih kulturnih manifestacija promovise zajedno sa časopisima u svim gradovima širom Srbije i regiona. Tom prilikom se prikupljena novčana sredstva koriste isključivo u humanitarne svrhe u vidu donacije za pomoć žrtvama nasilja.

Kulturni tim organizuje humanitarne književne susrete u svim gradovima kako u Srbiji i regionu, gde učesnicima susreta pruža priliku da promovišu svoje literarne radove. Pisanom rečju dižu glas protiv nasilja i predlažu nove ideje, kako bi udruženje moglo još bolje da funkcioniše. Kulturni tim je otvoren za svaki vid saradnje i svima pruža podjednake mogućnosti.

Naša draga Hajrija Ramadani, predsednica Udruženja žrtava nasilja „Hajr“, kao i svi članovi tima za kulturu: urednik Špejtim Sojeva Sole, brend menadžerka najtiražnijeg nedeljnika u Srbiji „Blic žene“ i dnevnih novina „Blica“ Milica Aščerić, članica Irena Đurić i tehnička saradnica zadužena za dizajn Branka Bužić i ja kao koordinatorka Emina Hilić, nesebičnim zalaganjem i svakodnevnim angažovanjem, kao volonteri, doprineli smo da i ovogodišnji zbornik „Pokušaj da hodaš u mojim cipelama“, ugleda svetlost dana. Velika zahvalnost svim članovima tima.

Emina Hilić

Pokušaj da hodaš u mojim cipelama **/recenzija/**

Velika je čast i zadovoljstvo raditi na jednom ovako značajnom projektu, ne samo za žrtve nasilja već i za društvo uopšte. Podržala sam prvi zbornik „Pokušaj da hodaš u mojim cipelama” kao autorka pesme „Ogledalo duše”, a ovaj ne samo u službi autora nove pesme „Porodica moja, moj dom” već i kao urednica izdanja, recenzentkinja i lektorka, što me čini izuzetno ponosnom i radosnom. Odgovornost je zaista velika, ali pošto ovaj posao radim s ljubavlju i istinskom verom da smo na pravom i dobrom putu, ne vidim ni jednu jedinu poteškoću i neizmerno uživam.

Posebno sam uživala čitajući pesme, ali bilo je tu i priča iz kojih se i te kako crpe mudrosti, a zbornik su začinili i dovitljivi aforizmi... Moram priznati da su mi autori priredili jedan neočekivani vrtlog emocija. Prošla sam, čitaooče dragi, sve emocionalne faze od smeha do suza, sete, tuge i bola, od besa do radosti, poricanja i prihvatanja istine, pa opet suza i smeha i tako sve ukrug. Zaljubila sam se u ovaj Zbornik i nije me sramota da se baš tako i izrazim, jer sam na jednom mestu indirektno upoznala toliko sjajnih ljudi, koje sam još bolje mogla da sagledam kroz njihovo literarno delo i koji su me ubedili da ne treba da brinemo dokle god ovim svetom koračaju neke predivne umetničko-pesničke duše bez bojazni od istine. Autori su osvešćeni, razboriti, hrabri članovi ovog društva, ali i lojalni lepoti svoje duše od koje, po svemu sudeći, ne mogu i ne žele da odustanu. To je zaista divno i to se oseća u svakom napisanom retku koji su podelili sa nama.

Teško je sada izdvojiti pojedince, zato neću ni citirati delove iz odabranih pesama ili priča. Svi radovi su na svoj način autentični. Ovo je naš zajednički posao, pa i zasluge treba da budu zajedničke. Ono što sigurno svaki čitalac dobija jeste ljubav koju autori nesebično nude i ostavljaju za sobom – i tu se kriju čar i lepota ovakvih knjiga i razlog zbog kojih su one veoma značajne i korisne. Da na svetu nema dobrih ljudi, kakav bi to bio svet? Zato neka ovaj naš Zbornik dobije krila koja zaslužuje i neka obilazi kontinente i zemlje, gradove i sela, knjiška druženja i sajmove knjiga, šaljući poruke ljubavi, mira, sloge... Neka se širi priča o snazi i mudrosti žena, o njihovoj važnosti, lepoti i neophodnosti u ovom svetu, a posebno su nam u ovoj misiji pomogli muški saveznici i stvaraoci, njihova podrška i ljubav bez kojih ni mi žene, pa ni naša deca, ne možemo biti potpuni i srećni.

Zahvalna ću uvek biti svima koji, iako ne hodaju u tuđim cipelama, mogu da razumeju tuđe muke i boli, da sa saosećanjem pruže reči i ruke podrške, a svima koji i delima, pa i ovim literarim, doprinose podizanju svesti o problemu svih oblika i vrsta nasilja u društvu, svakako ostajem najzahvalnija i na koje sam posebno ponosna, pošto oni direktno utiču na prevenciju ovog problema. Sačuvajmo živote jer su oni najvrednije što imamo i pokušajmo da hodamo u tuđim cipelama. Milujmo rečima i delima druge, baš kao što ova literarna ostvarenja čak 87 sjajnih autora miluju našu dušu!

S ljubavlju,
Milica Aščerić
Urednica izdanja

PODRŠKA JAVNIH LIČNOSTI IZ KULTURNOG ŽIVOTA

Suzana Mančić

Rođena u Beogradu, 1956.
Pevačica, voditeljka, glumica i
spisateljica.

SVE MOJE JESENI

Zašto baš od svih godišnjih doba da izaberem jesen? Lišće opada i žuti, padaju kiše, završeni godišnji odmori, spremljena zimnica popunila police špajza i ostava...

Baš zato. Jesen, svi poslovi završeni, samo se čeka da ja dođem na svet. I, eto mene. Već u poznu jesen, odočnela sam. Već je sneg počeo da pada i zavejao Beograd. Stali tramvaji, sve je stalo. Ugledala sam ovaj lep svet kao dugo očekivani ljubljeni sin. I, evo... već u prvim minutima, sa prvim udisajima vazduha, dobilasam

elemente svoga budućeg života, svoje sreće i svog usuda. Svake jeseni dešavale su se čarobne stvari. Nova školska kecelja, nova simpatija u školi, berbe grožđa u vinogradu kod bake i deke, pa moje rođendanske proslave u ono vreme skromne, domaći sendviči, kao posluženje i vesela opaska moje mame: „Kod tetke Vere Mančić, sve mora da pojedješ!” Od Pića-Vitasok, od poklona čokolada ili knjiga, edicija „Plava ptica”.

Ko je imao tako skromno, ali toplo detinjstvo naučio je da se raduje malim stvarima. Naučio je da je rad merilo svega i da je život velika borba.

Jedne jeseni sam se zaljubila, ludo, bez zadržke. Prepustila sam se kao ptić bačen iz gnezda i letela, letela sve dok nisam pala i udarila snažno o tlo, užasno popustila u školi, nekadašnji vukovac naređao dvojke i trojke u dnevniku, neopravdane izostanke...

Bio je to veliki debakl. Doživela sam gubitak vere u sebe. Devojka u tim nežnim godinama izgrađuje samopouzdanje i usmerava svoj život, pa i svoju budućnost. Bila sam na prekretnici.

Već sledeće jeseni mi je snažna beogradska košava ohladila glavu. Velikim radom i samodisciplinom vratila sam se tamo gde mi je mesto,

među najboljima. I dalje sam bila ludo zaljubljena, ali sam negde duboko u sebi shvatila da ne postoji jača ljubav od one koju gajimo prema sebi i svom biću. To je bila odlučujuća jesen mog mladog života.

Sudbinski, neke sledeće jeseni do-
nele su mi i prvu ploču, prve nastupe,
intervjue i naslovne strane, turneje po
celom svetu i jedan sasvim novi život.
Diplomirala sam na pravnom fakultetu,
ali moja budućnost bila je već sasvim
izvesna.

„Show“ biznis je jedna velika šarena
laža, ali koja jako prija i donosi dosta
novca. Taj sjaj, luksuz i velika polpu-
larnost postali su zamena za spokoj,
jednostavan život na koji svako ima
pravo. Ne smeš se poljubiti na ulici,
veseliti se u kafani, pokazati novog
dečka... Posvađati se..., ne smeš po-
kazati podočnjake, višak kilograma i
umor. Sve mora biti idealno. I brak, i
deca i muž.

I opet jedna jesen mi nameće tešku
odluku. Razvodim se. Opet sam na
prekretnici, bez posla, sa dve male
devojčice... Nije to tako loš brak, mogli
smo ostati zajedno ko što mnogi
brakovi opstaju. Tada sam shvatila da
mogu i treba da nastavim sama, da uz-
mem život u svoje ruke...

I, sada dolazimo do onoga što nas
sve muči.

Nasilje.

Za mene nasilje javnog mnjenja,
medija, profita na mojim mukama.

Nasilje od kog niko nije pošte-
đen... javna si ličnost, istrpi, pa i tvoja
deca neka trpe, šta će im faliti...

Nasilje od kog me je sramota, od
kog nemam gde da se sklonim i sakri-
jem, nasilje od kog se parališem i sma-
njujem.

Nasilje koje mi oduzima ljudsko
dostojanstvo, prvi put pomišljam na
smrt.

Međutim, obećala sam lepu i ve-
selu priču.

Ona jesen kada je sve stalo, a
samo ja se izborila za život forcepsom,
a mogla sam lako umreti, baš ta jesen
koja me je naterala da udahnem prvi
vazduh ove planete i ovog grada, ta
jesen mog života mi je dala snagu, da
hodam kada svi ostali stanu, da govo-
rim kada mnogi zaćute, da mislim i ži-
vim slobodno, da se radujem svakom
danu, da volim, da budem voljena, da
budem uzor svojoj deci, i mnogima
koji u meni vide zdravu snagu i žensku
snagu.

Jer mi možemo sve!

Vanja Bulić

Novinar, urednik, TV voditelj,
književnik i scenarista.

Porodični biseri

IZMEĐU DVE GUMICE

Pre nekoliko dana stiglo je pismo koje sam očekivao, a ipak me malo šoknulo: „Obaveštavamo vas da ste ispunili zakonski uslov za odlazak u penziju po osnovu godina provedenih u radnom odnosu“, itd.

Kad pre prolete četrdeset godina?! Po starom, dobrom običaju, okupio sam društvo i uz gitare proveo jedno nezaboravno veče, koje su zasladila dva koverta. U kovertima su se nalazila kratka pisma, koja su, uz prigodne poklone, ispisale moje nekada drugarice iz razreda, pa potom kume i danas najbolje prijateljice. Koverta su me vratile u gimnazijske dane...

Moj drug Maksa je proslavljao sedamnaesti rođendan. Mogli smo da mu kupimo fikus s kojim ne bi znao šta da radi, aluminijumski lavor ili hulahop koji je tada bio u modi, ali smo se opredelili za originalnije rešenje. Muški deo rođendanske ekspedicije odlučio je da kupi prezervativ, uviije ga u malu kartonsku kutiju, koju bi stavio u malo veću kutiju... I tako u šest kutija.

Ali, trebalo je kupiti prezervativ!

Prvo smo kružili oko trafike. Onda je moj drug Brka prišao i odsečno pitao prodavačicu: „Da li imate gumice?“. Ona se nasmejala, izvadila odnekud „pelikan“ gumice za brisanje traga olovke, spakovala ih i naplatila.

Naredni kupac bio sam ja. Stao sam ispred trafike, duboko udahnuo vazduh, a zatim provukao glavu kroz maleni otvor okružen novinama i raznim drangulijama. Našao sam se oči u oči sa nasmejanom prodavačicom.

– Dobardan komšija, upravo je vaša majka prošla pored trafike.

– Baš vam hvala. To sam hteo da vas pitam. Doviđenja.

Vratio sam se pokunjen. Čitali smo.

– Znam gde ćale krije gumice – rekao je Milanče, kojeg smo interno zvali „Mali grad pored Milana“.

Sutradan je doneo prezervativ marke „Ris“. Pipkali smo ga, naduvali, smejali se i na kraju spakovali uz propratno pismo: „Makso, kada ćeš ga omastiti?“.

Smatrali smo da je to dobar štos, a Maksina devojka se naljutila.

Vreme je da ispričam šta je pisalo u pismima koja sam dobio pre neki dan. Prvo pisamce je bilo zakačeno uz mali paketić, upakovan u papir vrišteće boje.

– Moraš da pročitaš pred svima – rekla je kuma Olja.

Pisamce je bilo namirisano. A u njemu poruka: „Ovo ti više neće trebati“.

Pocepao sam papir i ugledao – prezevativ.

– Pokaži ga – sledilo je naredno naređenje.

Uplašio sam se: drečava boja, mali rogovi na vrhu i jak miris.

– Poslednji krik mode. Prodavačica je rekla da je i ukus veoma ugodan – rekla je Ljilja Žujka.

– I ne moraš da ga probaš pred svima – dobacio je kum Dača.

Pokušao sam da glasnim zahvaljivanjem zabašurim postojanje još jednog paketića. Naručio sam i pesmu. Uzalud.

– Pročitaj pred svima šta piše u drugom pisamcetu – insistirala je kuma Rada.

– A ovo će ti trebati – pročitao sam naglas.

Ovaj paketić je bio veći. Svašta mi je padalo napamet. Možda su skoknule do seksi šopa i kupile neko plastično čudovište? Na svakakave vragolije su spremne te moje nekadašnje drugarice iz razreda, a sada ozbiljne supruge i bake!

U paketiću su bile – pelene. Najnoviji model. Upija sa svih strana i ne oštećuje meku kožu bebeće guze.

Nasmejao sam se gleno, pravo u lice životu koji je potrčao između dve gumice...

ONA, ON I ONČIĆI

Jedna žena, jedan muškarac i troje dece. To je moja porodica. Troje dece daje mogućnost od četiri kombinacije: dečak i dve devojčice, devojčica i dva dečaka, tri devojčice ili tri dečaka. Moju porodicu je zadesila četvrta kombinacija, uz posebnu igru prirode: najstariji sin i blizanci.

A celog života sam maštao o ćerki! Dok je Slađana bila u drugom stanju sa prvim detetom – tada nije bilo ultrazvuka i mogućnosti da se sazna pol deteta, kupio sam, pre njenog porođaja, roze benkice, roze čarapice, roze kapicu... Sanjao sam kako šetam Kalemegdanom, a pored mene trčka-ra Maša u miniću i kikicama kakve je imala Pipi Duga Čarapa.

Moja supruga je osuđena na život sa četiri muškarca. Ovo „osuđena” valja shvatiti uslovno. Jer, ona je istinski gazda u kući. Sinovi je maze i paze, od milja je zovu „Plavuša”, svaki dan joj ispričaju novi vic, kad se vraćaju kasno iz grada zovu telefonom i pitaju da li želi da joj kupe picu ili palačinku? U okruženju četiri muškarca, jedino ona psuje, ali tako kao da se mazi, što je na prvi pogled nespojiva kombinacija.

Ponekad, dok telefonom razgovara sa drugaricama, bežeći tako od muškog okruženja, shvatim koliko i njoj nedostaje jedna Maša. Izbezumi se od sreće dok sluša priče o unukama svojih prijateljica, pa sreću produža-

va tako što meni prepričava razgovor. Ja se uozbiljim i trpim. Poseban ritual predstavlja kupovina rođendanskih poklona devojčicama, unukama naših prijatelja. Moram da se divim poklonima, a da sam nešto manji, morao bih da obučem ono što je kupila i šetam po sobi kao dečiji maneken, kako bi mogla da se uveri u ispravan izbor.

Mojoj supruzi, dakle, pre svega, nedostaje ženski razgovor u sopstvenoj kući!

– Strpi se još malo. Imaćeš uskoro tri snaje i bićeš najsrećnija žena na svetu – rekao sam joj pre neki dan i odmah uleteo u kupatilo, zaključao se i tako izbegao papuču kojom se služi kao najbolji strelac.

ALO, DAJ PARE

Moja porodica se brzo prilagođavala izazovima novih tehnologija skrivenih u mobilnom telefonu. Supruga se, doduše, dugo opirala ovom izazovu, pa je na početku karijere vlasnice mobilnog telefona reagovala vrlo čudno. Kada bi u njenoj torbi zazvonio telefon, ona je bacala torbu uplašena nepoznatim zvukom. U drugoj fazi je celu torbu prinosila na uho, a u trećoj fazi je, nakon zvonjave, istresala torbu na asfalt u potrazi za telefonom.

Danas je iskusni korisnik mobilne telefonije koji ume da pozove nepoznati broj i da se odazove nakon nečijeg poziva. Istini za volju, ne ume da

šalje poruke, ali to nadoknađuje sočnom pričom koju je teško spakovati u pisanu formu.

Ceo uvod sam napravio zbog muke koja me sustigla ne zbog mobilnog, već zbog fiksnog telefona. Jednog meseca stigao je enormno visok račun, pa je supruga otišla u poštu da im se... bolje da ne pominjem njen izraz. Tamo su joj pokazali listing poziva na kome se stalno ponavljao nepoznati broj.

– Izvinite, ja ne znam čiji je ovo broj.

– Taj broj je registrovan u Gvineji Bisao.

– Ali, mi nemamo nikoga u Gvineji Bisao.

– Da li imate decu?

– Imam tri sina i muža.

– Pitajte njih koga imaju u Gvineji Bisao. Tačnije, to je broj „vruće linije”.

Moja supruga je pobeležila, dali su joj šećer i vodu, malo je osvežili i pustili na ulicu.

Odlučio sam da rešim ovaj slučaj, pa sam održao hitan sastanak muškog dela porodice. Na početku sastanka sam upoznao sinove sa novonastalom situacijom: neko od njih koristi „vruću liniju”.

– Ko od nas četvorice ima ribu? – pitao sam jezikom njihove generacije.

Najstariji sin, stariji blizanac i ja, podigli smo dva po prsta. Mlađi blizanac je gundao i zatim napustio sastanak praćen zajedničkim zaključkom tri preostala muška člana porodice Bulić:

„Sram te bilo!”

Zatim je otišao i stariji blizanac. Bio je srećan, jer je imao materijala za dvomesečno izluđivanje mlađeg brata.

– Znao sam. Nema devojkicu, pa ga pali telefonsko šaputanje – rekao sam razočarano.

– Čale, keva se ne računa – rekao je moj najstariji sin i izašao iz sobe.

(Iz knjige „Rupe u glavi”)

Nataša Tasić Knežević

Srpska operna umetnica, sopran i solistkinja u stalnom angažmanu Opere Srpskog narodnog pozorišta. Opširnija biografija na: <https://www.snp.org.rs/natasa-tasic-knezevic/>

NA VRHOVIMA PRSTIJU

Zašto je odmor težak?

Svi su se radovali odmorima, raspustima, odlascima na more, svi sem nas. Nama su i vikendi teško padali. Na vrhovima prstiju, polako, trudili smo se da u tišini sve prođe, samo da se on ne iznervira. Povod je mogao biti bilo šta, ali zaista bilo šta i dok smo za sve bili uzorna porodica sa domaćinom, naš život je bio sve, samo ne to.

Strah

Rano smo saznale šta je to strah, i uterivanje straha u kosti, kako je znao da kaže. Sredstva za to nikada nije birao, sve što je dolazilo pod ruku, zaista sve... počevši od njegovih makaza za šivenje, pa do ostalih rekvizita, ali babe se bojao. Moje babe, valjda što je jednom i ona dohvarila nešto i vratila mu. To nije očekivao, ali posle toga, nikada nije došla kod nas. Rekao je da ako hoće da nas vidi žive, nikada prag ne sme da prekorači. I tako je i baba prestala da dolazi. Nije došla nikada je majci operisan kancer, ni kada smo bile bolesne, ni kada je majku u spavaćici na minus 15 izbacio bez cipele napolje, ni tada. Nikada nije prešla prag, iz straha. Umeo je da ga uteruje i nije birao sredstva.

Hladnoća

Ne volim hladnoću, ona mi je porred gladi najteže padala, svima nama.

Zimi je zaključavana ostava sa drvima, a TA peć nije smela da se pali. Ako bismo je uključile, dobijale smo batine. Ne volim hladnoću, rano nam se svima uvukla u kosti.

Gibanica

Mama je pravila najlepšu gibanicu na svetu...mirisala je cela kuća.

Taj dan je otišao kod tetke, njegove sestre i toliko smo se obradovale, da sam izvadila poslednjih 30 dinara koje sam zaradila šijući i rekla: „Mama danas je pravimo”.

Umela sam da šijem sa sedam godina. Rekao je ako hoćete da jedete morate da radite, pa sam tako počela da šijem. Ustanem u pet, šijem do sedam i krenem u školu. Tada sam imala 10 godina, a sestre mnogo manje.

Kupile smo sir i kore i zamirisala je kuća.

Toliko smo se radovale toj gibanici, da se i dan danas sećam plehane tepsije i krekave kore i kuće koja miriše na nju.

Sele smo za sto i onako vruću ju je mama stavila. Ni sama ne znam kako, ali on se pojavio, pogledao nas je, uzeo ju je i izbacio kroz prozor. Zaleđene se dele smo još pola sata nas četiri. Bile smo gladne i gladne smo zaspale. Bile smo gladne još četiri dana posle toga.

Dan

Nije bio dan, već veče kada smo otišle. Otišle smo držeći život u rukama, ne okrenuvši se nikada više.

Oprost

Vaš otac je preminuo.

Preminuo je sam, u domu, bolestan od kancera i oprostile smo mu, sve.

Čitav naš život, detinjstvo, sve suze, sve strahove, sve... oprostile smo mu, jer smo smogle snage da preživimo i da izađemo, držeći život u rukama, kada su svi mislili da je kraj.

Mrzele smo odmore, raspuste, vikende, jer smo znale da strah tada vlada i da se tada životi najčešće gase.

Mrzele smo ih, sada više ne.

Čedomir Rajčić (Čeda Čvorak)

Pored muzičkog stvaralaštva objavio je pet knjiga. Zbirku pesama „Sa druge strane sunca“, monografiju „Preko trnja do Zvezda“, pozorišnu dramu „Ko je ubio rock and roll“, romane „Monstrum“ i „Videla sam Boga“. Član je Udruženja književnika Srbije.

RADUJ SE

Ljubav kao u bajci
u praksi ne postoji.
Postoje sećanja
koja se pamte,
postoje reči bez značenja,
trenuci ćutanja i nadanja.

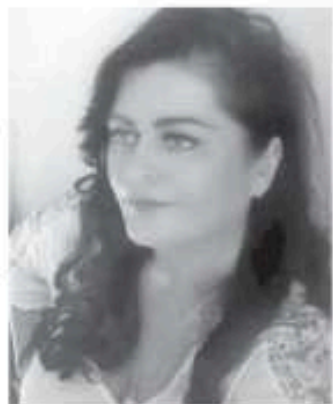
A život kao na traci
prebrzo prolazi,
i kao na filmu
traje samo tren.
Postoje slike bez značenja,
trenuci slabosti i radosti.

Dok vozovi ka večnoj sreći
obično ne dolaze,
peroni puni, čekaju...
Postoje ljubavi bez značenja,
trenuci ćutanja i kajanja.

Dok još čekaš prvu suzu,
prvu nadu,
prvi svet,
dok još sanjaš sasvim budna
prvu nežnost,
prvi ples,
raduj se,
raduj se,
moj jasmine.

PISANOM REČJU PROTIV NASILJA

Hajrija Ramadani

Rođena 1. maja 1970. u Beogradu, završila srednju školu Politehničku akademiju, na Novom Beogradu, smer obrađivač plemenitog metala – zlatar. Osnivačica i predsednica Udruženja žrtava nasilja „Hajr“, humanitarna radnica, žena borac za ljudska prava, rodnu ravnopravnost i najglasnija u borbi protiv svakog oblika nasilja. Zaposlena je u ZU Apoteka „Lilly Drogerie“ na poziciji menadžera prodaje. Članica je radne grupe Saveta za rodnu ravnopravnost Vlade Republike Srbije u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava; učesnica ogromnog broja TV emisija na temu nasilja; organizatorka i učesnica velikog broja domaćih i međunarodnih tribina, konferencija i radionica koje se bave ljudskim pravima, rodnom ravnopravnošću i sprečavanju nasilja; bavi se

humanitarnim aktivnostima za pomoć žrtvama nasilja, podizanjem svesti kod ljudi o nasilju i prevenciji svakog oblika nasilja. Govori srpski, makedonski jezik i poseduje elementarno znanje engleskog jezika. Nosilac je sertifikata Saveta Evrope za uspešno završen kurs „Nasilje nad ženama i porodično nasilje“ i sertifikat „Evro žena“ od strane „Evropske inicijative poslovnih žena“ (2019). Dobitnica je mnogobrojnih nagrada i priznanja od strane državnih institucija u zemlji, od ambasada i nevladinih organizacija u zemlji i inostranstvu za izuzetno zalaganje u borbi protiv nasilja i pomoć žrtvama. Hajrija je i sama bila žrtva porodičnog nasilja koje je trpela od supruga. Na njenu ideju i inicijativu pokrenut je Tim za kulturu u Udruženju žrtava nasilja „Hajr“, gde pored časopisa koji uređuje, organizuje brojne književne susrete pod nazivom „Pokušaj da hodaš u mojim cipelama“ i na taj način, pored regularnog konkursa, prikupljaju radove koji će se objavljivati u zbornicima pod istim nazivom. Hajrija ima ogromnu životnu i radnu biografiju, koja može zauzeti mnogo stranica, ali je želela da bude skromna kakva i jeste. Živi, radi i stvara u Beogradu.

SVETLOST U TAMI

Svetlost u tami,
jaka sam ja;
dok kukavica stoji
u senci zla.

Njegova je snaga
samo prividna sila;
dok moju dušu greje
najdivnija svila.

Moj razum je jači
od njegovih reči;
zato svaki udar
Bož`ja volja spreči.

Dok on živi u strahu
od sopstvenog ja;
ja krčim hrabro
put svog divnog sna.

On je izbledela senka,
ja ostah svetlost dana;
moja volja nepokolebljiva
kao planina sazdana.

Njegova moć beše
kratkog daha i veka;
dok moja iskrenost
osta duboka reka.

Nasilje je slabost,
a moj duh posta jak;
U toplini ljubavi i istine
nalazih snage za drage.

Dok on beži od svoje
mračne strane bića;
ja letim više, visoko
ka smislu mog otkrića.

10

Špejtim Sojeva Sole

Rođen 12. januara 1970. u Uroševcu, AP KiM, Republika Srbija. Osnovnu školu na albanskom jeziku završio je u rodnom gradu, dok je srednju školu završio u Vučitrnu AP KiM, Republika Srbija. Od 1988. do 2022. godine bio zaposlen u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije na mestu policijskog službenika. Objavljena dela: „Putešestvija“, „Mostovi prijateljstva“, „Obalama i dolinama“, „Večiti tragovi“, „Balkanskom dolinom“, „Kroz vreme“, „Tragovi mojih putešestvija“, pesnička zbirka za decu „Ljubimac“, i priređivač je književnog Zbornika „Policajci s dušom“. Pesme su mu objavljene u mnogobrojnim međunarodnim zbornicima. Više puta je nagrađivan. Član je Udruženja žrtava nasilja „Hajr“, kao Urednik u timu za kulturu. Član je udruženja Evrpskih policajaca nacionalnih manjina, kao predstavnik Egipćana i Aškaliya u R. Srbiji. Član je Saveza književnika u otadžbini i rasejanju i Udruženja književnika Srbije. Živi i stvara u Beogradu.

PITAJU ME

Pitaju me svi za ime!
A ja kažem, zovite me,
samo nemojte da me razbijete
u paramparčad kao led usred zime.

Pitaju me...
Šta sam i odakle sam?!
Kažem im da sam čovek.
Rođen sam gde je dragi Bog želeo,
jer je on tako hteo.

Pitaju me...
Koje sam narodnosti?!
Ja kažem – čovek sam
i simbol ljudske naklonosti.

Pitaju me...
Koje sam vere?!
Ja kažem da verujem,
Bogu se molim,
oko sebe sve poštujem,
sve ljude beskrajno volim,
dobrotu svima darujem.

Pitaju me...
Kojim jezikom govorim?!
Ja kažem – najboljim jezikom sveta,
jezikom pravog prijatelja.

11

Milica Aščerić

Rođena u Beogradu, na Božić 1984. kao treće dete, a prva devojčica. Radi kao brend menadžerka Medija centra za ženski i *lajfstajl* sadržaj u kompaniji „Ringier Serbia doo”. Svake srede piše kolumne za portal „Media Sfera”. Posvećena je sportu kao osnivač Sportsko-rekreativnog udruženja „Maja Fit 2016”. Svoju prvu ilustrovanu knjigu za decu „Smejuljci” (2021) posvetila je porodici – suprugu Mihajlu i deci Aleksandru, Maji i Lazaru. Završila je Master akademske studije Komunikologije, na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu (2023), zvanje – master komunikolog. I dalje se profesionalno usavršava. Nosilac je brojnih diploma i priznanja iz različitih oblasti.

PORODICA MOJA, MOJ DOM

Ima jedno mesto gde me srce vuče,
to je tajni kutak gde sloboda vlada;
baš tu je radost moja nekada i sada.

Samo tamo gde sam svoja kuća je moja,
gde mirna duša peva splet arija, srca spoj;
baš tamo su ljudi moji, tamo je dom moj.

Kad zatvorim oči ne bojim se mraka,
potom pogledam njih, okice im cakle,
tu su naše reči umilne, iskrene al’ blage;
baš tu me grle teške ruke, moćne i drage.

Tu je porodica moja, moj dom!

12

Emina Hilić

Rođena u Kačarevu. Živi i radi u Pančevu kao medicinska sestra u Opštoj bolnici Pančevo. Ima dve ćerke i četvoro unučadi. Poeziju piše od ranog detinjstva, dečju, zatim ljubavnu i duhovnu. Od 2018. godine postaje članica Književnog kluba „Dunavski venac“, gde počinje javno da objavljuje pesme i aktivno učestvuje na međunarodnim pesničkim manifestacijama i konkursima. Dobitnica je mnogobrojnih zahvalnica, povelja i nagrada. Neke pesme su joj prevedene na makedonski, italijanski i ruski jezik. Bavi se humanitarnim radom i slikanjem. Prvu knjigu pesama „Kad sunce zgasne“ objavila je 2021. godine, a „Korak dalje“ je njena druga knjiga.

TEK, DA POSTOJIM

Svaka se sreća unapred plaća
Da ti razloga da opet živiš
Duši ti smiraj polako vraća
Voliš je srcem, trenu se diviš.

Sa pravom se nje, nestalne bojim
Uđe kao vetar u raspukle grane
Živim danas, tek da postojim
Zvezdane noći i nove dane.

Leči mi dušu, um i telo
Al' ipak se ja nje bojim
Dođe i prođe tek što je krenulo
Neću je takvu tek da postojim.

Hoću da živim sa sjajem u oku
Da mi ne tamni pogled sneni
Neću opet ranu duboku
Hoću je malo i tebi i meni.

11

Irena Đurić

Rođena Branković u Pančevu, 13. novembra 1969. godine. Završila i diplomirala na Ekonomsko-menadžerskom fakultetu (FAM) u Novom Sadu, a takođe je završila i Viši poslovni engleski jezik. Radi u poljoprivrednoj školi „Josif Pančić”, u Pančevu. Od rane mladosti piše poeziju, a tek sada, stvarajući u zrelim godinama svog života, istupa u javnosti sa svojim pesmama i pričama.

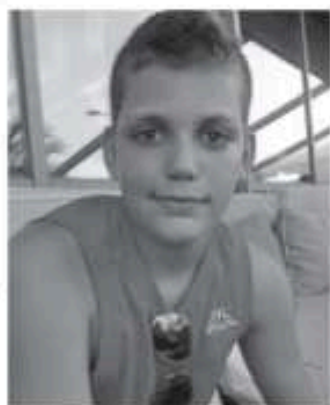
SAN

Ljubav sam ti svoju dala,
svu koju sam imala.
I posle tvojih ružnih reči i vređanja
pored tebe ostajala.
Krišom da deca nevide plakala i bol
u srcu suzbijala,
istinu od same sebe sakrivala,
i tamu tvoje duše, ponižavanja,
batine i pretnje
svojom ljubavlju pokrivala.

Umesto da bude bolje
bivalo je sve gore.
Nadala se tračku svetlosti i nade
za lepe tihe mirne dane.
Ali su samo padale kiše,
pljuskovi udaraca, pljuskovi koji su
tekli niz lice
i slomljeno srce i mrak koji sve pred
sobom ruši,
nijednog trena ne pitajući se kako je
meni u duši
i da se ceo naš svet ruši.

A onda jedne rane zore
sa par dečjih ručica i par krpica u
ruci
rekla sam kraj je našoj mucii.
Kao uplašena srna izjurila sam na put
neizvesnosti i slobode
želeći svetlost i miran san..
verujući u budućnost i novi dan.

Aleksandar Vrtulek
15.01. 2001. – 19.03.2015.

Aleksandar je još kao mali pokazivao sklonost prema muzici i glumi. U trećoj godini sam je tražio televizijske programe koji emituju ozbiljnu muziku, posebno je voleo Mocartovu muziku. Na prijemnom ispitu u muzičkoj školi „Josif Slavenski“, u Novom Sadu, profesori su nam otkrili da Sale ima apsolutni sluh i primljen je na odsek za violinu. Osim muzičkog talenta, bio je izuzetno nadaren za glumu. Vodila sam ga u Pozorište mladih na predstave za decu, koje je on potom postavljao kod kuće. Glavni glumci smo bili mi: roditelji, tetka i sestra. Kada je krenuo u školu vrlo brzo je pronašao put do „Pozorišnih maštarija“, radionica u Srpskom narodnom pozorištu koje vodi glumica Jelena Antonijević. Pre polaska u školu nije znao slova, pa sam mu čitala bajke, a kasnije je i sam čitao. Voleo je da analizira pročitano i da razgovara o likovima. U

petom razredu sam primetila da mu se šire interesovanja prema prirodi, da ga zanimaju ljudske osobine, karakteri i da to prenosi u svoje sastave. Česta putovanja, kontakti sa ljudima, razgovori o svemu što ga je interesovalo kao i čitanje doprinelo je da mu se razbukta već bujna mašta. Taj napredak video se u svakoj rečenici. Razvijao je svoje talente sve do pred kraj prvog polugodišta osmog razreda, kada je posle incidenta među učenicima u kojem nije učestvovao u sudskoj tužbi naveden za jedinog svedoka tog događaja. Tada je postao meta grupe huligana sa kojima je išao u školu i njihovih starijih drugova, ali i tate koji je podneo tu tužbu. Pritisak, zastrašivanje, pretnje, proganjanje, fizičko zlostavljanje sa obe strane bili su neizdrživi. Zlostavljanje je trajalo intenzivno tri meseca. Za sve to vreme tražila sam pomoć institucija. Sva vrata su nam ostajala zatvorena, pa i ona koja nikako nisu smela – vrata škole. Svakodnevno zlostavljanje završilo se na najgori mogući način, njegovim skokom u ambis. U vršnjačkom nasilju izgubili smo mnogo talentovane dece među kojima je i moj Aleksandar. On je imao mogućnosti i podršku da se razvija kao i perspektivu da se ostvari u nekom od svoja tri talenta. Mogao je, ali netaalentovani mu to nisu dozvolili.

Nevena Vrtulek, neutešna mama

Saglasna sam da urednik Špejtim Sojeva u Zborniku 2. „Pokušaj da hodaš u mojim cipelama“ objavi tekstove i fotografiju mog sina Aleksandra. Nevena Vrtulek, Aleksandrova mama

KAKO SAM PROVEO USKRŠNJI RASPUST

Proteklog vikenda putovao sam u selo Batrovce, gde imam kuću. Jedva sam čekao da stignem i vidim reku Bosut koja protiče pored kuće. Svaki put kada dođem u selo odlazim na obalu da gledam ribe kako se praćakaju u vodi. Čim sam stigao otrčao sam na obalu. Bio je divan sunčan dan, voda se presijavala, a drveće se ogledalo u njoj. Međutim, reka kao da je bila tužna. Talasi kao da su mi šaputali da im nedostaju veseli dečiji glasovi. Zagleđan u vodu slušao sam priču. Reka kao da mi je govorila da su deca nekada dolazila u Batrovce na raspust. Mnogo dece se veselo igralo na obali i u vodi. Sve je odzvanjalo od radosnog dečjeg smeha, a reka se radovala. Dugo već nema dece na obali, šaputala je reka. Samo ribe koje povremeno iskoče iz vode. Dece u ovom selu ima malo, u njemu žive uglavnom bake i deke.

Moja reka je Bosut, jer je mnogo pre nego sto sam se rodio pričala mojim precima, a sada priča meni.

KADA BI MOJA KLUPA PROGOVORILA

Moja škola postoji više od dve stotine godina i najstarija je u gradu. Generacije đaka sticale su znanje u našim školskim klupama, šaputali jedni drugima, dopisivali se, razmenjivali tajne.

Moja klupa je jedna sasvim obična klupa, ali krije mnogo đaćkih tajni. Pre nego što je postala moja školska klupa u njoj je sedelo bezbroj đaka koji su kao i mi šaputali da ih samo klupa čuje. Često razmišljam o tome ko je pre mene sedeo u mojoj školskoj klupi i da li je neko od njih bio poznati pesnik, muzičar, političar, sportista... Jednog dana sedeći na času zatvorio sam oči i mislima odlutao u daleku prošlost. Zamišljao sam decu obučenu poput junaka sa starih fotografija koje čuvamo u albumu kako sede u mojoj učionici umesto mojih drugova i drugarica. Odjednom kao da sam čuo šapat: „Eh, kada je u toj klupi sedeo Petar tršave plave kose, bila sam iscertana formulama, a Ljiljana je stalno pričala sa drugaricom na času!” Prenuo sam se protrljao oči, ali ponovo sam začuo isti tihi glas: „Petar je bio odličan đak, ali je uvek kasnio na čas zbog fudbala!” Okrenuo sam se i ugledao nasmejana lica nekadašnjih nestašnih đaka. Nekako učinilo mi se kao da gledaju u mene, nasmejao sam se i ja njima. Tihi glas je nastavio: „Dušica je rano ostala bez oca i svaki dan čuvala braću dok je majka bila na poslu. Ta devojčica je često bila tužna dok je sedela na času, jer nije imala vremena da se igra sa svojim drugarima. Dragan je bio dečak koji je stalno slao ceduljice devojčici koja je sedela ispred. Svaki put kada bi dobila ceduljicu devojčica zarumenjenih obraza bi se okrenula i nasmešila mu se!” Shvatio sam da to

moja klupa otkriva tajne đaka koji su tu sedeli pre mene. Pomislio sam da će tako moja klupa nekom drugom radoznom đaku da otkrije i moje tajne. Zvono koje je označilo kraj časa, prekinulo je moje sanjarenje o nekoj drugoj deci koja su sedela tu gde i ja.

15

Uroš Cvetanović

Rođen 2014. godine u Beogradu, i ide u četvrti razred osnovne škole. Odličan je đak, ima sve petice, a u slobodno vreme voli da piše pesme, igra tenis i rešava matematičke mozgalice. Na međunarodnom matematičkom takmičenju „Kengur bez granica” osvojio je drugo mesto na republičkom nivou, kao i treće mesto na državnoj matematičkoj olimpijadi. Kad poraste želi da postane učitelj ili zubar.

SREĆAN ROĐENDAN

Na sjajan dan 26. marta,
neka cveta cvast
za nekog posebnog
i veoma dostojnog.
Srećan rođendan želim mami
ne bih je nikad ostavio samu.
Srećan rođendan, želim ti najbolje sve,
neka dobiješ sreće dve!
Hvala za sve što si za mene učinila,
ništa loše nisi načinila!
Hvala za sve i srećan rođendan!

MOLBA SUDIJI

Nasilje trpim
nemam moć.
Trebam mi
Vaša pomoć...
Svi idu
na njegovu stranu,
zato dobijaju
prvu manu.

Da, trpim nasilje.
To je tema
za nasilje,
razloga nema.
Vaša pomoć
meni treba,
jer sam bespomoćan
ko mala beba...

SRBIJA

Srbija je zemlja moja,
uvek je moderna i svoja.
U Srbiji svega ima,
Srbija je lepa svima!
Glavni grad Srbije je Beograd.
Sjajan grad!
Srbija je poznata po tome
što sa onima koji nemaju
deli sve svoje.
Tu su hramovi i crkve razne
koje nikada nisu prazne.
Srbija nikada ne zaslužuje kazne!
Srbija je zemlja moja,
a svako bi voleo da bude i njegova!

ŠKOLA

Škola, volim školu
i ne završavam je u bolu.
U školi ja sve hoću,
ali škola ne radi noću.
Škola je kao moja baza
do učenja sjajna staza.
Sa prijateljima se stalno družim
i oko škole stalno kružim.
Škola je mesto ovo
gde prvaci uče prvo slovo.
U školi čitamo i pišemo,
ali ponekad nešto i brišemo.
Ovo je škola moja,
koja nije briga tvoja!

16

Milan Perišić

Rođen 2. decembra 1985. godine u Prokuplju, a živeo u selu Konjarnik. Danas živi u Beogradu. Mnogo voli prirodu i ističe da mu je žao što ne može često da obiđe svoje predivno selo, jer je daleko. Takođe, voli putovanja. Pored pisanja pesama, u slobodno vreme slika, druži se, a lošu energiju kako sam voli da kaže: „Teram dobrim stvarima i tako dobijam krila za budućnost.“ Voli sport i pozorište. Volim da bude human i pomaže drugima. Milan kaže: „Možda mi je plitak džep, al' mi je srce veliko.“

HEROJI

Kad ti srce živi
u tami vatre gori,
kao da ima nade,
to je samo iluzija.

Moje srce
sa mrakom pleše,
svetlost me za ruku pušta
i zauvek me napušta u suzama.

Oni koji iskreno vole
heroji su – oni ne gube.
Ponosno nosim svoje srce
u lice ti se smešim.
Gledaj šta je tvoje srce izgubilo.

Gledaj šta je tvoje srce izgubilo
i polako korača ka tamo kao moje.
Možda se nađemo u tom mraku
i padnemo zajedno,
ali znaj – jedino heroji nikad ne umiru,
naučićeš to od mog srca.

OBOJIM SE U SUNCE

Ne mogu suze ništa,
jer se obojim u sunce.
Zasija mi jako,
tuga ne može mom srcu ništa.

Bol kreće da sapliće moje korake.

Obojim se u sunce,
zasijam jako, jače od sunca.
Ne može mi ništa,
jer u meni ljubav sija.

Ja sam kao svetlost,
ja sam smrt za tamu,
posečem je iz jednog maha,
ne dam nada mnom da vlad,
gurnem je da pada
i obojim se u sunce
i sa osmehom koračam.

KADA ZASPIM

Srce tužno, duša bez snova,
ti kao vino kroz vene mi tečeš.
Oko mene sve sivo je,
ti ne znaš ljubav šta je,
ne znaš kako boli kad zavoliš.

Kada zaspim, kroz tamu lutam,
kao duša izgubljena.
Lagano boli me, bol ubije,
paučina po srcu se skuplja.
Godine prošle su, srce još voli te.
Kad zaspim kroz tamu tražim,
a tebe nema da mi makar srce opet
slomiš.

Kiše ledene padaju, kao srce tvoje
ledene su,
srce mi tiho jeca, ti me čuješ.
Tako hladno je, kao avet lutam bez
tebe,
moje najdraže.

17

Biljana Mihajlović

Rođena 1. maja 1956. u Vojvodini, gde je završila gimnaziju. Godine, 1991. odlazi sa svoje dvoje dece u Švajcarsku. Od 2021. godine intenzivno piše poeziju i slika, a bavi se i fotografijom. Članica je raznih udruženja: Udruženje slikara „ProArt'94“, Udruženje srpskih pisaca u Švajcarskoj i „Interkulturelle Brücke“ u Cirihi. Dobitnica je nagrade za poeziju i slikarstvo Kulturnog udruženja „Karađorđević“ iz Beograda, a zastupljena je i u antologiji „Garavi Sokak“ štampanoj u Indiji.

EH, SLAVUJČE MOJE

Kako me Raduje
Poj tvoј...
Pogledaj te nežne
Snažne Ruke
Koje Nas
Hrane...

ŽENA

Večno uzdizana
Prljana

Nebo
Pakao
Prošla...

Telo snažno
Oslabljeno
Voljeno
Kuđeno...

ŽENA

Simbol plodnosti
Čistote...

Demoni je uprljaše
Slabosti naše

ŽENA

Uzdignuta
Na Tronu stoji –
Nikog se ne BOJI

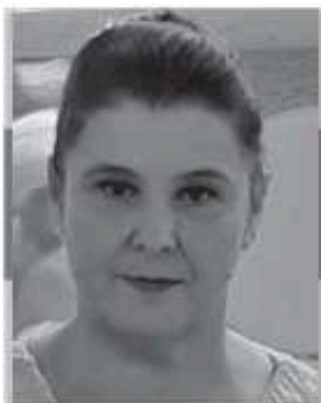
ŽENA

SNAŽNA
ODVAŽNA
ČELJAD SVOJU HRANI

Od Demona brani...

ŽENA
Početak BESKRAJA

Biljana Stojićević

Rođena „u najlepšem mestu, u proleće kada se priroda budi“, 12. marta 1967. godine. Supruga, majka i baka. Osnovnu školu završila u rodnom selu Petki i obližnjem rudarskom gradiću Kostolcu. Krojački zanat završila u Požarevcu. Piše poeziju i prozu još od školskih dana. O njenom književno-umetničkom radu svedoče dve objavljene zbirke pesama „Vreme je“ i „Pod kišobranom“. Članica je KK „Majdan“ iz Kostolca. Osnivačica „Kultur und Literaturvereins NADA“, u Beču. Zastupljena u mnogim zbornicima u zemlji i inostranstvu. Pored pisane reči piše i muzičke tekstove za koje je dobila brojne diplome, zahvalnice i pehare, posebno ističući one sa muzičkih festivala. Živi i stvara ne relaciji Beč-Bradarac.

DEVOJČICA

Pored mene prođe devojčica plava
čupava je njena mala glava,
na leđima rančić ponijela
možda joj je ime Danijela.

Na leđima rančić je do pola
ispod njega leđa su joj gola.
Pocepane pantalone
behu i tri broja kraćijoj džemperak.
Zar se tako sad u školu polazi,
gde nam mladost to odlazi?
Zar je mati takvu sad u školu sprema,
zar morala ni tu više nema?

Pocepane pantalone sad svi nose
noge bose, raščupane kose.
Kakva li se danas učiškola
kada u njoj deca su nam gola?

Pa se setih svoga đaćkog doba
uniforme opeglane plave
što nosiše očešljane glave.
Devojčica kad u školu krene
pred majkom zastane pa se i okrene,
da pod budnim okom roditelja stroga
dođe do učitelja svoga.

Na vratu su tetovaže grozne
izbušeno i lice i uši,
pa ulicom dete kao
starac puši,
koji li je đavo to
u ljudskoj duši?
Zastanite vi poltroni
praznik ne živi se život
ko po kazni.
Usmerimo mladost ovu
povratimo radost mi u školu.

19

Mirjana Stanimirović Cvijanović

Rođena 8. novembra 1969. u Modriči gdje je i živela do 1994. godine kada odlazi u Švajcarsku. Tu i danas sa mužem Draganom, sinom Radetom i kćerkom Sarom živi, radi i stvara. Njeno osnovno zanimanje je razvoj kozmetičkih proizvoda u firmi „Mibelle Buchs AG“. U slobodno vreme bavi se i likovnom umetnošću, NLP-om, *lajf koučingom* kao i autorskim grupnim fitnessom pod nazivom „Zumba“. Pisanje poezije je njena strast, prožima se kroz ceo njen život.

Zbirka pesama „Kad suze progovore“ (2018) je njena prva knjiga izdata u Banjaluci. Od 2021. godine aktivna je članica Udruženja srpskih pisaca Švajcarske gde se redovno predstavlja u „Zaveštanjima“.

RANJENA PTICA

Kao kroz maglu sjećanje krije
živahna krila zlaćane sjene,
a sad ko da nikada letjela nije
ptičica mala snuždena vene.

Perije njeno kuštravo, sivo
jedva da prekrit' može joj krila,
strah od svega šta je bilo
i ožiljke ranjene duše skriva.

U srcu njenom zapekle česme
već dugo odatle ništa ne teče,
kao da nikad ne bješe pjesme
a nju to toliko boli i peče.

Na kavezu njenom pozlata rđa
tek sad se vidi taj lažni sjaj,
iako vremenom jača i tvrđa
duša je njena spremna za kraj.

Vjetrovi hladni šibaju, lome
gaseći poslednji tračak nade,
da će ona dželatvu svome
uspjeti nekad da se ukrade.

Al' rđa je rešetke jela i jela
pukoše one kao od žage,
i ptičica bješe dovoljno smjela
prikupi poslednju kapljicu snage.

Polomi nekdašnje rešetke snažne
raširi krila i zbogom reče,
pobježe od te ljubavi lažne
da je ta rana više ne peče.

Sad slobodna leti i pjeva pjesme
i nikad je više ništa ne boli,
ma niko joj više ništa ni nesm'je
jer odluči čvrsto sebe da voli!

20

Sava Ilić

Rođen u Šamcu (Republika Srpska), mladost je proveo u Deronjama (Bačka). Od 1989. godine živi Švajcarskoj (Sant Galen). Radi kao menadžer u uglednoj kompaniji „ORBITHANDELS GmbH“, u Cirihi. Oženjen je i ima dve ćerke i sina, što smatra svojim najvećim uspehom. Pored objavljenih knjiga, svojom poezijom je zastupljen i u preko 30 zbornika drugih Udruženja, kako u matici Srbiji, tako i širom dijaspore. Član je i bivši predsednik Udruženja srpskih pisaca Švajcarske gde, takođe, svojom poezijom učestvuje u zajedničkim godišnjim zbornicima „Zaveštanja“.

ŠAPAT KORAKA TVOG

Ostadoh te željan, još te vidim svuda,
dok su plaštom sreće želje ogrnute,
da te opet sretnem kraj usnulog spruda,
kad se dan sakrije obali pod skute.

Tvoj korak i sena, tihim će šapatom
uzburkati čula moga bića setnog
i vratit' sećanja kad sam za vajatom
livadom ti brao struk cveta proletnog.

Koliko ćeš sreće i radosti tada
pružiti mom srcu u časima tjem
i držat me budnog, san da me ne svlada
dok nad svojom željom sanjarim i bdi-
jem;
Da te opet sretnem kraj usnulog spruda
ostadoh te željan – još te vidim svuda.

21

Snežana Milanović

Rođena 6. septembra 1966. godine u Požarevcu, živi u Crljencu (opština Malo Crniće), a nalazi se na privremenom radu u Švajcarskoj. Do sada je objavila trinaest samostalnih knjiga. Neke pesme su joj prevedene na nemački, engleski i ruski jezik, a zbirka pesama „Na jastuku zvezda“, prevedena je i na francuski jezik. Zastupljena je u više antologija, almanaha, zbornika, kao i u mnogim listovima i časopisima. Članica je Udruženja srpskih pisaca Švajcarske, čiji je aktuelni sekretar, DBK – Društva književnika Beograd, „Orfeja sa Mlave“, Književnog kluba „Ivo Andrić“ iz Zemuna i mnogih drugih. Dobila je više nagrada, kako u zemlji tako i u inostranstvu. Naši i strani pisani mediji i televizije su, u više navrata, pratili Snežanine nastupe. Nadarenost za umetnost (Snežana pored pisanja svira i harmoniku) nosi iz kuće od oca Bogosava i majke Živadinke – Dušice, kao i

dede Vladislava, koji je naslikao čuvenu ikonu Presvete Bogorodice. U mladosti je aktivno igrala folklor u KUD-u „Draga Jović – Crni“. Pomaže koliko može onima koji su u nevolji.

UGARAK ZGASLI

Po minskom polju koračam ko srna,
Povetarac blagi miluje mi lice,
U daljini vidim da zla kob me vreba,
Opijena srećom zlokobne sudbine.

U naručju tuge zorim zore plave,
S čašom rujnog vina jutro budna čekam,
Dok dani života memlivi i sivi,
Koračaju sa mnom u ponor bez snova.

Ko po minskom polju godine života
Ostaviše traga za budućnost novu,
Neka druga jutra svitaće s osmehom
Na poljani cvetnoj punoj uspomena.

Ogrnuta čežnjom što mi srce mori
Molim se za dane koji tek dolaze
Žice violine sad cvile od bola
dok u duši mojoj zračak nade plamti
pevajući pesmu nesuđenoj sreći
u vatri života ugarak sam zgasli.

Julijana Balaban

Rođena 13. oktobra 1979. u Zemunu.
Dolazi iz vojvođanskog sela Ašanje.
Živi i radi u Münsteru, Nemačka.
Zastupljena u više elektronskih i
štampanih izdanja.

DAN ZA PLES po staroj oštrici

Ona i ti
i ti
i ti
znate rodoslov ožiljaka.
(Na šakama sam crtala zvezde.
Vraćale su se kući pre mraka.
Znaju da lažu.
Ja ne znam put da odem!)

Ona i ti
i ti
i ti
umetrili ste putanju
i mesec je povukao miris
bolesničke sobe.
(U kosi sam sakrila leto
prizivajući težinu snega
i možda male stope
do ozdravljenja.)

Ti!
Bez prozora i dimnjaka!
Bez bisera.
Ti, zaboravi.
Sve će biti na mestu
u prostoru bez aršina i sata.
Ćošak i sto.
Metak i voda.
Metar po metar.
Pitaćeš, sluđen, gde je ona.
Ja neću pamtiti koja.

23

Rada Došan Kitić

Rođena 11. jula 1979. godine u Žepču. Svojim najvećim uspehom u životu smatra to što je majka troje dece. Živi i radi u Modriči. Objavila je dva romana „Priljavi dodiri” koji je dočekaao treće izdanje, roman „Kosana” kao i knjige poezije „Kad duša govori” i „Trag u beskraju”. Objavljivala je u zbornicima u R. Srpskoj kao i u inostranstvu. Članica je Kluba književnika „Savovanje” – Šamac, Srpske književne države „Aleja breza” – Gnjonica, Kluba pisaca „Vukovo pero” 2016. – Loznica, Omladinskog književnog kluba „Mladost” – Modriča.

ISKUŠENJE

Noćas neću pisat pjesmu, niti išta
tome slično,
ni misliti o prošlosti, ni snivati nove
dane,
noćas ću se dati Bogu, kao nikad,
bezgranično,
jer jedino On razum’je salve r’ječi
nekazane.

Noćas zv’jezde ne sijaju, no suviše
stidno žiže...

Ne pitam ih šta ih muči, ni šta ih to
tiho gasi,
jer ni meni nije jasno kakva horda
mnome gmiže,
k’o da su se u puk mrava pretvorili svi
uzdasi.

Zato sada, ko davljenik kada tone,
hvatam slamku,
bez nevolje malo ko se predaje u
Bož’je ruke,
u bezumlju batrgam se da izbjegnem
kobnu zamku

i u nadi predajem mu sve dileme i
odluke.

Da me spasi od nemira i utiša
podozrenje
i uvjeri da je ovo, tek, još jedno
iskušenje.

24

Raffid Subašić

Rođeni Prijedorčanin, koji trenutno živi i radi u Sarajevu. Svestrani umetnik koji se bavi pisanjem poezije i komponovanjem muzike. Poznati je perkusionista i interpretator duhovne muzike i sevdaha. Rekreativno se bavi planinarenjem i alpinizmom, pripadnik je GSS-a (Gorske Službe Spasavanja). Raffidove pesme su zastupljene u četiri međunarodne zbirke pesama štampanih u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Crnoj Gori i Srbiji. Trenutno radi na pripremi svog književnog prvenca, zbirke poezije, koja uskoro treba da ugleda svetlost dana.

SJEĆANJA

Zora i Ti sklopljenih ruku,
zanosno predana molitvi
dok jutro puže uz prozore
dajući blještavo svjetlo
i pružajući svoje nježne prste
po zidovima puste sobe
očima uprtim u prošlost.

Pokidah zveckave lance vremena
a sjećanja i snovi naviru
neustrašivi i snažni
tražeći rascvjetalu obalu Tvoje duše
i nježni zagrljaj toplih ruku
njegovanih vremenom
što samo dar su Božiji.

Znam, sestro, da te zovu tugom
Jošnesvanula jutra i
snovi nedosanjani negdje na pola puta,
a ovo parče nesreće
i misli jednog stražara u zori
dok Ti još mirno sanjaš
svakim otkucajem srca predanog mo-
litvi
sve su ti bliže, bliže i bliže...

25

Ilda Grabovica Arnautović

Rođena u Kaknju, gde trenutno živi i radi kao profesorka razredne nastave.

Ildine pesme se nalaze u 33 međunarodne zbirke poezije, štampane u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Severnoj Makedoniji, Srbiji, Crnoj Gori i Turskoj. Neke su joj pesme prevedene na albanski, turski jezik i goranski narodni govor. Dobitnica je mnogobrojnih nagrada i priznanja za svoju poeziju i učesnica je mnogih poetskih festivala u Bosni i Hercegovini i regionu. Autorka je zbirke pesama „Miris čežnje“, a trenutno radi na pripremi svoje druge zbirke pesama.

ČOVJEK VUK

Čudak, osobenjaka, za tebe kažu,
najlakše je uvijek osuditi druge...
Ne dam na tebe, branim te pred svima,

ne vide oni u tvojim očima
to duboko more tuge.

Ne znaju oni za bitke i borbe
što se u tebi vode svaku noć i svaki
dan,
vide samo ono što žele
i kažu kako si nedefinisan.

Samo ja znam da u tebi
čovjek i vuk zajedno žive
u jednoj krvi i jednoj duši,
bore se, trgaju te, oči ti tugom pune,
mnogo te boli to i guši.

Neprijatelji ljuti oni su,
jedan drugog pate i muče
ljudsko u tebi želi jedno,
vučije na suprotnu stranu te vuče...

Pa želje se u tebi roje i bore,
kao na frontu borbe vode,
vučije te zarobilo nešto,
a duša ljudska hoće slobode.

I dok te mjesečina srebrna mami,
vjeran si i odan čoporu svom,
paziš ga, braniš do zadnjeg daha,
znaš gdje pripadaš i gdje ti je dom.

Ne razumiju ljudi, osuđuju tebe,
a ja te znam najbolje od svih...
Moj si smiraj i mirna luka
volim te, volim, baš takvog kakav si,
u tebi volim i čovjeka i vuka.

26

Ensar Bukarić

Rođen u Bugojnu 1968. Živi i radi u Gornjem Vakufu – Uskoplju (Bosna i Hercegovina). Diplomirani je inženjer mašinstva. Piše od 1977. godine. Sarađuje sa časopisima, zastupljen je u zbornicima i antologijama. Dela su mu objavljivana u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori, Severnoj Makedoniji, Španiji, Keniji, Gani, Japanu, SAD-u, Albaniji, Uzbekistanu, Kirgistanu i Rusiji. Sa dvojicom kolega objavio je koautorsku zbirku poezije „Poetiziranje svemira“. Objavio je samostalnu zbirku poezije za decu „Svaštarnica“ (2020), i zbirku poezije „Moj Svijet“ (2021), kao i zbirku poezije „Jednog ću velikog jutra“ (2023). Najviše piše kratke priče i pesme od kojih su neke nagrađivane. Posebno voli da piše za decu.

OVA BIĆA NEDUŽNA

Ova bića nedužna,
duše čiste,
nevinih pogleda,
gledaju majke svoje
i očeve svoje,
uzore svoje,
okicama svojim
sitnim, malenim,
rukicama svojim
tananim,
traže uzore.

Htjeli bi da rastu,
da voljeni budu,
da uče od starijih
kako se živi,
kako treba da se živi
i kako treba da bude.

Ali,
ova djeca jadna
čekaju
da budu
silovana,
kroz prozore bačena,
u vatru strpana,
u snu davljena,
u smrad sklonjena
i svezana
usta zapušenih,
izgladnjivana,
uz muziku glasnu,
uz muziku veselu,
do smrti prebijana
kaišima i palicama,
drvenim i željeznim,
kožnim i platnenim.

uz krike i jauke
koje niko ne čuje.

Ova djeca,
nesretnici,
na lutriji života
za očeve, za očuhe
dobili zlotvore,
za majke, za maćehe
dobili krvnike.
Ova bića nedužna,
duše čiste,
nevinih pogleda,
sreće nisu imali
što su se rodili

i sreće nisu imali
što su se javili
i prvi put proplakali.
Oni su rođeni
da bi zbunjeni,
oni su greškom rođeni
da bi s predumišljajem
nesretni,
do neba nesretni
tiho zamrli
nevoljeni!

(Djeci, žrtvama porodičnog nasilja)

27

Gordana Sarić

Profesorka i pesnikinja ljubavi i mira, svetski je priznata, sa brojnim reprezentativnim nagradama, uvrštena među 50 „Nezaboravnih žena Evrope“ izabrana u Meksiku, najvoljenija žena 21 veka sa nagradom za najbolji pesnički rukopis po glasanju čitalaca, Društva privrednika Srbije, dobitnica je nagrade „Božanstvena žena“ za žensku izvrsnost i prve nagrade za esej u rimskom senatu. Dobitnica nagrada u Meksiku, Peruu, Kolumbiji, Belgiji, Rumuniji itd. Gordana Sarić je učesnica dva Svetska kongresa pesnika. Objavila je 24 knjige, a iz njenih pesama o slovima uče deca u osnovnim školama. Dobitnica je i drugih nagrada i priznanja.

SREĆA JE

Život proleti ko voz zahuktali
Poslednja poslednja dođe u trenu,
Protunji u traganju za srećom
A ne možemo uhvatiti sjenku njenu.

Sreća svetom ne luta, ona je u nama
U duhovnom blagu negdje u grudima,
Trebalo je samo spoznati i otkriti
Gdje svoje tajno skrovište ima.

Ona je tu ko misao svjetlosna,
Kao plemenitost srca i dobrota sama,
Tu je kao blaženstvo spokoja
I sa ljubavlju živi u nama.

Sreća je u malim stvarima,
U bogatstvu duše i nježnosti rima,
Tu je kada daleko od mržnje
I zla uživamo na nečijim toplim grudima.

Sreća je kad lijepe stvarirastu iz srca
Kada za sve ljudeljubav imamo,
Radujemo se osmijehu vedroga lica
I čistotom djeteta voljeti znamo.

28

Mr Slavko Milić

Rođen 3. septembra 1977. godine u Nikšiću, pisac, predsjednik Skupštine KZ „Vladimir Mijuškoviću“ iz Nikšića. Zaposlen u MUP-u Crne Gore kao Viši policijski inspektor I klase za unutrašnju kontrolu policije.

NIKOVA KRUŠKA

Košćela u dvorištu deda Stevana bješe skoro prolistala. Prolječno bačko sunce tek se pojavilo u nepreglednoj ravnici i svojim veselim zracima miluje dvorište Stevanovog doma i njegove ljetnje kolibe. Sunčeva umirujuća svjetlost obasjava vinograd i svom silinom prodiere kroz još uvijek nezakiećenu koščelu. Ded Stevan sjedi na drvenoj klupi, drži štap, poboćuje ga lijevom rukom, dok desnicom iz ćikare pripija kafu od raži. Pogled mu ide mimo polja, kao da očekuje nečiji dolazak u svoj dom. Misli mu lutaju u daljinu.

„Stana, doći će ovi đetić Martinović!”

„Vazda je dobrodoša u dom. Naša kuća je, Stevane, vazdijen bila spremna dočekat dvadestinu, a ne jedno čeljade. A da no!”

„Viđu li ja ovo dobro, ide li ona zaprega mimo ornice od Pogane livade?”

„Koliko ja viđu ovako ćorava, ide.”

Na zapregu zauzdana dva ata, kaskaju krivudavim putem od gornjeg dijela sela. Iz daleka se vidi da su to dva rasna pastuva. Jedan zekan, a drugi crn ka gavran. Kad su se približili dvorištu, čovjek koji upravlja zapregom zazva domaćina krupnim glasom, čudnim izgovorom, kao iz postide.

„Domaćine, ‘este li u kući?”

„Tu sam, đeco, tu sam, doma!”, odgovora srdačno ded Stevan. Brzoustajući sa klupe, zadovoljno čeka goste.

„Evo došao inženjijer Iveza Martinović”, reče kočijaš.

„Ajte naprijed, moji sokolovi, dobro došli u moj skromni dom.”

Iveza silazi iz kočije, ne žuri, kratkim koracima prilazi drvenoj tarabi, hitrim pokretom ruke smiče zapreku sa ulaza. Rukuju se, ded Stevan mu čvrsto i pozadugo drži desnicu. „Dede Stevane, ja sam Iveza Mirašev Martinović iz Novog Sada, drago mi je da ste za mene odvojili dio svoga vremena da porazgovaramo o kraju odakle

sam porijeklom. Zahvalan sam Vam na ukazanoj časti.”

„Od dobrog oca, tako mi Boga! Nadam se da ćeš lasno činjeti djela ka te je i tvoj blizak rođak, pokojni komandir Mitar.”

„A znali ste moga oca... Trudiću se”, skromno odgovara Iveza.

„A da no što sam, dobri ljudi su se vazda poznavali, bolje ti je poznavati jednoga čojeka da valja, no tri da nijesu da valja.”

„Rekli su mi da ćete mi vi reći istinu!”

„Čeljadi koja zборе istinu nema mnogo, moje dijete.”

Kočijaš, debeljuškasti vojvođanski Švaba, zna svoj posao. Zauzdava pastuve i privezuje ih za zapregu, a zatim pita je li slobodno da i on pristupi u dvorište.

„Jes, jes, dijete moje, a da no što je! Kod Crnogoraca se vazda u dom pristizalo, sidelo i dobrom dodilo”, govori domaćin, dok kočijaš pokretom glave kratko zahvaljuje. Ded Stevan posmatra mladog gosta. Iveza Mirašev bješe tek svršio inženjerski fakultet u Beogradu. Na njemu odijelo od čoje, pokazuje da je ozbiljan čovjek, odmjerenog stasa i držanja.

„Kako ste mi, dede Stevane? Drago mi je te sam kod vas u dom došao, jeste da smo podranili malo...”

„Vazdijen ste dobro došli, moji sokolovi. Nije rano, ja ti nespavam poo-

davno, no pred samu rujnu zoru malo oči sklopim, staros, videš kad pojašeš moje godine. Evo od proljetos me pod pleća potkočilo nešto, no žena jutrom turi po kavu da se popije, eto...”

Kočijaš samo ćuti, pažljivo sluša, s poštovanjem krupnim očima na trenutak pogleduje u mladog Ivezu Miraševa kao u starijega, dok Stevanova žena Stana donosi čaše i toči ljudima lozovu rakiju, kratko ih pozdravivši. Iveza pogledom daje znak da i Švaba može popiti čašicu. Baba Stana ne čeka odobrenje, toči rakiju zadriglom kočijašu. Sunce sve više obasjava klupu ispod košćele i podstiče Stevana Nikolina na priču.

„Dede, ja sam došao da mi ispričaš o Nikovoj kruški. Kazali su mi da si tu krušku probao. Ne znam ni da li je sad živo stablo i da li je neko drugi bere.”

„Jesam, obidova sam Nikovu krušku. Ali ti pređe moram ispričati da znađeš kako je do togaj došlo i što je ta kruška važna za mlogu čeljad. Mi stariji volimo po onoj staroj: „Prijeko preče, a okolo bliže!”

„E pa zbori onda, dede Stevane, pažljivo slušam”, reče Iveza.

Nastaje kratko tajac. Iveza pogleduje okolo sebe, posmatra dvorište, kuću i vinograd, kao da traži nešto što nije dobro složeno od pokušstva ili u dvorištu. Ne zaustavljajući pogled, ski-da šešir sa glave i spušta ga sa strane.

Kočijaš je već otpio pola čaše crnogorske rakije, mršti se, po izrazu licamu se primjećuje da proba jaču rakiji nego što je naučio popiti u Vojvodini. Đed Stevan objema rukama stavlja štap između nogu, naslanjajući podbradak na njega, lagano pomjera prste i osmjehuje se.

„U Resnu dok sam se podiza, još ka đetić biva sam sa ocem Nikolom da tražimo majstora za arač, ako znadeš što je to arač?”

„Ne znam”, začuđeno reče Iveza.

„Ranije nije bilo cementa ka te ga sade ima, no se miješa arač od zagašena kreča, dlake od koze ili kozline, magaradi ili konja, sa još nekim čudima, da ta sasušena gustina drži vodu, kako bi se zatiskale rupe da ne pobježe voda s kamena. Svaku sam lokvu po Cucama i Bjelicama zapamtio. Želio sam naučiti da zidam oni kamen sivač, teke da ga lijepim tijem arčem. Vodio me je moj pokojni otac, Bog da mu dušu prosti, po nahiji na razna mjesta, učio me opstanku. Težak je pređe život bio, đeco moja. No da se vrnem tamo đe počeh. Bogom ti se kunem, odili smo podugo od Cuca, Čeva, Bjelica, Čeklića, po svoj podllovcenskoj nahiji, a ne bi ti sad znava reć kuj sve, dok nijesam naučio svršit svaki seoski posa. Upoznava sam mlogu čeljad. Odilo se pješke i u Boku, preko cetinjskih gudura, a jedne prilike nas je Petar Mikov Krivokapić primio na konak i tadijen sam prvi put od njega čuo za Nikovu krušku i kudije se ide do

nje, ali otac ne šće živ tudijen odit, no veli: „Kad se pomomčiš, eto sam idi!”, ali ne bi tako. Nijesam ga dvije noći poprije toga zažima, kad smo krenuli da vidimo tu mletačku Boku i plavi Jadran, o kojima se priča u našu familiju od kad sam se ispilio. Kad je otac navuka gunj na se i uzeo neki torbak sa malo rane, ja sam više trča, nego odio za njim. Zboraše mi otac: „Polako, mali, ne trči, imamo mi pješke odit još dugo. No, sine moj, kad se uputiš na put po sopstvenoj želji, tada sto kilometara izgleda ka i sto metara!”. Sad ka stari gerelj znam kudije smo išli pro nahije, ali tadijen ne, svaka mi glavica i staza bješe ista. Pojahasmo na konja, na neku mulu poturili prtene torbake, a ja se pridržavam za oca onim ručicama, za oni njegov gunj. Nikad mi u životu nije bilo lješe no u očevom zagrljaju. Kad smo sve rabote te smo trebali pozavršavali po Boki, u taj svijet koji je drugačiji no naš u nahiju, viđeh prvi put ogromnu plavu lokvu te je zovu more. Za mene ka đetića to bješe najveća radost. Mislim da nijesam imava više od osam godina.”

„Zašto si, đede, zavolio more?”

„Pravo da ti rečem, more je veliko zbog toga što i male rijeke ne izbjegava, no ih prima pod svoje skute. Tako čine samo najbolja i najpravednija čeljad kad svojom veličinom i manju prihvate. Samo sa manjim stvarima, druge stvari mogu postati veće. Tako i more sa rijekama postaje veće, a i rijeke sa rječicama. Eto da dođeš do Nikove kruške,

sine moj, tebi treba malo volje, i tako bi postiga veći cilj no te si danas doša kod mene.”

Inženjer Iveza se samo zamisli, klimnu glavom nekoliko puta i odmah shvatida je mogao pokazatii više želje i uputiti se u Crnu Goru, naći krušku predaka, vidjeti svoje ognjište i čuvati tradiciciju svojih najbližih. Zapitao se kad je čovjek najslabiji, a kad najpametniji i najuzvišeniji. Znao je da je imao mogućnosti da otputuje do svoje dedovine i obiđe grobove predaka, ali da to nije uradio jer nije osjetio valjanu potrebu. Ipak, to što je pokazao interesovanje za Nikovu krušku pola je puta do iskrene želje. Donio je odluku, poći će... Nije je odmah saopštio dedu Stevanu. Osjetio se slabašnim. Zapazio je Iveza seosku uzvišenost u mišljenju i držanju deda Stevana, pa je prije polaska poželio da čuje starčeva mudra promišljanja o svijetu i životu.

„Dede Stevane, praštaj što te prekidam taman kad si zaustio da nastaviš sa pričom, ali bih te nešto pitao. Volio bih da znam kako prođe u putu do Nikove kruške, ali me zanima i da mi drugo kažeš. Kad je čovjek najslabiji, kad najjači, kad je uzvišen? Prošao si mnoga ljeta, vidio si i ispitao ovaj svijet, naslušao se priča... Šta bi mi rekao?”

„Čeljade je samo na svijetu kad je u glavi samo, kad nije svjesno vrijednosti svoje familje. Najslabije je čeljade ono koje sebe smatra mlogo jakim.

Svudijen čojek more poći, ali se kući i familji mora vratiti. Tada je njegova slabost najveća. Daj čeljadetu vlast i pare, pa ćeš videti kakvo je... Jako čeljade je ono koje ima dvije osobine, a to je da razumije istinu i da slijedi svoje srce. Najsiromašnije ti je ono čeljade koje ima novac, a nema u glavu. Bolje je imat u glavu trunku pameti, no novac bez mozga.”

„Tačno ti je to tako, dede Stevane. Idem za Crnu Goru!”, odlučii inženjer Iveza.

„Ima bi te nešto sjetovati, moj Martinoviću. Jedno od najtežih umijeća je da se zašuti. Ne treba svak znati naše planove. A potrebno je umijeće da se pita, jer kad pitaš dobićeš odgovor, pa pitaj, ali se ne izuvaj pred vodu.”

„Kad ćemo ići, gazda, u tu Crnu Goru?”, uključii se nevješto, ne birajućii pravi trenutak, kočijaš Švaba.

Ivezi bi neprijatno. Oštrim pogledom prekori kočijaša, a zatim spusti glavu. Kočijaš začuta. Ded Stevan nastavi da govori, ne bi li prekinuo neprijatnu situaciju i pokazao poštovanje prema gostima.

„Kad se u Crnu Goru ide, ne valja obećavati. To je zemlja Svetog Vasilija. Kad se obeća, mora se ići. Ali da ti rečem za krušku, za nju si i doša dovde. U povratku, ja i pokojni otac sretosmo, nako izmoreni od duga puta, Milutinovu šćer iz Prediša, pa se sa njom otac

pozdravi i ona na naše kljuse natovari neku vrećicu soli, da je ne nosi na pleća. Poturismo so na put prema Predišu i taman kad ona šćerka Milutinova šćaše da siđe, tadjien se mene nešto smrači na oči. Posu me otac malo vodom, ali ja iznemoga i prebljedio ka krpa, kad mi u jednom trenu Milutinova šćer izdrije iz torbe krušku i veli: „Uzmi, dijete, založi, ovo je Nikova kruška sa Kruševica Martinovičkih!“ Ja pružih ruku i zagri-zoh onu krušku zlatne boje, takvu još nijesam gleda. Ukoliko je stavih u usta počeh da moćam. Vрати mi se snaga u ruke i noge. A ostade mi u ustima takva slast da vjerovat nijesi moga. E sad ću ti pričat za tu Nikovu krušku. Za njene su ti se plodove otimali, jado moj, i Crnogorci i Turci. Kažu da nije imala plodova mlogo, a ko je znava do njih doći da sakupi kad opadnu, jer sa grana nijesu valjavale ijat moga je bit ka planina jak. Bilo je turskih trgovaca iz Nikšića, kad su preodili kroz Katunsku nahiju, da su rizikovali sav tovar da se u Kruševice omame ljepotom te divljake. Kad su vodnjiku pravili od nje, muškarci su dobijali mušku snagu, a žene liječile svakoga đavola od tija ženskija muka.

„Dede Stevane, mnogo si me zainteresovao da i ja pođem u svoju domovinu. Dok je otac bio živ, mene nije kao mladog čovjeka zanimalo porijeklo i sve sam mislio da je to neki kamenjar. Na studijama sam počeo da učim o svojoj zemlji Crnoj Gori, ali kad se rodiš neđe drugo, onda tu i život započneš.

Eto, nema se uvijek ni mogućnosti da se pođe na dalek put, i kad bi čovjek to zaželio, sve se nada nekim boljim vremenima i tako prolazi dan za danom“; pravda se Iveza.

„E, slušaj, moj dobri, da ti pričam dalje. Ja se podosta poslje nijesam nakašlja, nakon te izijah krušku. Nije bilo poslje ledne vode da je popit nijesam moga, niti sam se moga zadugo naladiti. Kad smo ja i otac stigli u Resnu, bio sam odmoran isto ka da sam prije pet minuta krenuo iz doma. Kako se kopr-cnuh dobro, otac mi stade pojašnjavati đe je selo Dide, đe Mikulići, kud se ide prema Cucama i Dolu Kobiljemu. Ja onako ka i svako dijete radoznao, ali ne smijem oca previše pitati. Otac se poispravio, a ide ka vuk gorski prema Resni, pružio korak, po metar gazi uz oni kamenjar. Ja ga pitah da i on obide od one kruške, kad se ona šćer Milutinova raspomi na mene. Veli: „Potur to, mali, kusaj ako oteš, ako ne, vrni je!“ E poslje sam razumio što mu ne dade šćer Milutinova da od nje izije komat – da mu ne da mušku snagu, eto...“

„Ha-ha-ha! A šta bi sa ženom, reče li da je Milutinova kćerka?“, pita ga Iveza.

„To breme te je imala na pleća, mi smo joj donijeli do Resne. Uz priču nam je rekla da je uspjela da potrevi Nikovu krušku i da sa zemlje pokupi nekoliko ploda. Da li su njoj pomogle, ja ti ne bi znava sad reći, ali je poslje toga rodila nekoliko djetića, a prije toga se

nije ubrajala ka majka. More biti da je slučajno, ajde ga de ti sad znadni. Vele ljudi da se Nikova kruška ne nalazi baš tako lako jer je neđe međ goru, ja sam je trevljava poslje toga, ali bez plodova.”

„Dede Stevane, misliš li da sam pogriješio što do sad nijesam bio u Crnu Goru i u Kruševice?”

„Škole si izučio da bi znao odgovor na to. Ali eto, ja ti mogu na osnovu životnoga iskustva reći da samo mali ljudi ispostavljaju zahtjeve drugima, ti sam sebe treba ka veliki čojek da ispostaviš naredbu da pođeš tamo đe su ti temelji roda, grobovi predaka i snovi budućnika. Znadni da se niko ne more podići visoko ka ono čeljade koje tačno zna kudije ide i što mu je cilj. Vara se onaj te misli da se more odreći svoje zemlje i svoga sela, a onaj koji misli selo ne more bez njega, taj se još grđe vara.”

„Pametno pričaš, dede Stevane, mnogo te lijepo slušati! Nadahnuo si me mojim krajem”, reče Iveza.

„Znadni vako, moj Martinoviću, čeljade i lisica pametniji su no samo čeljade, a svakoje gleda svoj interes – čojek da ufati lisicu i svrže joj krzno, a lisica da ufati kokoš koju čojek za sebe čuva. Zato, kad imaš svoju glavu, ti ćeš moje misli dobro shvatiti. Ne zaboravi ko si i oklen si, i ko se žrtvovao da bi ti danas bio tu đe jesi. Žrtvuj se i ti, da bi imao ko o tebi da zbori kad te ne bude bilo.”

„Dede Stevane, mi sad idemo, da te ne zadržavamo više. Čast nam je što

smo te obišli i čuli tvoje mudre misli.”

„Ded Stevan nije ništa smislio sam, no je od života naučio i ponešto pročitata. Zato popijte još po rakiju, pa vi onda sretan put za Crnu Goru.”

„Mi, dede, idemo za Vrbasa, a taj ti je predlog dobar.”

Mnogo je ded Stevan volio svoju zemlju i rodni kraj. Upravo zato, ljude je uvijek napominjao da se svoja gruda mora čuvati, posjećivati i držati blizu srca.

„Zdravo mi ostaj, dede Stevane Miliću. Valjda će biti povoljnih dana da krenem put Crne Gore!”

„Sine moj, biće, a da no što će. Ako čojek ne zna kud plovi, nijedan mu talas neće biti povoljan. Zato pamet u glavu.”

Kočije su odmicale put Vrbasa, ravnom bačkom kaldrmom, natovarene mislima koje inženjer Iveza nosi u sebi, poslije razgovora sa dedom Stevanom. Uvlači ga vir misli i želja koje idu prema svojim korijenima. Zagledan u nepreglednu vojvođansku ravnicu, Iveza zamišlja kako se vraća svom izvoru, a čovjeka će izvorište uvijek prihvatiti, samo ako u njemu nije previše vodu zamutio.

29

Viktor Cvetić

Pravnik, rođen i živi u Skoplju, Republika Severna Makedonija. Osnovne studije završio je na Državnom univerzitetu „Čirilo i Metodije“. Paralelno je magistrirao na Pravnom fakultetu „Justinijan Prvi“ u Skoplju i Državnom univerzitetu u Strazburu iz oblasti prava intelektualne svojine. Pravnu karijeru započeo je u Ambasadi Republike Srbije, gde je upoznao i radio sa istaknutim ličnostima iz oblasti diplomatije. Zatim narednih šest godina provodi u Državnom arhivu Makedonije, gde radi kao pravnik. Trenutno radi u Ministarstvu finansija. Pisanjem se bavi više od 10 godina, objavio je radove u više od 50 knjiga. Dugo se bavi naučnim istraživanjem.

JEDINSTVENA

Vidim lepe oči ispred mene,
nimalo ne sjaju kao tvoje.
Vidim lepe usne,
nimalo nisu ukusne kao tvoje.

Pokušavam te izmisliti,
ali to mi teško ide.
Pokušavam te izvajati u pesmi,
ali tebi je već Bog stvorio da budeš
jedinstvena.

Vidim da vreme menja ljude,
ali ti si ostala ista.
Jedinstvena u svakoj dobi života,
jedinstvena kao kada sam te prvi put
sreo.

Sreli smo se na Savskoj obali,
osmeh otkriva te svaki put kada me
vidiš.
Pokušavam shvatiti da li je to moja
ljubomora
ili mi nešto duguješ...
Jedno je sigurno, nedostaje mi moje
plavo more,
koje se boji u boji tvojih očiju.

Danijela Božičković Radulović – Milanova

Rođena 2. septembra 1968. u Beloj Crkvi u Banatu. Završila Pedagošku akademiju u Vršcu, zatim Učiteljski fakultet u Jagodini. Posle osam godina rada u prosveti, prelazi u oblast kulture. Organizator mnogobrojnih tribina, promocija, pesničkih i književnih susreta koje organizuje, prvo kao direktorka Biblioteke „Đura Jakšić“ u Petrovcu na Mlavi (1998-2001 i 2008-2016), a zatim na istoj funkciji od 2016. je u biblioteci „Srboljub Mitić“, Malo Crniče. Promocije u organizaciji Danijele Božičković Radulović karakteriše jedna nova nota različitosti i svojevrsan nastup i program koji je svrstava u rodonačelnike jednog novog doba za kulturu, modernog pristupa i načina, građenog na tradicionalnim temeljima, uz uvažavanje interesovanja moderne čitalačke publike. Poseban akcenat stavlja

na rad sa decom i za decu. Takođe, aktivan je član Amaterskog pozorišta, prvo u Beloj Crkvi, zatim u Petrovcu na Mlavi, a od pre sedam godina i u malom Crniču.

Članica UKS-e (od 2013), ULUP-a (Udruženja likovnih umetnika Petrovca od 1999). Matice Srpske (od 2023). Do sada je imala 10 samostalnih i preko 30 zajedničkih izložbi umetničkih slika. Najdraže tehnike su joj ulje i akril na platnu i oslikavanje tkanina. Svoje knjige sama ilustruje. Objavila devet proznih dela i tri zbirke poezije („Zvezdane priče“, 2009. i 2010.; „Imate li čudne snove“, 2010. i 2012.; „Sočno i oporo“, „P.S. Poverljivo“, 2011.; „U strahu je veliki strah“, roman za decu, koji je dobio međunarodnu nagradu „Ana Frank“, u Skoplju, 2014. i 2021.; „Pod koža“ na makedonskom, 2014.; „Čipka i čokolada“, po kojoj je napravljena pozorišna predstava „Čipka i čokolada – Balkanski seks i grad“ čiji su producenti Stanko Holcer i Frano Lasić, 2015.; „Budi bezobrazno lepa“, 2016.; „Čipka od čokolade“, 2018.; „Stranac u sopstvenoj koži“, roman o Milanu Mitiću, 2019.; zbirku priča „Tango sa omčom oko vrata“, 2020. godine; zbirka pesama „Kartica ili keš“ iz štampe izlazi 2022. godine; kao i roman „Buran život jedne bibliotekarke“, „Šta je na strani 68“, u dva izdanja; kao i zbirka pesama „Srpkinja“, 2023. Dugogodišnja članica redakcije časopisa „Stig“ koji traje već više od pola veka, a od 2021. glavna i odgovorna urednica

izdanja. Članica Upravnog odbora KZ „Jugoslavija“ kao i KK „Majdan“ iz Kostolca. Prevođena na italijanski, romski, engleski i makedonski.

Od nagrada za književnost, istaknute su:

- Zlatku značku KPZ Srbije za dugogodišnji doprinos u kulturi (2017);
- Prva nagrada za priču na konkursu Mrguda u Doljevcu (2017);
- Prva nagrada za satiričnu priču na konkursu „Banatsko pero“ (2017);
- U Skoplju 2014. međunarodnu književnu nagradu za multimedijalnost (2014);
- Nagradu Ana Frank za roman za decu „U strahu je veliki strah“ (2015);
- Na konkursu za kratku priču koje organizuje IK „Alma“ i „Beografiti“ – dva puta osvoja prvo mesto. Zbornici su naslovljeni pobjedničkim pričama: „O malim i velikim stvarima“ (2012) i „Al baš najkraća“ (2019);
- Pobjednička priča Požarevačkog nedeljnika „Reč Naroda“ nosi naziv „Kafka u Srbiji“ (2019);
- Na međunarodnom pjesničkom konkursu „Miloš Vidaković“, Rudo – prva nagrada za pesmu na Vidakovićevim danima kulture;
- U Leskovcu 3. nagrada za najlepšu priču na konkursu „Vukašin Conić“ (2021);
- U Frankfurtu na Majni dobija Srebrnog Orfeja za rodoljubivu pesmu (2023).

Udata. Majka kćerki Saši, sinovima Ivanu i Jovanu.

ČOVEK BUDI

*Uzljubite ljubav, mladići i devojke
ljubav i prikladni*

*no pravo i nezazorno
da ne biste kakvo mladićstvo
i devojaštvo, povredili.*

„Slovo ljubve“, Despot Stefan Lazarević

Crvene reke zaustavljaju dah. Crveni košmari. Crvena stvarnost.

Sekira upada u dušu, kao u blato. Podloga je meka, sečivo oštro.

Milimetar po milimetar, radovi napreduju.

Šta će biti sa nama kad ostanu samo delovi, samo krhotine duše?!

U venama je krv. I zemlja ima vene. I ona pulsira i diše. I pati. I plače.

Oseća zemlja više od svih.

Crvene reke smrti.

Kakvo je to praiskonsko osećanje zarobljeno u čoveku? Šta je to što ga nagoni da kolje, ubija, muči, ruši, razara?! Da uživa u tuđoj patnji?! I sve to od kad je sveta i veka. Od Kaina i Avelja. Pa ubij oca i brata. I Boga. Ubij sve, i pusti da teče.

A zemlja? Zemlja steže zube i čuti. Upija i rađa nove. Spremne za klanje. Milioni streljanih. Milioni unakaženih. Koliko nesrećnih? Koliko očajnih? Koliko uništenih? Koliko... ?

Koliko noći bez svitanja i svodova bez zvezda. Koliko zora nedočekanih. Koliko majki u crno zavijenih? Koliko

metaka? Koliko rana? Koliko humki, koliko grobova? Koliko prekinutih života i mladosti zaustavljenih? Koliko neznanja, zašto sve to?

Oko zemlje leluja miris mesa koje se raspada i trune, ulazi u nozdrve, upada u svaku poru kože. Gospodar u crnom plaštu popeo se na presto. Čini se da nema nameru da ode. Podržavaju ga oni koji u njegovim očima prepoznaju svoj lik. Oni koji su na toj strani. Ali, mi znamo. Dobro uvek pobeđuje. Istina na kraju ispliva. Samo, nećemo čekati. Borićemo se ljubavlju protiv zla. Jer, demon će otići. Tu smo da mu olakšamo put. Pomozimo mu da nestane. Uništimo taj bedni ostatak zuba u lobanji, taj cinični, bezobrazni ropac i glad za nesrećom... To nečoveštvo pod maskom laži, licemerja, izdaje.

Otmimo mu zarđali mač... uništimo demona... po meri i pravdi čoveka.

Ako je čovek biće koje ne mrzi, ne zavidi, ne uživa u tuđoj patnji, a jeste, hajde da malo budemo ljudi. Jednostavno, ljudi. Samo ljudi i ništa više. Svaki je čovek jedno ime. Svako ime nečiji sin. Nečije spasenje.

Hajde da malo budemo ljubav. Samo ljubav. Čista, neuprljana. Obična. Jednostavna. Prožimajuća. Iskonska. Božanska. Lj-U-B-A-V. Pozovimo je. Sa dna okeana. Sa horizonta. Ispod korenja. Ispod planine kostiju. Iz krošnji. Iz duše. Pomozimo je da izađe i udahne punim plućima.

Onako, iz sve snage. Imamo snage da

udahnemo ljubav. Dišimo. Dišimo ljubav.

Budimo ljudi.

*E da se opet sastanemo,
opet da se vidimo,
opet ljubavlju da se sjedinimo,
u tom samom Hristu, Bogu našem,
kome slava sa ocem i Svetim Duhom,
u beskonačne veke.*

Amin.

„Slovo ljubve”, Despot Stefan Lazarević

31

Saša Edi Đorđević

Rođen 7. januara 1969. godine u Smederevu, gde i danas živi. Završio je Kriminalističko-policijsku akademiju i u MUP-u Republike Srbije, za više od 30 godina karijere, napredovao do čina potpukovnika. Penzionisan je 2024. godine. Ponosni je otac kćerke Sare. Osnivač je i član hevi metal benda „Patrias“, iz Smedereva, čiji je pevač, basista, autor većine tekstova i kompozitor dela muzike na dva objavljena studijska albuma: „Put“ i „Imperator“. Osnivač je i basista smederevskog eksperimentalnog benda „Džiber“. Autor je romana „Janičar“, „Ustanik“, „Četnik“, „Doktor“, „Umetnik“ i „Ustaša“. Koautor je pripovedaka „Golubica“ i „Leptir“. Od 2020. godine je član Udruženja književnika Republike Srpske, a od 2022. i Udruženja književnika Srbije, gde je u Pravnom savetu. Kao glumac i kaskader, učestvovao je u snimanju igrano-dokumentarnih serija: „Srce zločina“ i „Iza rešetaka“ (Srbija),

igranih serija „Pet“, „Komšije“, „Jedini izlaz“, „Tajkun“, „Grupa“, „U klinču“, „Urgentni centar“ (Srbija), „Infiltration“ (UAE), „Counter Attack“ (Egipat), „Miss Scarlet“ (Engleska), filma i serije „Južni vetar“, „Oluja“ i „Heroji Halijarda“/ „Vazdušni most“ (Srbija) i filmova „Jazavac pred sudom“, „1. maj“, „Hotel Beograd“ (Srbija), „Here be Dragons“ (Australija), „My son Hunter“, „The Machine“, „Hellraiser“ (SAD) i drugih.

PSALM

U početku beše reč i tama beskrajna
Ja stvorih čitav svet, zveri, čoveka
I dadoh razum, glas, svoj oblik sinu svom
Da širi moju reč po rodu njegovom

Brzo moje delo pade, brzo obuze ga zlo
Jabuku mu zmija dade, za tren sve beše gotovo
Ja sam tvoj stvoritelj, ja sam tvoj Bog
I ja zapovedam – ljubi bližnjeg svog

Pratim kroz vekove mržnju, ratove
Sve zlo što činite u ime Božije
Zbog svoje pohlepe sećete vratove
Iza simbola vere dok se krijete

Molitve su vaše lažne, duše su vam pune zla
Moje vam reči nisu važne, brzo će doći Sudnji dan
Ja sam vaš stvoritelj, ja sam vaš Bog
I ja zapovedam – ljubi bližnjeg svog

A vi se mrzite, u grehu živite
Reč moju širite kroz strah i nasilje!

32

Ivana Živanov

Rođena 1985. godine u Banatskom Brestovcu kod Pančeva. Živi sa porodicom u Crepaji, opština Kovačica. Po zanimanju diplomirani defektolog surdolog i reedukator psihomotorike. Zaposlena u školi. Piše pesme za decu i odrasle.

TRNJE

Voljeni...

Stojim pred tobom gola i cela,
s ranama svuda po telu i duši,
ipak se rodim kao iz pepela,
ne dam strahu da me sruši.
Boli me grubost i ljubav tvoja
boli, peče, svaki put jače,
al' ja sam žena, zaboravljaš to,
a žena se smeje i kada plače.

Voljeni...

Kidaš komade moga srca,
ožiljke stvaraš, iznova lomiš,
maske me kriju, a oči vrište.
Voljeni, znaj.... ti ne znaš da voliš.
Nema sa tobom nežnosti, sreće,
a dušu sam ti u ruke dala
da gaziš po njoj ko da je cveće,
zbog tebe sam i trnje brala.

Voljeni...

Zašto se čovek prevari lako,
dželatu svom veruje, prašta?
Narav ti nije znao svako,
da je moja bolna mašta.
I dok me mračni pogled tvoj bode,
Ko nož u leđa, hladan i stran,
teške se misli tada rode...
da li za mene svanuće dan?

Voljeni...

Nisam kleknula, pognula nikad,
bodeže tvoje ponosno primam,
a znam još dugo izdržati neću,
ponos je sad jedino što imam.
I, opet stojim gola i cela,
poslednju bitku sa tobom borim.
I, opet se rodim kao iz pepela,
voljeni znaj....više te ne volim.

33

Dragan Radosavljević

Rođen 10. novembra 1966. godine u Požarevcu. Živi i stvara u Maljurevcu nadomak Požarevca. Po struci je diplomirani inženjer mašinstva, zaposlen u EPS-u, Ogranak Kopovi Kostolac. Bavi se pisanjem još iz davnih dana. Prve stihove je napisao davne 1987. godine, iz tog vremena je iznedrio zbirku poezije „Ruže iz moga vrta“, koja nije štampana. Mahom piše ljubavnu poeziju, a poneka rodoljubive i duhovne pesme. Napisao je i objavio zbirke poezije „Pratim te srno moja“, „Šansone ljubavi“, i sada se nalazi u štampi zbirka „Sedefne rime“. Roman „Gardista“ je u rukopisu, piše kratke priče, i radi na izradi Monografije svog rodnog sela. Već šest godina uspešno organizuje pesnički događaj na La Salašu, koji okuplja preko stotinu pesnika iz zemlje i inostranstva.

SNIO SAM TE

Snio sam te pokraj puta
nogicom bosom gaziš,
livada maslačkom žuta
šta u mome snu tražiš.

Kad ugledah anđelčića
i upleten venac u kosi,
ko kosača sebe videh
anđeo mi vodu nosi.

Žedan nisam, ali ipak
od tebe bih vodu pio,
i taj sanak stvori mi se
da bi s' tobom u njim bio.

Ponekad se željom javiš
ne u snu, neg' na javi,
pa se plašim da ne vide
šta mi je, u mojoj glavi.

Neka su mi snovi dugi
nek me niko ne probudi,
kad na javi već ne može
neka me u snu ljubi.

34

Slavica Minić Catić

Rođena 29. juna 1967. u Stokholmu, u Švedskoj. Osnovnu i srednju školu završila je u Bačkoj Palanci. 1987. godine upisuje Pravni fakultet u Kragujevcu, završava Prvi stepen Prava, i od tada do dana današnjeg ona živi u Kragujevcu. Majka je dvoje dece, sina i kćerke.

Članica je Udruženja pisaca Kragujevca pod čijim pokroviteljstvom izdaje svoju prvu zbirku ljubavne poezije „Dodiri beskraja“ (2023). Godine 2024. u februaru izdaje drugu zbirku pod nazivom „Šapat duša“ u IK „Arte“ u Beogradu. Promocije svojih zbirki pravi sa humanitarnim karakterom.

Članica je KSS Kragujevca. Učesnica pesničkih manifestacija: „PRO POET“ koji se održava tradicionalno u Indiji, duži niz godina i pesničke manifestacije u Etno selu „La Salaš“ nedaleko od Požarevca (2024). Pesme su joj objavljene u nekoliko zbornika.

Jedan je u „Čast beogradskom čitaču“ u Filadelfiji, Zborniku „Ratom protiv bombi“ (2023). Književna radionica „Kordun“, objavljuje njene radove. Piše ljubavnu poeziju. Poesma „Umnožena“, štampana je i na engleskom jeziku. Ona je žena sa dušom deteta. Živi i radi u Kragujevcu.

ZAŠILA SAM TE ZANAVEK

Stavila sam te među
obale mora mojih usana.
Usidrila sam te u nedra.
Pa tako sigurno utočište imaš tu,
među grudima mojim.
Zašila u svaki dan,
koji iznova imenom tvojim brojim.
I bojim.
Zadenula te, kao svatovski
ruzmarin što se za rever
žaketa kači;
u srce svoje, u dušu svoju.
Uplovio si u vene moje.
Duboko.
Jezdiš krvotokom ko ptica
nebom plavim.
Zašila sam te: za reči, za pesmu...
za večnost.
Zašila te za srce moje,
za stihove.
Za taj beskraj dodira
I šapat duše moje.
Zanavek.

VARKE UZDRHTALE

Vreba me misao,
okreće zaboravljenim danima.
I čeka...
Čeka me da se sapletem o nju.

Ne želim tom moru koje
me mami.
Kamenom srcu.
To, nije ljubav.
Donele su te uspomene.
Jedno sećanje.
Želim te skroz zaboravu dati
Toj barci, koja po moru uspomena
plovi.

Otplovi!
Ovo su samo varke uzdrhtale.
Ja hoću bolje mesto,
u prisutnije i toplije luke.
Plovidbu mira, istinu govora.
Pa nek' doplovi.

Mi smo došli do kraja putovanja,
koje je ruke ostavilo prazne...
Želju davnu, ispunila sebi,
pa ruke svoje sad pesmama punim.
Pregršt njih na nedra sam svila.
Ljubav nije završena,
upletena je još u nama.
Nema ovde nas.
Ali ljubavi i mojih
pesme ima.
I, zato, vreme je da
otploviš
i misao da povedes moju,
da ih odnesu nazad vetrovi,
da se razbije na vetrometini.
Jer, neću ponovo da se
o nju sapletem.
Moja ljubav završena nije.
Ponovo će svemir da me stvori.
I, zato se ne igram krojača i šića,
i ne krpim puklo.
Svemir me stvara ponovo
i ojačava novim kodom
na više i na duplo.

SLOVO LJUBAVI

Noćas mi treba jedna
zvezdana noć,
i pljusak kapi kiše u isto vreme
da natope opnu duše moje.
Da isplačem sve... s potocima,
sve senke izbrišem,
nataložene okeane,
usled oluje duge.
Ne dam, kad isplačem sve tuge
da umre smisao života.

Želim da se još dugo
pesmama rugam smrti.
Ljušte se...
Otpadaju kroz slanost kapljica
tih malih bezbrojnih,
bezbojnih loptica, što se kotrljaju
niz lice;
moji slojevi stari, kao pod udarcem
dleta.

U odjeku uzdaha,
izlile su se tuge preko
musavog lica.
Tragovi
maskare i kreona ko crnog
mastila i tuša.
Plače li to moja duša?
Popustila je natopljena opna.
Ostavila je šminke trag.

Pisaću, pisaću...
Neću još
da postanem prah.
Noćas mi trebaš, da mi o ljubavi
koje slovo daš.

35

Verica Ilić

Likovna umetnica, istoričarka umetnosti i pesnikinja. Organizuje likovne kolonije i književne večeri, saradnik za kulturu u Ustanovi kulture „Božidarac“ i u kući „Kralja Petra“. Vodi školu crtanja u UK „Božidarac“. Dobitnica više nagrada i priznanja. Samostalno izlagala 20 izložbi i preko 90 grupnih.

KAD ĆUTIŠ I PESMA NASTANE

U duši mojoj
rađa se muk,
tišine moćan,
najjači zvuk.
U mom srcu
nastaje prah,
Heruvima svetlosti dah.
Trag pesme,
sete huk,
sve prerasta u sonatu,
bojama osvetljen put.
O ljubavi
i proleću,
kad vreme stane
i ništa ne ostane,
samo pesme zov,
tišine moćan
najjači ton.

36

Nikola Čupović

Rođen 1988. godine, a do 1995. godine je živio u selu Majske Poljane – grad Glina u R. Hrvatskoj, kada u „Oluji“ sa porodicom napušta rodni kraj i po teritoriji Beograda menja više boravišta da bi krajem 1995. godine bili smešteni u prihvatnom centru u Kosovu Polju – AP Kosovo i Metohija, gde je živio do 1999. godine. Nakon početka bombardovanja SR Jugoslavije sa porodicom se seli u Beograd, a nekoliko meseci kasnije i na trenutnu adresu prebivališta u Novoj Pazovi, gde živi sa suprugom Jelenom, sinom Filipom i roditeljima. Završio je Srednju školu unutrašnjih poslova u Sremskoj Kamenici, gde je u I godini školovanja razvio ljubav prema poeziji i književnosti i počeo da piše pesme. Pred kraj školovanja, 2007. godine, izdao je zbirku pesama „Ograda i mnoge tajne“ u saradnji sa izdavačkom kućom „Bistrica“ i

urednikom Nišavić Raletom.

Iste godine započeo je karijeru policijskog službenika u Policijskoj stanici Stara Pazova i akademske, a potom i master studije. Po zvanju je master pravnik, a trenutno je zaposlen na radnom mestu kriminalistički inspektor u Odeljenju za borbu protiv korupcije u Upravi kriminalističke policije, u činu kapetan policije.

Sve vreme od početka zasnivanja radnog odnosa u MUP-u Republike Srbije nije prestao da piše pesme, a ljubav prema poeziji nije jenjavala. Većina pesama je zasnovana na ličnim iskustvima i ličnim percepcijama raznih događaja, ali nemali broj pesama je zasnovan i na iskustvima drugih koja su pretočena u stihove u prvom licu.

U književnom Zborniku „Policajci s dušom“, u izdanju „Srpske policijske unije“ i „Saveza književika u otadžbini i rasejanu“ 2021. godine objavio je pesme: „U tvom zagrljaju“, „Pripadam tebi“, „Pesma sirene“, „Ne znam“, „Nauči me“, „Krik“, „Kafanska noć“, „I dalje te vole“, „Glupi kez“, „Žmurim da bih te gledao“, „Vinom ispisujem stihove“, „Šalom prikrijem bol“, „Zaljubljeni dečak“, „Limeni orkestar, bubnjevi i ti“, „Nemam hrabrosti“, „Poslednje zbogom“ i „Odvedi me unutar tvog srca“.

FILIPU

U fiokama sećanja
najvredniji je vez
tkan uspomenama sa tobom
vez koji je svakim danom bogatiji.

Tim srebrnim i zlatnim nitima
potpuno nečujno, skoro neprimetno
srećom ukrašavaš naše živote.

Nisu se slučajno ove reči složile
na Bogojavljenje
ti si dar od Boga
sve što sam od života želeo.

Kad me je strah
dok strepim da neću umeti
tvoj nevini smeh mi daje snagu
ipak nešto radim kako treba.

Razoružaš me pogledom
dušom čistijom od ranog snega
pobediš moje nesigurnosti
beskrajnim poverenjem.

Klečim dok te snažno grlim
da se ponizno Njemu na tebi zahvalim
klečim dok molim da te čuva.

37

Zoran (Sretenije) Broćilović

Rođen 30. jula 1967. u Somboru. Završio srednju školu unutrašnjih poslova u Sremskoj Kamenici, po zanimanju policijski službenik u penziji. Oženjen, otac tri sina. Pesme počeo da piše u ranom detinjstvu. Učestvovao je u Zborniku „Policajci sa dušom“, gde su objavljene tri njegove pesme.

AKO SE BUDIŠ SVAKOGA JUTRA

Ako se budiš svakoga jutra,
ti budi srećan što je to tako,
nadaj se isto biće i sutra,
ipak se jutrom ne budi svako.

Jer džaba si se u svemu trudio
ako se ujutro nisi probudio.

Kad se probudiš, čim jutro svane,
znaj da je za to zaslužan neko,
sve loše misli stavi sa strane
i budi srećan što si pretek'o.

Jer džaba si se u svemu trudio
ako se ujutro nisi probudio.

Jutro od noći mesto kad traži,
ti budi srećan što budan jesi,
sve koje voliš, to im i kaži,
jer ipak sutra ma ko zna gde si.

Jer džaba si se u svemu trudio
ako se ujutro nisi probudio.

Ako se probudiš dan kad zabeli,
vidiš da dišeš i da se krećeš,
celoga dana tom se veseli,
jer jednom ipak to moći nećeš.

Jer džaba si se u svemu trudio
ako se ujutro nisi probudio.

38

Ljiljana Nešković Bulatović

Rođena u Podgorici, gde je završila gimnaziju, nižu muzičku školu, četvorogodišnji kurs engleskog jezika i igrala košarku u KK „Budućnost“. Na Filološkom fakultetu u Beogradu, na odseku za engleski jezik i književnost, završila je osnovne, pa potom i master studije iz Američke književnosti i položila državni ispit za Predavača, profesora engleskog jezika. Takođe, završila je i koledž „London Study Centre“, u Londonu. Nekoliko godina radila je kao prevodilac u Geneksu, Hotelu Inter Continental-u, itd., i kao profesor engleskog i francuskog jezika u više osnovnih škola, gimnazija i na Univerzitetu. Poslednjih 27 godina radi kao specijalista za engleski jezik, profesor, prevodilac engleskog jezika u Kontroli letenja Srbije i Crne Gore „SMATSA doo“ Beograd, u kabinetu direktora. Ovlašćeni je državni ispitivač/ocenjivač pilota i kontrolora

letenja od strane Direktorata za civilno vazduhoplovstvo Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, kao i od strane „Mayflower College“-a, iz Plimuta, Engleska, kao i od strane „Eurocontrol“-a, iz Luksemburga, iz domena vazduhoplovnog engleskog jezika. Posедуje brojne inostrane sertifikate i obučila je na hiljade kontrolora letenja i testirala na stotine pilota i kontrolora letenja za sticanje jezičkog ovlašćenja za dozvole. Osim toga, prevela je na hiljade i hiljade stranica poverljivih ugovora, sporazuma, dokumenata, rezoluciju 1244 itd. Kao članica Tehničkog komiteta za saradnju sa NATO-m, i član vladine delegacije, prevodila je pregovore sa NATO-om u Beogradu za Nebojšu Čovića, zatim u NATO bazi u Napulju, pregovore u Sarajevu sa NATO-m, KFOROM, SFOR-om koji se tiču vazdušnog prostora iznad Kosova itd. Takođe, kao član vladine delegacije prevodila je pregovore u Kanadi sa Ministrom saobraćaja Kanade o uspostavljanju ponovnog vazdušnog saobraćaja sa Amerikom i Kanadom, i bila član vladine delegacije na Ministarskoj konferenciji u Montrealu itd. Osim toga, učestvovala je na brojnim pregovorima sa svim najznačajnijim svetskim kompanijama koje proizvode opremu za vazduhoplovstvo kao i kod kupovine aviona za potrebe firme, kao što su „Rejtion“, „Frequentis“, „Thales“ itd., u pregovorima sa EBRD (Evropskom bankom za obnovu i razvoj) i Evropskom investicionom bankom,

sa svetskim i evropskim kontrolama letenja, kao prevodilac na TV Prva prilikom gostovanja direktora Kontrole letenja i direktora Evropske organizacije za bezbednost vazdušne plovidbe itd. Pored uspešne karijere Ljiljana je i pesnikinja. Počela je da piše pesme i priče sa 12 godina i osvajala je brojne nagrade. Nakon više decenijske pauze vratila se svojoj prvoj ljubavi poeziji i sada je član brojnih pesničkih udruženja. Objavila je mnogo pesama u domaćim i inostranim medijima, zbornicima itd. Dobitnica je brojnih diploma, plakata, zahvalnica. Nagrađena je i sertifikatom od „Međunarodne fondacije za umetnost i kulturu Munir Mezyed“ za doprinos kulturi i humanosti 2019. godine, zatim je dobila i specijalnu nagradu žirija na Međunarodnom festivalu Evropskog šampionata poezije 2019. i Počasni doktorat za književnost 2019. od Evropskog Instituta Roma za proučavanje i istraživanje zločina protiv humanosti i međunarodnog prava, kao i Sertifikat za promovisanje književnosti u svetu od Svetskog udruženja Pesnika iz Rumunije, itd. Pesme su joj prevedene na engleski, francuski, španski, rumunski, arapski i romski jezik. Učestvovala je na brojnim domaćim i međunarodnim poetskim i književnim događajima, kao i na radiju i TV-u, a više puta se oprobala i kao voditelj, konferansije. 2019. godine objavila je i zbirku pesama „Nekad, kad sam te volela“ za koju je dobila nagradu Prvi

oskar Srbije 2019. U 2021. godini objavila je svoju drugu knjigu pesama i kratkih priča „Neka druga ja“. Pored drugih nagrada Ljiljana je dobitnica i nagrade „Beogradski pobednik“ kao i nagrade „Naj žena 21. veka“ za 2021. godinu za svoj doprinos, kako u oblasti prevođenja tako i za sveukupno angažovanje i doprinos na polju umetnosti i kulture. Takođe, nominovana je i za prestižnu nagradu grada Beograda „Despot Stefan Lazarević“. Dobitnica je nagrade „Women Leaders 2022“ od Udruženja Privrednika Srbije. U sklopu „Kulturnog Karavana Srbije“ i drugih kulturnih događaja, kao što je Svetosavski bal u Parizu, učestvovala je i kao pevačica i kao pesnikinja u srpskim crkvama, ambasadama i kulturnim centrima u Lendavi, Beču, Cirihu, Parizu, Nici, Bernu itd. u organizaciji Petra Gojkovića i Udruženja Srba u Francuskoj i za tu saradnju dobila je u januaru 2024. godine Svetosavsku povelju u Parizu, od Udruženju Srba u Parizu. U 2023. godini, učestvovala je kao koautor u dve međunarodne knjige objavljene u Engleskoj na poziv Carol Azams, producentkinje, direktorke „SkyLine publishing“ i TV prezentera, u knjigama „Book of Gratitude“, priče iz celog sveta o kovidu i „Grateful Hearts“, priče o zahvalnosti. Ljiljanina druga velika ljubav je muzika. Godinama je svirala harmoniku, pevala u horu muzičke škole, horu Radio televizije Crne Gore i u grupi „More“ u Podgorici, sa kojom je učestvovala

i na festivalu „Titogradsko proleće“, a zatim i u horu „Darinke Matić“ i horu „Braća Baruh“ u Beogradu. Poslednjih pet godina pevala je u ansamblu „Ratislav Blagojević i Gledanice“ koji neguje stare srpske tradicionalne i druge pesme i sa njim je Ljiljana, takođe, učestvovala u brojnim kulturnim manifestacijama, u zemlji i inostranstvu, na svim televizijama i u brojnim medijima. Sada je članica ansambla Kraljica Marija iz Beograda sa kojim je 2023. godine bila na takmičenju u Grčkoj a sada se sprema za međunarodno takmičenje u Španiji. Ljiljana se oprobala i kao glumica u Muzičko scenskom performansu „Moderna Bajka“ u Akademiji 28 i u drugoj predstavi 2021. godine pod nazivom „Žena u životu jednog muškarca“, gde se pored glume oprobala i kao manekenka. Pored ovih aktivnosti Ljiljana je aktivna i u svom humanitarnom radu, gde zdušno podržava i učestvuje u svim akcijama Udruženja „Hajr“ koje se bori protiv zlostavljanja žena i muškaraca, a i u drugim brojnim humanitarnim akcijama. Ljiljana je srećna majka jedne prelepe Ane i uspešna poslovna žena, pesnikinja, zaljubljenik u muziku, putovanja, ljude, u sve što je lepo i što oplemenjuje.

MERA SREĆE

Više nisam tvoja mera sreće,
onaj korak od jave do sna,
tihi treptaj što u suton kreće,
kad ti srce samo radost da.

Više nisam tvoja mera bola,
ona čaša što se iskapi do dna,
kad se tuga ispije do pola,
kad se voli ali se ne zna.

Više nisam tvoja mera strasti,
kad ti telom samo želja vri,
ona zbog koje će sve odbrane pasti,
kad je ljubav pošast koja zri.

Više nisam tvoja mera strepnje.

Grozdana Crepajac

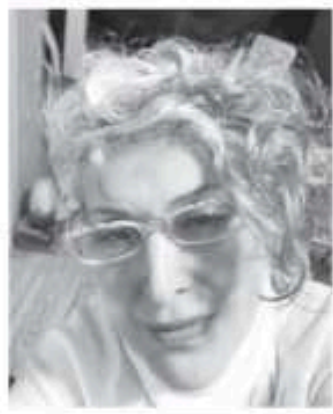
Rođena 12. aprila 1971. godine u Banatskom Karlovcu. Zastupljena je u mnogobrojnim antologijama, almanasima i zbornicima. Do sada je objavila sledeće knjige: „Senke moje duše“ (2002) poezija, „Na krilima vremena“ (2002) poezija, „Sat života“ (2003) poezija, „Čuvar samoće“ (2004) poezija, „Moć hrabrosti“ (2004) roman, „Dodiri“ (2005) poezija, „Prolećni san“ (2007) poezija, „Mansarda života“ (2007) poezija, „Oseka i plima“ (2008) poezija, „Kristina“ (2008 i 2022) roman, „Jesi li se ozledilo dete moje“ (2009) poezija, „Obala nespokoja“ (2010) poezija, „Rukopis sunca“ (2013) poezija, „Zašto“ (2013) rodoljubiva poezija, „Čekah te godinama“ (2019) poezija, „Vredelo je“ (2020) poezija, „Domine“ (2021) poezija, „Kapljica rose“ (2021) haiku, „Okamenjen osmeh“ (2022) priče, „Rascvetali lokvanji“ (2023) haiku. Dobitnica više

nagrada za poeziju i prozu. Radovi su joj prevedeni na engleski, francuski, rumunski i ruski jezik. Članica Udruženja književnika Srbije.

TEBI...

Ti što me optužuješ
za sve i svašta,
za osmeh na licu,
za suzu u oku,
za vazduh koji dišem,
za vetar što mi mrsi kosu,
za ruke koje zadrhte,
kad pružajući se traže,
ono što vole i
misle da mi pripada...
Za paučinu koju promaja kida,
dok zavese vijore,
za kišu što pada
i sunce što sija
i opet kažem:
Ti koji me optužuješ
za sve i svašta,
molim te, obuj moje cipele,
i obuci moju kožu,
pretrpi sve bičeve,
koji šare prave,
i vrati mi uzdah i osmeh,
i vid i korak,
i raskorak,
i zapaljene staze.
Vrati mi danas i sutra
ili idi i pusti me
da odem bestraga...

40

Jasmina Ćirković

Rođena 1958. godine u Pančevu. Članica Udruženja književnika Srbije, Instituta za dečju književnost, Udruženja slobodnih umetnika Australije i Udruženja umetnika „Slikarski uranak” u Crnoj Gori. Objavila šesnaest knjiga poezije i proze (romani, pripovetke, satira, impresije i aforizmi, poezije za decu). Zastupljena u domaćim i stranim antologijama. Prevođena na: makedonski, ruski, engleski, mađarski, arapski, španski i italijanski.

BAR MRVA

Biser na dnu mora, školjka brižljivo čuva...

Pomalo oronula duša kruni povrede sečene

brižljivog kasapina...

Mučna je tišina ovozemaljskog zla...

Oči nabrekle od tihog plača, pomešan jecaj grudi

što tište...

Misli na ono što nedužno strada, tražeći svoje spasenje...

Sebična oronula tvorevino zla...

Misliš li da je tvoja sreća iznad ovozemaljskog života...

Faraonski večni život...

Nisi ti ank kupio da bi bio u vrtlogu te skupe igre...

Veštičiji ples je odavno počeo...

Vrtiš se u tom kolu neznajući da konci stoje iznad tebe...

Marionete, ostarele izlapele, isparile kao proključala voda...

More, koje si ostavio u nasleđe, nezaboravnog lajanja...

Kako te nazvati? Nema imena...

Ovo nije mržnja, ne znam to...

Ovo nije ni osveta, zakleta svojom čašću čoveka tražim

Izgovor...

Izgovor da ti pomognem da pobediš drugo zlo...

Ono koje ti je naneto, koje te optužuje, koje baca ljagu

na deo tvoje čistote...

Pišem, pišem za tebe stotinu pisama,

tebi u nevolji...
Onome ko je mene osakatio, onome ko
je ukrao moj san...
Ponos, šta je tebi ponos, mrtvi koje ga-
ziš, bez trunke stida...
Bljuvotina ako ju izgovaraš...
Maslačak koji oduvaš jednim dahom...
Da li se to zove ponosnim muškarcem,
vođom, lavovskim
predvodnikom...
Onome kome se treba diviti do inbe-
cilnosti...
U meni je sve prokuvalo, bljujem zma-
jevsku vatru, spašavam
zadnje ostatke...
One koje ne dam da zgnječiš, zgaziš
kao praznu kutiju...
Ja, veliko ja za tebe, onako ja potura
svoju glavu, svoju humanost
da opstaneš...
Ti, malo ti koji ubijaš i one koji poma-
žu...
Reci mi da li je vredno sve, sve ono što
si upropastio oko sebe...
Vredno suza koje peku...
Vredno života bližnjih...
Vredno svega što poseduješ dok si živ,
jer grob ne prima ništa
osim tela...
Bunjište je prepuno takvih osvjetnika
bez razloga...
Budim se okupana znojem, sasuzama,
tugom u srcu...
Reci da li si pomislio da neko još živi
osim hrasta debele kore...
Reci da li si vagao kada si upropastio
nečije živote...

Nudim ti spasenje, jer ti ga niko neće
dati...
Još uvek čovek može samo to da ti po-
nudi...
Čovek, kako lepo zvuči, čovek gde si ti
nestao u vrtlogu laži
lopovluka i snishodljivih ponuda...
Pokaži, ne meni, pokaži ovom svetu,
da je i mrva ostala da
prikaže da imaš srce...
Pokaži da nisi uzalud živeo...

41

Jasmina Isajlov

Penzionerka u Crepaji živi sa porodicom. Učestvovala je na konkursima „Kovačičkog mozaika“ i osvojila nagrade za prozu: 2009, 2012, 2013, 2014, 2015. i 2020. godine. U „Pismu iz Banata“ objavljene su joj dve tradicionalne priče „Čikago“ (2014). Prvu nagradu, „Zlatnu medalju“ osvojila je na konkursu (2017) „Mihajlo I. Pupin, naučnik, rodoljub i humanista“. Prvu nagradu, „Zlatnu medalju“ osvojila je na konkursu „Vek pobednika 1918-2018.“, „Mihajlo I. Pupin i nasleđe za umetničku kreaciju“. Drugu nagradu „Srebrnu medalju“ osvojila je na konkursu „Mihajlo I. Pupin, naučnik i nasleđe, za umetničku kreaciju“ (2019). Sa drugim autorima je zastupljena u knjizi Zavičajnih pisaca Kovačice „Pesme i priče iz banatske ravnice“ (2017). Autorka je knjige „Joca“ (2018) i knjige „Sećanje HH veka“ (2022). Članica je grupe

„Banatske petice“ – poezija i proza od 2019. godine koja je osvojila specijalnu nagradu za književno stvaralaštvo u Opštini Kovačica za 2021. godinu. Dobitnica je mnogih zahvalnica, sertifikata i diploma od „Prve virtuelne svemirijade“. Dobitnica je specijalne nagrade u oblasti književnog stvaralaštva u 2022. Godini od Saveta za kulturu Opštine Kovačice. Dobitnica je Povelje u kategorizaciji odabranih pet najboljih književnika za 2023. godinu i Povelje – Prvo mesto u specijalnoj kategorizaciji „Nostalglična proza“ od Udruženja slobodnih umetnika Australije. Učesnica je kao gost u zbornika (2020, 2021, 2023. i 2024). Udruženja sprskih pisaca „Zaveštanja“ u Švajcarskoj i u više od trideset drugih zbornika.

MOJ VOLJENI GRAD I U NJEMU MOJE SVE

Sofija je te letnje večeri zamišljeno gledala svetla Beča sa terase drugog sprata koja su je vraćala u ne tako davnu prošlost. U mislima se vratila na događaje od ranije. Studije medicine je završila u roku i želela da se što pre zaposli. Sa Stefonom je bila u vezi više od godinu dana, sigurna da je on onaj pravi i da ništa ne stoji na putu njihovoj zajedničkoj sreći. Bili su lep par, on crnomanjast sa zelenim očima koje su je još prilikom prvog susreta osvojile. Za njom su se mnogi momci okretali, bila je lepa plavuša i

veoma društvena. Stefan je bio godinu dana stariji od nje i čim je završio pravo, otišao je kod roditelja na selo da im pomaže oko seoskih poslova dok ona ne položi još par preostalih ispita. Zauzeta učenjem nije primetila da su se proredili njegovi telefonski pozivi, a razgovori su postajali sve kraći i kraći. Bila je sigurna da će ga prijatno iznenaditi kada mu kaže da je diplomirala i da je došla da upozna njegove roditelje. Jedva je čekala da ga ponovo vidi i podeli svoju radost sa njim. Dok je bio u Beogradu često je bio gost u njihovom malom stanu, gde je pored roditelja živio i njen brat sa suprugom i bebom. Nadala se da će je ubrzo zaprositi, a onda će se oboje zaposliti, pa će se venčati i živeti u iznajmljenom stanu, sami, slobodni i srećni. O tome je razmišljala i radovala se dok je putovala prema njegovom selu i kasnije dok je hodala ulicom obasjanom letnjim suncem, zamišljajući kako će se on iznenaditi i obradovati njenom dolasku. Kada je pozvonila iz njegove kuće je izašla mlada žena u poodmakloj trudnoći upitno je gledajući. Sofija je pomislila da je to njegoova rođaka, pa je sa smeškom rekla svoje ime i upitala je gde je Stefan. Žena je i dalje stajala na pragu rekavši:

„Nije kod kuće, ne poznajem te i pitam se šta će ti moj Stefan?“ Sofija joj je odgovorila da su oni zajedno, misleći na njihovu vezu, a žena je rekla: „Ah, ti si mu poznanica sa studija,

spominjao mi je on nekakvu devojkicu sa kojom se družio dok je pripremao ispite, ali on nema više vremena da se dalje družiti ni da se vraća u Beograd, jer ima nas“, pri tom je zaštitnički spustila ruku na stomak. Sofija je pomislila da se žena šali i da je zbog toga nije pozvala da uđe u kuću. Tada je videla da niz ulicu dolazi Stefan pomislivši da će se uskoro svi smejeti toj šali. Kada je prišao bliže, umesto da se nasmeši i požuri da je zagrlji, naglo je stao i pitao ju je zašto je došla? Reči su joj kao knedla zastale u grlu, jer je na njegovom bledom licu čitala istinu koja je bila bolna za nju. Suze su joj krenule niz obraze, jer je shvatila da nije nikakva šala u pitanju i da je ta žena njegoova, shativši da ju je od početka varao. To ju je pogodilo kao grom iz vedra neba. Osetila je veliko razočaranje i oštar bol u srcu, a sva radost je nestala, kao da nikada nije ni postojala, iako je do pre par trenutaka bila sigurna u njegovu ljubav i vernost. Odjednom je shvatila da je zato nije posećivao, a ne zbog seoskih poslova i nijednom je nije zvao da dođe kod njega. Bolelo ju je što je ispala toliko naivna, dok je žurno korača istim putem nazad. On je nešto govorio i kao iz velike daljine je čula: „...stani da ti objasnim, mi smo odavno zajedno, čeka moje dete, ne mogu da je ostavim...“

Bol je ostao i posle, jer je rana bila duboka. Nekoliko puta joj se dogodilo da ga je sanjala, pa bi bila još

više razočarana i povređena nakon buđenja, osećajući se bedno i mnogo manje vredno. Pokušavala je danima da pronađe bilo kakav posao, da nekako ispuni samotne teške dane, ali sve je bilo bezuspešno. Činilo joj se kao da je sopstvena sudbina zlostavlja, jer joj je poslala mladića koji joj je uništio veru u ljude i ljubav. U tim, za nju veoma teškim i tmurnim danima, setila se svoje drugarice Vere iz Beča koja je već par godina tamo živela. Kada je čula šta joj se dogodilo ubedila je i pomogla joj je da ode kod nje i našla joj je posao. Sofija joj je bila veoma zahvalna na tome i mislila je da će tako pobeći od svega, ali nije mogla da pobegne od sebe. Ljudi često kažu da vreme leči sve, ali ona je bila ubeđena da se navikla na taj bol i sve je ređe razmišljala o prošlosti, strepeći za svoju budućnost u kojoj nije videla sebe kao srećnu ženu.

Vreme joj je sporo prolazilo i više od godinu dana je živela u Beču, nije radila posao u struci, ali je svakog meseca od svoje zarade mogla da pošalje svojim nešto novca. Oni su joj mnogo nedostajali, a i poznanici sa kojima je provodila mladost. Samoća joj je u tuđini bila teška, a sve češće se pitala kako će da nastavi život sama, pa je često samu sebe tešila da joj je bolja samoća nego da je ostala sa nevernim čovekom u vezi. Posmatrala je treperava svetla Beča koja su je podsećala na Beograd gde su ostali

njeni najmiliji i sve ono što je mislila da je sjajna budućnost za nju. „Život je prevarant“, pomislila je, „a sreća je varljiva.“ Plamićak nade tinjao je i dalje u njoj, uprkos svemu, verujući da će uskoro sresti nekog drugog mladića kada ode kod svojih na godišnji odmor i kada se sretne sa starim društvom. Radovala se i brojala dane do polaska, rešena da mora biti mnogo više obazriva i da se dobro raspita za mladića koji joj se bude dopao, da joj se ne dogodi slična greška. Znala je da joj nova ljubav može zalečiti ranu i otkloniti bol, kako bi sve predala zaboravu i da su ispred nje nove stranice u knjizi života koje su sve različite.

42

Jovana Kuzmanović

Rođena 1979. godine u Beogradu. Diplomirala je opštu književnost sa teorijom književnosti na Filološkom fakultetu u Beogradu. Prevodila je, pisala i uređivala članke na engleskom i srpskom za časopise o računarima *Kompjuterske igre*, *T3*, *Bonus* i *Gamer* i pisala članke o knjigama za decu (časopis „Veliko dvorište“), kao i članke za „Politikin zabavnik“. Aktivan je prevodilac u izdavačkoj kući „Odiseja“ (više od 10 prevedenih romana). Objavljivala je eseje u časopisu „TXT“, pesme u fanzinu „Šraf“, pesme i priče u časopisu „Libartes“, kao i priče u zbornicima „Ljubav u mom srcu“ (CEKOMS, Beograd 2019) i „Virus 21“ (Refesticon 2021, Bijelo Polje). Trenutno je u pripremi monodrama „Žena govori“, čiji je jedan deo zasnovan na njenom tekstu. Objavila je zbirku pesama „Sutra ćemo trčati dalje“ u izdanju

Nove poetike 2021, a 2022. i roman „Ugasiću svetlo“ u izdanju Lagune. Radi kao prevodilac, lektor i lingvista kao vlasnica agencije „Universalialia“ i piše za časopis „Svet kompjutera“. Piše prozu, eseje i poeziju, i aktivno se bavi umetničkom fotografijom. Živi i radi u Beogradu. Govori engleski i španski jezik.

ŽRTVA

Jednom mi je neko
Prebacio
Da izigravam žrtvu
U stihovima.
Ja,
Koja nikad nisam bila
Ničija žrtva,
Zamislila sam se
Nad tim rečima.
Trgnule su me...
A šta bi bilo da jesam?
Otkuda ti,
Nadmeni stranče,
Znaš išta o meni –
Ili o bilo kojoj žrtvi –
Pa da imaš pravo
Da tek tako sevneš rečima
Ispred očiju,
Tik iznad srca?
Ljudi postaju žrtve
Usled zla,
Usled nesreća i ujeda.
Žrtve se ne igraju,
Još manje izigravaju.
Meni su greške dopustive:
Mogu da omašim rimu,

Možda mi se i ritam otme,
Al' retko ko zna
Kako zaista odzvanja strah,
Kako zvuči kad se štikla slomi...
I nisu to stvari za igru,
Nadmeni stranče,
Mada je u poeziji uvek
Lako spotaći se
O tuđe nerazumevanje.
Ja žrtva nisam
Nikad bila
Ni zla ni poezije,
Al' odajem rado
Počast svim žrtvama,
Naklon svima
Koji su ustali i ne ćute.
A onima kojima to zasmeta
Iskreno želim samo
Da nikad ne osete potrebu
Da o tome pišu.

43

Ljiljana Ilić Ciculj

Rođena i živi u Pančevu gde je završila srednju školu. U Beogradu diplomirala na Višoj medicinskoj školi – smer fizioterapeut. Autorka je šest zbirki poezije, od toga je jedna istorijska poema. Sedma zbirka izlazi uskoro. Pesme su objavljene u više zbornika, novina i časopisa. Dobitnica dve nagrade za poeziju.

OBMANA

U teškoj noći
bez sna
posetila me obmana,
odenula je
pokrivač svile
i bacila me
u čeljust zmije.

Zadivilo se
poročno telo
o, kako smelo!
Tog jutra začuh
svoje opelo
i kao stena
ledom načeta,
duša se smuti
u nehaj bačena.

Šta to isklija
iz moga uma,
da li je radost
il' propast bezimena?

44

Ljubinka Ljupka Dimitrijević

Mosna, Donji Milanovac.
Pesnikinja, prevoditeljka i
humanistkinja. Izdala je četiri
samostalne Zbirke poezije. Zastupljena
u domaćim i stranim Antologijama u
portalima. Voli poeziju, muziku i cveće.

DNEVNIK ŽIVOTA

Niz lice
razigrane se bore
kao zlatno klasje u mojoj kosi,
kao raž, uzrela, kasna.
Usekla ih klackalica života...
I neka ih,
neka se i dalje kradom
urezuju,
nosiću ih
sa ponosom,
pomalo i setom.

****

Duša mi
ostariti nikad neće,

jer kraj nema kraja,
jer je novi početak
u usrdnom čekanju vas...

Koji odlazite,
ponekad ostajete
i vrlo retko se vraćate.
Ostaju rane, ožiljci
i otvorene stranice
u čitankama
života.

Sa osmehom kao prosute zvezde
uvek ću vas čekati,
sa otkucajima srca
koji se u nemiru kupaju,
dok štimam sreću
na zadnjem zubu vremena.
Kad poželim da vas vidim,
U zanosu sreće
samo sklopim oči!
Deco moja!!!!

45

Milena Mrkela

Rođena Burčul, u Zadru 1966. godine. Od 1995. s porodicom živi u Pančevu, gde radi kao nastavnica u osnovnoj školi. Piše od studentskih dana, ali većina rukopisa iz tog perioda nije sačuvana. Piše poeziju, haiku poeziju i poeziju za decu, kao i kraće prozne forme. Do sada je objavila dvojezičnu zbirku haiku poezije „Bjelina zgarišta” i zbirke poezije „Na brisanom prostoru” i „Ljubav, čupanje i presađivanje”. U pripremi su joj još tri knjige: Zbirka poezije za decu „Vetru vidljiva”, zbirka priča „Suvišni ljudi” i zbirka kratkih crtica iz života „Žuljevi”.

PRELJA

Eh, kada bih čežnju svoju
u tanku pređu isprela
triput bih zemlju omotala
i triput do neba
i nazad stigla.
I nikad ne mrsi pređe
prelja što snovima prede
mjesec joj šterika vjerna
preslicu uz srce steže.
I igra, igra vreteno,
Vrti se, vrti čigra
ljubav je prstouplitanje
ljubav je najslađa igra.

ZRAK

Moja majka se gasi
kao svijeća pred zoru,
otvaram prozor
pitam je
boli li te što, majko
ona samo uzdahne,
uzme malo zraka
kaže, ne boli me ništa
samo bih da dišem,
meni ništa ne fali osim zraka,
nešto mi u prsima gori
treba mi još malo zraka
da mi to što gori,
što brže izgori.
Otvaram i drugi prozor,
gledam u bijele vrhove Velebita,
burno je
moj prvi i njen zadnji udah
lebde nad nama,
nadkriljuju prozor moje majke
i čekaju tren da uđu zagrljeni.

ČUDA

Uzmeš nož, zarežeš drvo.
Zarežeš i grančicu pa ih sljubiš,
S vremenom zarašće, primiće se ka-
lem.
Ako malo bajaš i vjeruješ u čuda, mož-
da i na vrbi...
Pogledaj ranjenu pticu.

Nastavlja svoj let i s jednim krilom
S vremenom, zarašće, narašće i drugo
krilo.
Ako malo bajaš i vjeruješ u čuda,
Prepoznaćeš njen pjev na proljeće,
među hiljadama.
Ako iskuješ sablju-riječ i njome pro-
bodeš čovjeka,
S vremenom širiće se rana,
Preći će i na tebe i na drvo, na pticu,
Uzalud ćeš bajati i biće ti žao,
Najviše će ti biti žao
Što više ne možeš u čuda vjerovati.

46

Oliver Janković

Rođen 1957. godine u Beogradu gde je završio studije Slavistike na Filološkom fakultetu. Piše poeziju, prozu, drame i radio drame za decu i odrasle. Bavi se književnom kritikom, a piše i aforizme i kratke satirične forme. Objavio je pet zbirki pesama, dve knjige pripovedaka, dva romana i knjigu aforizama i satiričnih tekstova. Na Radio Skoplju, Radio Beogradu i Radio Novom Sadu emitovano mu je dvanaest radio drama za decu i odrasle. U pozorištima i centrima kulture igrano je pet njegovih predstava za decu i odrasle. Član je UKS-a i Beogradskog Aforističarskog Kruga.

SAMO IZVOLI

Izvoli,
slobodno pokušaj
da hodaš u mojim cipelama.

Moram te samo upozoriti
nisu to cipele
za otmene izlaske
ni baletanke
ni čizmice od sedam milja.

To su cipele tuge,
cipele vapaja, vriska,
modrih podliva.
Cipele za bežanje,
pune mučnih povrataka
u dom koji to više nije.

Cipele koje su teže
od crne zemlje
kad moram u njima
da prekoračim kućni prag.

Pazi,
ako ikako možeš
odaberi sebi
bolju sudbinu
i cipele
pune muževljeve topline.

47

Radmila Stojanović

Rođena u Požarevcu. Dugogodišnji stvaralac proze i poezije. Nedavno joj je objavljen roman „Hoću svoj život nazad“ koji se pokazao u dobrom svetlu i pokupio mnogo pozitivnih kritika. Takođe, zbirka poezije joj je u pripremi, kao i novi roman. Njena bibliografija sama krči sebi put pohvalama i nagradama za poeziju, kratke priče i novele koje su zastupljene u zbornicima.

SREĆA U NEOČEKIVANOM

Sa polaskom u školu se sve promenilo. Mama me je odvela na sistematski pregled gde su mi ustanovili dioptriju i dali mi naočare koje je trebalo uvek da nosim. Postala sam potištena i tužna, povlačila sam se u sebe svakim danom sve više. Mama me je tešila govoreći da je bitno da sam zdrava i da mi naočare lepo stoje. Njene reči bi

me držale nekoliko sati a onda sam ponovo tonula u depresiju. Brojala sam dane do polaska u školu, strahujući. Kosa mi je kratka, ne mogu ničim da se zaštitim. Toliko je kratka da ni vrat ne prekriva.

Svanuo je i taj dugoočekivani dan za sve nas. Svi oko mene su se radovali. Tog dana je i mama sa mnom prešla dvorišni prag škole. Prozivali su nas, razvrstavali u redove i tako nas uveli u svoje učionice. Tu nas je učiteljica smeštala po klupama. U mom razredu samo ja nosim naočare. Smeštena sam zbog toga u prvu klupu. Crvenim od stida što sam već prvog dana izdvojena od mase dece. U dnevniku sam, takođe, prva jer mi je ime i prezime Arsić Bojana. Drug sa kojim delim klupu se zove Vesko, toliko sam zapamtila. Nizak je rastom, zbog toga je u prvoj klupi. Ošišan je kao da su šerpu stavili pa ga šišali. Melje kao navijen između časova, toliko brzo priča da ga ništa ne razumem. Taj dan u školi brzo prolazi.

Nisam se radovala ponovnom odlasku u školu, sa naočarima sam samoj sebi ličila na sovu. Verovatno sam širila oko sebe tu negativnu energiju, čim su me i drugi izbegavali. Pravile su se grupice, svako se negde uklapao sem mene. Nisam imala ni želje ni volje da se izborim za svoje mesto u grupi. Sedela sam mirno u stolici do prozora, ispred je katedra i u njoj nam je učiteljica. Blage naravi i umilnog glasa, osvojila je naša srca još prvog dana.

Kosu je redovno vezivala, nekada je to bio rep a nekada čvrsto vezana punđa. Oči su joj nebesko plave, u njima sam se rado ogledala. Sitno lice sa rupicama na obrazima, davalo joj je detinji izgled. Građena je kao moja barbika koju čuvam u ormaru. Čak im je i boja kose ista, zlatnožuta. Ona je s vremenom primetila moju povučenost i potištenost, pa se trudila da je ublaži. Sama je pravila grupe na času fizičkog, gde me je ubacivala. Devojčice su bile obazrive i hladne prema meni. Sve su imale kike, duge kose i milion šnala oko glave. Između njih sam ličila sebi na dečaka. Igrale su sa mnom sve što je učiteljica zadala, zatim se posle časa ponovo odvajale. Nisam pripadala nigde. Nikome nisam bila zanimljiva, mislim da sam im bila čak i odbojna. Ubrzo sam dobila i nadimak Bojana Ćora. Neki su bili svađalački raspoloženi prema meni, drugi su dobacivali dok sam prolazila pored njih, samo su retki ostali suzdržani. Čak je i Vesko prestao da brblja sa mnom između časova. Okretao bi se iza sebe, zamajavao i zasmejavao druge. Ja sam tonula sve dublje u sebe, plakala pri svakom povratku kući.

Jednog dana, dok je trajao veliki odmor i svi bili raspoloženi i veseli, ne gledajući ispred sebe, krenula sam na klupu da pojedem svoju užinu. U jednom trenutku mi je dečak iz drugog odeljenja namerno postavio nogu i poletela sam napred na beton. Doručak

mi je izleteo iz ruku a ja sam se prostrla po betonu celom dužinom. Čula sam aplauz i smeh oko sebe. Polako sam ustala, niko nije prišao da mi pomogne. Okrenula sam se oko sebe i shvatila da ne vidim nikog lepo i bistro. Naočara koje su uvek stajale na mom nosu, sada nije bilo. Potrčala sam kući bez razmišljanja. Nisam uzela ni torbu iz učionice, nisam se ni učiteljici javila, jednostavno sam pobegla. Mama i tata su u to vreme na poslu, samo je baka kod kuće. Uletela sam plačući unutra, celo telo mi se treslo. Baka mi je prišla preplašeno, čvrsto me zagrlivši. Nismo progovarale. Ona me je nežno mazila po kosi, povremeno me ljubeći u teme, dok sam ja i dalje neutešno plakala. Telo mi se polako stišalo, trzaji su nekako prestali i konačno sam disala normalno.

Priča o mom padu i razbijenim kolenima se do večeri u mojoj kući prepričavala više puta. To popodne je učiteljica zakucala na naša vrata. Dugo je ostala kod nas pokušavajući sve da ublaži, kao i uvek. Donela je moje razbijene naočari i torbu koja je tamo ostala. Govorila je blago i odmereno, pokušavajući da dopre do mene i tog zida koji sam podigla oko sebe. Smirila me je a ja sam i njoj i svojim čvrsto obećala da ću se potruditi da sklopim poneko prijateljstvo u školi.

Nisam ni slutila da neću morati puno oko tih prijateljstava da se trudim. Naredna tri dana nisam išla u ško-

lu, učiteljica je insistirala da ostanem kod kuće dok mi rane na kolenima ne zacele. Uživala sam u pažnji kojom sam tih dana bila okružena. Naručene su nove naočari, potrajaće dok budu stigle. Toliku sam želju imala da bez njih odem u školu, da su moji na kraju popustili i pustili me. Mogla sam da letim do nje koliko sam srećna. Prelazila sam ulicu obazrivo, jer mi je vid bez naočara loš. Morala sam da hodam sporije kako bih čula automobile oko sebe. Polako sam ušla i u dvorište škole, shvatajući da kasnim. Nikoga nije bilo u dvorištu. Stala sam da lepo oslušnem. Sve je bilo пусто. Kretala sam se polako ka ulaznim vratima, srce mi je ubrzano lupalo, nisam sigurna ovako slabovidna. U jednom trenutku sam čula glas iz daljine:

„Bojana, ne mrdaj! Stani tu gde jesi i ne pravi dalje korake. U dvorištu je povređena Puma koja je pobjegla iz Zološkog vrta. Stižu po nju upravo, ne brini”.

Sa prozora su se i dalje čuli glasovi, neko je nešto pričao, neko mi se obraćao ali ništa više čula nisam. Stajala sam kao kip na sred dvorišta, okretala samo glavu oko sebe i ništa neobično nisam videla. Danas su mi potrebne naočare više nego ikad, pomislila sam. Možda je i bolje da je ne vidim, manje ću se plašiti, tešila sam samu sebe. Podigla sam pogled jednog trenutka i videla načičkane glave na svakom prozoru. Nisam im raz-

znavala likove, mislim da me je cela škola posmatrala. Nemo sam stajala, brojeći u sebi da ne bih vrisnula. Ruke su mi se ukočile, pogled se fiksirao na neko pomeranje koje nazreš u danjini. Obamrla sam. Gotovo je, sve je gotovo. Moj život, moj san o budućnosti, moja obećanja roditeljima i učiteljici, ničega više nema, kraj je... silueta mi se približavala polako, bar sam tako ja videla. Sada su i glasovi na prozorima utihnuli, tišina je zaglušujuća. Mislim da sam prestala i da dišem na trenutak. Nisam stigla da ispunim obećanje dato učiteljici, nisam uspela ni sa kim da se zbližim, uskoro me neće biti i nikome od drugara neću faliti. Moj život je ionako jadan i bedan, ne znam zašto sam se toliko uzrujala. Sve te misli šetaju mojom glavom i ne puštaju me ni na sekund. Stezala sam kesu jednom rukom toliko da su me svi prsti zaboile. Setih se da mi je baka spakovala doručak, da ne moram da izlazim za vreme velikog odmora. Mozak mi je radio punom parom. Moram se osloboditi te kese jer je hrana u njoj. Polako sam opuštala drhtave prste kojom sam je stezala, drugom rukom lagano vadila doručak, sve vreme posmatrajući siluetu koja se sada već jasno zacrnela preda mnom. Spustila sam se i nežno ostavila doručak malo dalje od sebe. Nisam ni disala dok se telo treslo nekontrolisano. Uspela sam da se uspravim, čekajući svoj kraj. Puma je teško hramajući prišla, onjušila hranu i legla

tu pored mene. Nije mi prilazila, nije ispuštala nikakav glas iz sebe, mirno je ležala i dalje njušeći babin sendvič. Sve je bilo mirno i sablasno tiho oko nas. Mislim da su udarci mog srca bili toliko glasni da ih je i ona morala čuti. Sada sam je jasno videla, videla sam i njene tužne umorne oči koje je jedva držala otvorenim. Neka sila u meni se javila, neka snaga neopisiva me obuzela i moje se telo spustilo na zemlju. Toliko mi je bilo žao tih tužnih očiju da sam poželela da je zagrlim. Ipak se nisam micala. Sela sam dole pored nje, posmatrajući je. Nije se pomerala, sendvič je ostao nedirnut a ona je čini mi se zaspala tu tik ispred mene. Suze su mi se slivale niz obraze. Tuga za tom ranjenom životinjom me je slomila skroz. Ne znam koliko je vremena prošlo, pre no što su se pojavili ljudi sa kavezom u koji su je ugurali, tako usnulu.

Do mene su dopirali sve jači glasovi, vrisak dece je odjekivao sa prozora, buka je bivala sve jača i svi su odjednom bili oko mene. Svi su hteli da čuju kako sam se osećala pored Pume, gurali su se da me dodirnu, da me zagrole, da budu što bliže meni. Odjednom sam se našla u centru pažnje. Još uvek mi mozak nije funkcionisao, noge nisu htele da stoje same, još uvek su me njene oči posmatrale. Pojavila se odnekud i Hitna Pomoć, podigli su me na nosila i odneli daleko od graje kojom sam bila okružena.

Nakon kompletnog pregleda, dobila sam svoju sobu u bolnici da malo dođem sebi, kako su mi rekli. Ležala sam smirena, iznad moje glave visila je boca iz koje je curila tečnost u kapićima kroz moju venu. Sve je još uvek delovalo nestvarno i daleko. Zaspala sam. Probudili su me glasovi. Otvorila sam oči i videla punu sobu mališana, mislim da se ceo razred skupio oko mene. Neko mi je dodao nove naočare, zbunjeno sam ih uzela i drhtavom rukom vratila na nos gde inače uvek i stoje. Sada sam jasno videla preplašena, uzbuđena i brižna lica oko sebe. Svi su me posmatrali sa puno ljubavi i razumevanja. Nisam mogla da verujem da su to oni isti drugari koji su me ismevali i gurali od sebe. Nasmejala sam se, prvi put od početka školske godine, iskreno srećna. Učiteljica je stajala sa strane, pogledala sam je i videla suze koje su joj vlažile obraze. Shvatila sam da je ona doprinela ovoj atmosferi i iskrenom drugarstvu koje je ispunilo ovu prostoriju.

Povratak u školu je bio moj najradosniji dan. Mogla sam da biram grupicu kojoj ću se pridružiti, svako je želeo da budem deo baš njegove grupe. Nisam ih razdvajala. Svakoj grupici sam posvetila deo svog vremena. U školi sam odjednom dobila titulu najhrabrijeg deteta. Svi su me gledali sa poštovanjem, nikome moje naočare nisu više smetale. Ona Bojana Ćora je brzo zaboravljena, zamenila je Bojana

Puma. Ponosno sam nosila svoje ime tokom čitavog školovanja.

Zamolila sam mamu da sa mnom obide Pumu u Zološkom vrtu. Odveli su nas do nje, tada smo saznale da je ona mladunče, da je pitoma i nije agresivna. Prišla sam kavezu da još jednom vidim te oči koje su me tako tužno posmatrale onog dana. Umesto njih, gledale su me vesele oči i razigran pogled prelepe Pume. Nije hramala, skakutala je po prostoru u kome je bila a ja sam uživala posmatrajući je.

Shvatila sam da je deci potrebno da veruju u svoje drugare, da veruju da smo im prijatelji i da je tako malo bitno nosimo li naočari ili ne. Treba prihvatiti sebe, i voleti sebe u ogledalu kad god pored njega prođemo. Ako mi dovoljno cenimo i volimo sebe i drugi će više ceniti nas. Ne trebamo se poneti kao kukavice, već se treba ponositi svime što nas je zadesilo. Naočari ota- da nosim sa ponosom i nikome ne dopuštam da me zbog njih omalovažava.

48

Slađana Jovanović

Rođena 18. januara 1965. u Požarevcu, gde je završila osnovnu i srednju školu. Pisanjem počela da se bavi od školskih dana. Piše ljubavnu poeziju, prozu, kratke priče i poeziju za decu. Učesnica je više poetskih konkursa, gde su objavljivane pesme u zbornicima. Dobitnica više nagrada „Orfejev svitak“, „Zlatno pero“, „Majdan“ iz Kostolca. Stalna je članica Kluba ljubitelja knjige „Majdan“ iz Kostolca. Živi u Beogradu i bavi se pisanjem.

HULJENJE ĐAVOLA

Znam sve o đavolima (jer ih ima)
Bog mi se grešnoj javlja
Ostala sam bez dragana
Njegovog osmeha i pesama

O anđelima znam (takođe)
Do nedavno smo bili braća
Od mene odu kad god grešim
Vraćaju mi se kad se ispravljam

Živim od čuda od vazduha
Od krila lasta od nesvesti
Od sunčevog suhog hleba
Od podneva od blagosti

I dobro mi je dobro (vrlo)
Ko nikom nikad, nikada
Suvo mi grlo, suvo oko
I suv list neba sa čela pada

Ko dukat žuti u duši zvekne
Dalekog nekog leta rumen
Lipe u cvatu zlatna ljubav
Živote danas bih da jauknem

Sve znam o nebu i mastilu
Al' otkud, otkud tolike zvezde
Ne znaju čak ni strofe pesme
Šta se to sa mnom dogodilo?

49

Slađana Liptak

Završila Pedagoški fakultet Univerziteta u Novom Sadu. Po zvanju je profesor razredne nastave, a po zanimanju školski bibliotekar u dve škole nakon 18 godina rada u nastavi. Živi u Plandištu, mestu na magistralnom putu između Vršca i Zrenjanina, u Južnom Banatu. Piše. Izdala je jednu knjigu pesama „Ne boj se pravoslavlja“. Čovekoljubiva, otvorena, kolegijalna.

SAVETODAVNA SAGA SA S, SVIMA

Svidi se sebi

Stani, Srce! Smiri se, sedi. Saberi se. Skupi suze. Srećna si samo svojim strpljenjem, samosvešću, samilošću i sveznanjem. Samopoštovana, samopouzdana.

Sila si!

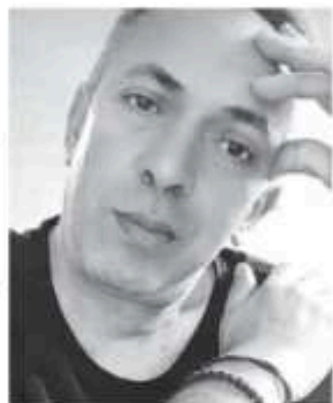
Sjebi spletkaroše, strvine, samožive spiritualne siromahe, siromašne služe satane, samouništjenje. Skloni sa svog stepeništa svela stabla, strnjiku, sirak, sitan svet. Sačuvaj svoj spokoj! Stremi slobodi, sopstvenom sazvežđu. Skloni strah, smela si! Sva si svoja. Svevišnji stvara sunčane sjajne staze. Srpska, slavska sveća sagoreva, sveci slave. Svemogućí se smeši, sloga spašava. Sledi sunca sjaj, svoje snove. Sin stvoritelja stiže! Strpljivo skupi snagu, sačekaj svoje sate sreće.

Svanuće...

Shvatićeš...

Sam si svoj svet.

50

Slobodan Milosavljević

Rođen u Kragujevcu na kraju 1969. godine i na početku jedne nove istorije, bez njega ovaj život na planeti ne bi bio isti. Večiti dečak Slobodan Milosavljević.

Život kao fenomen i emocija koje ga oplemenjuje i daje smisao, motivi uzeti iz sadržajnog iskustva različitih životnih trenutaka i okolnosti.

NOVI LIST

Pre nego ruka počne da piše
i list je sasvim čist i beo,
nevinost svoju kao da brani
od oštrog vrha koji blista,
preteća slova olovke, lista,
reči i slova neka nova,
nepoznata, nikada ista,
od straha ohladi i izbledi,

od greške plašeci se neke,
nije mu važno šta će da piše,
već da li će ostati ceo.

Potekne reka misli i reči,
ponavljaju se fraze iste,
greške što ne mogu da se brišu
izbaciš donju pa staviš višu,
izgubiš misao i svaki smisao,
bolje da ništa nisi ni pisao
i ostavio stranice čiste,
precrtaš svaku koja ti smeta
i opet kreneš ka prvoj misli,
al' malo mesta između reda
i oni su se od straha stisli.
Na kraju uvek malo mesta
mastilo preskače ili ga nesta
još nekoliko reči samo,
i biće gotova pesma ova,
po svemu različita
a opet ista,
tu na margini koja blista,
dadoh joj pravi život i smisao
između redova i snova.

51

Snežana Hamzić

Završila Farmaceutski fakultet u Beogradu. Živela u Čačku, Kragujevcu, Nišu i Pančevu. Piše aforizme, humoreske, pesme, pesme za decu i kratke priče. Do sada je objavljivala radove u zbornicima. Priprema izdavanje knjige.

PAZI KOME ZAVIDIŠ

Ležala je na pločniku između solitera. Tačnije tu je bilo njeno telo, bezoblična masa u lokvi mešavine krvi, moždane mase i telesnih izlučevina što se polako grušala i tamnela na svetlosti ranog predpodneva. Okolo nje crvena traka i ljudi u belom. Ljudi u plavom. Slikaju. Snimaju. Beleže. Lica im ozbiljna.

Skočila je sa dvanaestog sprata pošto je ispratila muža na posao, a dete u školu. Kad odmaknu, onda ću, razmišljala je. Da je ne vididete. A još juče su joj sve žene iz kraja zavidele. Korile su svoje muževe što nisu kao njen, ljubazan, predusretljiv. Prav i džentlmen. Što im, kao on svojoj ženi, ne

otvaraju vrata lifta i auta, što ne nose pune kese iz prodavnice.

Prekoreni muževi su se smeškali i ćutali mudro. Jer kod nas se mudro ćuti o porodičnim stvarima. Svojim i tuđim.

Još juče je ona kuvala ručkove koje je zaradio njen muž, prala i peglala rublje kupljeno novcem njenog muža. Spavala je u krevetu koji je bio vlasništvo njenog muža. Živela u stanu koji je pripadao njenom mužu. Sve u njenom malom, beznačajnom životu bilo je vlasništvo njenog muža pa i ona sama. I njihovo dete. Nije propuštao priliku da joj to napomene. Sarkastično i osorno. Zalogaji su joj zapinjali u grlu kao ukradeni. Haljine su joj bile kao tuđe. Rublje ju je stezalo i gušilo. Više nije bila sigurna i da li je i dete njeno, mada ga je rodila.

Muž je sve uzimao kao vlasnik, gospodar uključujući i nju. Najteže su joj bile noći kad bi je uzeo, kao što sa vešalice skida svoj šinjel i navlači ga na sebe pre polaska na posao. Nju, ženu.

Sinoć je rekla ne. Rekla je ne mogu. Ne sada, molim te!

Nešto je puklo. Glava joj se zakotrljala na jastuku. Zar se usprotivila? Ona? Ona kojoj je on dao sve? Ona koja bi bila niko i ništa da je on nije uzeo za ženu! Uzima je divljački. Da se zna ko je ko!

Uvidaj se otegao. Ili se dete baš danas ranije vratilo iz škole...

Ljudi su prolazili pognutih glava. Žene su šaputale: pazi kome zavidiš.

Te noći su žene iz kraja nežno i dugo grlile svoje nesavršene muževe.

52

Suzana Aleksić Tasić

Rođena 16. januara 1965. godine u Nišu, Srbija. Završila srednju školu mode i lepote „Filip Kljajić“ četvrti stepen u Nišu gde i sada živi i stvara svoje stihove. Poeziju voli i piše od detinjstva. To je „lek“ za sve bolesti i velika ljubav, aktivno piše od juna meseca 2020. godine. Prva zbirka pesama „Šta me je sačuvalo budnom“ (pesme iz doba Korone) izašla iz štampe 2021. godine. Druga knjiga pesama pod naslovom „Vanvremena“ izašla iz štampe 2022. godine u izdanju „Nove poetike“ iz Beograda. Treća knjiga poezije „Nokturno“ melodija duše izašla iz štampe 2023. godine u izdanju Udruženja pesnika i umetnika „Nekazano“ Bar, Crna Gora. Objavljivana u mnogim međunarodnim zbornicima poezije. Prevođena na makedonski, ruski i engleski jezik.

PRAZNIČNO JUTRO

Alarm je vrištao, bila sam budna, još zatvorenih očiju prebiralala sam pod jastukom da ga isključim. To je bio prvi, imala sam još vremena. Bilo je u sobi prohladno pa sam prigrllala pokrivač pokušavajući da se ugrejem, nije mi se ustajalo. Misli su se rasipale po obavezama, jučerašnjem danu, današnjem prazniku, i sve... začula sam pokret u hodniku.

Na drugi vrisak alarma počeo je dan. Stajala je u hodniku grejući dlanove na toplini šporeta i dok sam pristavljala kafu rekla je: „Počeće zima, praznik je danas i...“, zastala je. Znala sam da je sve u redu, razgovor, onaj jak treptaj u grudima, svo popodnevno treperenje i osmeh na usnama i probuđena sećanja. Razumela sam je i iznoseći kafu u ovo prohladno jutro i ja uzdrhtala paleći cigaretu.

Juče je peć odbijala da gori, na poslu je bilo prohladno, možda sam se malo smrzla pa me ovo mrazno jutro prodrmalo. Okrenula sam se a ona je sedela u fotelji sa knjigom na grudima, zatvorenih očiju, tiho je čekala. Znam da nije volela zimu i hladne dlanove, da se rado sećala topline oktobra i Mihojskog leta.

I meni su smetale hladnoće bez snega i vrela, nepodnošljiva leta i delila sam njenu misao i sećanja a sada je tek na pragu zima. I neka tiha jeza samo je uzdrhtala i moje promrzle dla-

nove dok sam ispijala poslednji gutljaj jutarnje kafe gaseći cigaretu.

Kroz osvanulo sivilo probijalo se Sunce i jedan zrak se u njenim očima ogledao kao iskra. Ostavljajući šoljicu na dno sudopere požurila sam na posao bez ijedne reči.

Vatra je lepo pucketala, danas neće praviti probleme pa možda i zgrejem promrzle prste, samo, treba vremena. Krećući sa radom otimala sam misli od... skorašnje proslave... Nove godine... jučerašnjeg razgovora, jer mrsio ih je setom tihi, čežnjiv drhtaj i ometao me u poslu.

Možda je samo do mraza, ili što je praznično jutro, ili... ili sam, samo, pomalo umorna... to što ne mogu da zgrejem dlanove... ili je u neizrečenom samo praznina nekog željenog, dalekog ... trenutka... ili što je na pragu zima.

A možda, možda je i mene ovo decembarsko sunce nečemu podsetilo, pa me je tiho nedostajanje... raznežilo...

53

Svetlana Mitić

Rođena 1955. godine u Beogradu. Po struci je profesorka književnosti, a nakon odlaska u penziju intenzivno se bavi stvaralaštvom.

Osim priča i pesama za decu i odrasle, bavi se pisanjem recenzija, lektorisanjem i korekturom. Njena „Pesma za Aleksu“ protiv nasilja u školama, izazvala je veliku pažnju šire javnosti i štampe. Zastupljena je u mnogim zbornicima savremene srpske poezije. Zbirku pesama „Hirošima na Balkanu“, objavila je 2019. godine, a zbirku prikaza „Čuvene žene očima pesnika i druge impresije“, 2020. godine. Zbirka pripovedaka za decu starijeg uzrasta „Avanture iz paralelnih svetova i druge priče“ je njena treća knjiga, objavljena 2022. godine. Živi u Beogradu.

NE TI NISI KAO MI

Priča bazirana na istinitim događajima.

Daleko u provinciji postoji grad koji je, čini se, vekovima ustrajavao u svojoj tradicionalnosti, pravom i umišljenom gospodstvu koje se kod ovih drugih uglavnom videlo po spoljašnjim znakovima da se „ima i može“. Sva dešavanja u porodici su se uglavnom krila: dobra – „da ne čuje urok“, a loša zbog straha od sveprisutnog ogovaranja i onog „šta će komšiluk da kaže...“ Zapravo, ispod sve te ugladečnosti i prividnog mira, vrilo je kao u košnici. Jer, koliko god se nešto krilo, uvek bi to saznavale tetke, strine i starije, dokone matrone. Krenule bi odmah glasine kao prolećna kiša... vrlo brzo bi svi sve znali i širili to dalje, ne vodeći računa da su kod takvih razgovora često prisutna i deca.

Razdragani prvačići su se držali za ruke, igrali oko logorske vatre i pevali: „Pioniri maleni, mi smo vojska prava...“ Svi su nosili crvene marame oko vrata i svi bili jednaki u toj radosti. Dani, meseci i godine nakon tog slavnog početka školovanja su prolazili. Deca iz odeljenja su učila, igrala se, bilo je i sitnijih zadevica, ali bez posledica, sve dok se nisu umešali odrasli!

Sedmo tri... priroda je uveliko umešala prste. Devojčice su dobijale obline, počelo je doterivanje, nošenje

minića i diskretno šminkanje. Dečaci su bili pomalo zbunjeni zbog svog izmenjenog glasa, nespretni u govoru i pokretima. Počele su u odeljenju neke čudne podele na grupe i grupice. Gordana, lepa bledunjava devojčica tamno plavih očiju i smeđe kose, izdvajala se na neki poseban način, možda i zato što je bila malo viša rastom od svojih drugarica. Inače, bila je jedinica i imala je svu pažnju i ljubav roditelja. Tog jutraje Goca, kako su je zvali, ustala sva nekako natmurena i mrzovoljna. Prethodnog dana skoro niko iz razreda nije hteo da progovori sa njom ni reč. Zнала je čije je to maslo. Glavnu reč u odeljenju je vodila ćerka lokalnog moćnika, direktora jedne firme. Imala je svoje satelite i koga ona „obeleži“ iz nekog svog razloga, taj se ne bi lepo proveo. Ipak, krenula je u školu, nadajući se da će sve biti u redu.

Stigla je u prepuno školsko dvorište. Odjednom se našla okružena dečacima i nekim devojčicama iz razreda. Napali su je, reklo bi se, u čoporu. Tukli su je, čupali za kosu, vukli po zemlji... bespomoćna, Goca je plakala i molila da je ostave na miru. Zatim... zatim je čula ono što će iz korena promeniti njen dotadašnji život: „Udri jače, ko zna odakle su je dovukli... šugavu!“ Jedna devojčica se takođe drala: „Nećemo te ovde, ti nisi kao mi! Ti nemaš pravog tatu i mamu, ciganko jedna!“ Tukli bi je još, ali je zvonilo za čas...

Goca je onako iscepana, prljava i jadna, krenula ka kući. Grozničavo je razmišljala i surova istina joj puče pred očima. Da, da, sad zna o čemu su šaputali rođaci, komšije i poznanici kada bi je videli da šeta sa mamom i tatom. Mama, oniža i plava... tata, takođe... a ona? Nikakve fizičke sličnosti nije bilo. Istina, jasna kao dan, zapara joj mozak.

Šta se dalje dešavalo? Nemam snage i reči da vam opišem muku i jad te porodice. Pritisnuti činjenicama, priznali su Goci da su je doveli iz doma za napuštenu decu. Beograd, Zvečanska ulica, a o njenim pravim roditeljima ne znaju ništa. Roditelji su sutradan otišli da se žale razrednoj i direktoru škole, ali to nije mnogo pomoglo. Prestali su da je tuku i fizički maltretiraju, ali su ostali prezrivi pogledi, ignorisanje i šaputanje iza leđa. Iz očajanja i bunta, Goca je prestala da uči. Promangupirala se, počela da puši. Kao da je terala inat sredini koja ju je povredila, ne shvatajući da zapravo škodi sebi.

Upoznala sam je kada je ponavljala prvi razred gimnazije i došla u moje odeljenje. Zajedno smo proveli sledeće četiri godine. Imali smo odličnog razrednog starešinu, bili smo složni i lepo smo se družili. A Goca? Ona je u jednom trenutku, otprilike u trećem razredu, shvatila koliko voli i poštuje te divne ljude koji su je usvojili, odnegovali, školovali, bili nesrećni zajedno sa

njom kada je prolazila kroz najgori period života. Nije joj više bilo važno ko šta govori, jer – roditelji nisu oni koji su te stvorili pa zatim odbacili, već oni koji te vole i pružaju ti podršku u svemu dokle god su živi.

Sve ovo se dešavalo davno, sedamdesetih godina prošlog veka. Kao što vidite, vršnjačko nasilje je i tada postojalo, ali se nije tako nazivalo i nije imalo čudovišne oblike i razmere kao što ima danas. Možemo li tome da stanemo na put? Pitanje važi za sve nas: roditelje, nastavnike, učenike i

.....

34

Vera Milivojević

Rođena 1966. (Zrinska, GP, SFRJ), po zanimanju novinar-saradnik. Hobi – poezija, pisanje pesama. Prve napisane pesme u osnovnoj školskoj literarnoj sekciji kao i školske nagrade. Potom, objavljivanje pesama u raznim časopisima i učestvovanje na književnim konkursima. Na ovogodišnjem konkursu ljubavne „Pjesme nad pjesmama“ u Republici Srpskoj dodeljena joj je Književna nagrada za „Najemotivniju ljubavnu pesmu“.

ŽAR PTICA

U tamnici srca tvoga
osudi me kao roba
da kraj tebe tugujem
i ni sa kim ne drugujem.

Tamničaru života moga,
iz ljubomore bez razloga,
postala sam tvoja sena,
na uvredu svaku nema.

Fantoma si mi spočitao
i živu me zakopao
u odaje bez svetlosti
i postelju bez nežnosti.

Dana nema a noć duga
u lavirintu toga kruga
ipak, lice smešak krasi
iako se mladost gasi.

A osmeh je za voljene
da ne brinu zbog mene
i ne znaju za tvoju manu
dok tumaram kroz tu tamu.

Al' u jednom od tunela
Žar ptica je mene srela,
na krilima svojim žarkim
iz tamnice me izvela.

I ti bi, sad, da me vratiš,
kažeš kako za mnom patiš
al' obuj, daso, moje cipele
pa da vidiš, stvarno, kako je.

Mene više nećeš stići,
moraćeš me zaobići,
za tebe sam nedostižna
i prvi put tako bezbrižna.

55

Živoslava Živa Arsić

Rođena u Topoli 29. maja 1961. godine, živi u Mladenovcu. Izdala tri zbirke pesama: „Iskre duše“, „Htedoh da zamolim“ i „Okreni se i idi“. Učesnica mnogobrojnih književnih projekata međunarodnog karaktera. Neke od njenih nagrađivanih pesama su uvrštene u mnogobrojne zbornike koji su izdavane u Srbiji ali i u regionu.

ŽENA

U mračnoj noći
strašno zavija vuk,
tu negde u blizini
čuje se sove huk.

Nevolja nikad
ne dolazi sama.
Nebo je prekrila tama,
kiša kao u inat pada.
Svuda hladnoća vlada.

Izgubljena u mislima,
nekud ide žena sama.
Niti je ima, niti je nema,
oko nje je samo tama.

Zubi cvokoću, hladnoća neka
u kosti se uvukla,
bezvoljno ide
ne zna ni ona kuda.

Ne čuje ni vuka ni sovu,
u srcu samo tuga.
Niz lice klize suze,
ne zna ni ona ni kako ni otkuda.

Lice joj samo
zaleđena maska beše,
ostavi kuću i čedo.
Od mučitelja pobeže.

56

Andrijana Krsmanović

Rođena i odrasla u Valjevu. Od detinjstva je želela da postane spisateljica (ili bar veterinar). Završila je master studije engleskog jezika i književnosti pri Filološkom fakultetu u Beogradu kao stipendista Fonda za mlade talente. Radila je kao prevodilac, „copywriter“ i profesor engleskog u Beogradu i volontirala pri Svratištu za decu u Krfskoj. Zatim se preselila u Novi Sad radi studija psihologije na Fakultetu za pravne i poslovne studije Dr Lazar Vrkatić. Tokom života u Novom Sadu, volontirala je na socijalizaciji pasa u JKP Zoohigijena i Veterina. Po završetku studijskog programa, preselila se nazad u Beograd gde trenutno radi kao prevodilac i profesor.

U oktobru 2018. godine pobeđila je na takmičenju „Open mic“ u baru Ben Akiba, i od tada se bavila i „stand up“ komedijom. Redovno je nastupala na

večerima komedije u Novom Sadu, kao i na večerima poezije koje su organizovala književna udruženja u Beogradu (*Spoken Word RS, Argh! i Poezin*). U slobodno vreme bavi se sportom i piše pesme, kratke priče, i priče za decu.

MIHOLJSKO PLAVO

Jutro je. Još koji minut pa sedam. U sedam u rasklimani plavi gradski autobus i vozim se do jednog prigradskog romskog naselja, na časove. Ovih dana radim u jednoj maloj osnovnoj školi kao zamena profesora engleskog. Težak je rad u prosveti. Posebno u osnovnoj, u koju idu svi koji se rode. Ili bi bar tako trebalo da bude. U srednju se upišeš po nahođenju, ili ako te tvoji nateraju. A posle kako već odlučiš, da li ćeš da se školuješ ili ne, ili kako život odluči za tebe.

U osnovnu dolaze sva deca, i ta deca su različitih profila. Neki su šmekeri od malih nogu; neki su poludivlji i opiru se autoritetu; neki imaju užasno teške priče u porodici; neki imaju braću i sestre; neki su usvojeni; neki zlostavljani; neki su povučeni i tihi; neki prave kaos na času; neki su mamine maze. Ne vole svi da uče. To rado čine tek onih pregršt đaka koji su u porodici stekli disciplinu i želju za nečim više od lutke i lopte – ili njihove moderne verzije, pametnog telefona. Malo ko od ove dece danas je gladan knjiškog znanja. Ali svi redom su gladni ljubavi

i pažnje, bez obzira iz kakve porodice dolaze.

Bilo je teško prve dve nedelje. Nova sam u ovome. Imam dosta iskustva u privatnim školama u koje idu deca imućnih, ali nisam nikada pre radila u državnoj školi. Posebno ne u ovakvoj sredini. Sreća te sam volontirala u Svratištu za decu u Beogradu. Tu sam videla decu borce, po prvi put. Puklo mi je srce po sredini tada. To je bilo iskustvo nakon kog sam odlučila da radim u nastavi, posle decenije opiranja porodičnoj tradiciji.

Svi su moji bili prosvetari. Neki su još uvek. Deda je bio direktor osnovne škole; baka učiteljica. Otac je bio profesor matematike, a stric nastavnik matematike. Sestre od strica i sada rade kao nastavnice matematike u mom rodnom gradu. Vratile su se tamo nakon što su završile PMF, upravo kao njihov i moj otac, u svoje vreme. Jedino sam se ja oduprla diktatu matematičke logike. Upisala sam i završila jezike sa visokim prosekom i potom pronašla posao u prevodilačkoj daleko od rodnog grada.

Jedina sam se od svih nas opirala prosveti. Jedina se nisam vratila kući, svojim, u sigurnost. Možda zato što sam borac po prirodi, kao i deca iz Svratišta koja su mi pre dve godine otvorila srce za svu decu sveta. A možda i zato što su tamo gde je ranije bio moj dom ostala samo grobna mesta i spomenici sa imenima mojih.

Upravo onih mojih koji su me naučili vrednosti discipline, rada, i istrajnosti. Onih mojih koji su me voleli kako su najbolje znali i umeli. Grobovi baka i deka i razvedenih roditelja uz koje je život bio jako težak. Pretrpela sam nasilje u porodici kao jako mala, i to me je obeležilo za čitav život. Drugari iz škole su mi se podsmevali; trpela sam vršnjačko nasilje, ali sam preživela. I zbog toga što je kuća bila ratno zgariste, škola je postala mesto gde sam koliko-toliko imala bar neki beg od surove stvarnosti. Zato sam valjda postala štreberka, koja se najzad pokorila porodičnom pozivu. Kasnije, pretrpela sam i nasilje u partnerskim odnosima, i to psihičko, emotivno, finansijsko i seksualno nasilje. I to me je obeležilo za čitav život. Ali sam nastavila da hodam kroz život, odsečnim, brzim korakom, i da se trudim da se koliko god je to moguće ne osvrćem na prošlost.

Iako me prijatelji smatraju borcem, verujem da to nisam. Jednostavno mi se takva sudbina zalomila i morala sam da se borim. Nisam imala izbora. Možda sam zapravo i slabić koji jednostavno preživljava, kako najbolje zna i ume. Upravo kao i mnogi drugi, kojima je sudbina podelila čak i daleko gore karte nego meni.

Ne znam ni sama više zašto se nikada nisam vratila u rodni grad. Znam samo da moram dalje. I da idem dalje. Tako sam otišla i iz Beograda gde sam sebi uspela stvoriti drugu porodi-

cu sačinjenu od prijatelja. Nastavila sam obrazovanje na drugom fakultetu, za psihologa, ovde u Novom Sadu, sa željom da radim kasnije sa onima koji trpe neki oblik nasilja, da im pomognem da se izbore sa svojim emocijama i posledicama koje na žrtvu ostavlja zlostavljanje. Nek' sam živa i zdrava, kad se već ne zna da li sam potpuno luda ili samo ludački ambiciozna...

***

Kad radite u školi, dani su uvek drugačiji. Neki časovi deluju kao gladna godina i đacima i nama nastavnicima, a neki prolete za tren. Pitam se kakav će danas dan biti... Ako ništa, ono bar ima sunca. Miholjsko leto. Osećam poljupce sunca u zenicama, iza zatam-njenih naočara. Prija, jer je zimkavo i sveže jutro. Sreća te kožna jakna ne propušta vetar.

Rekli su đaci da izgledam kao da vozim motor. Rekli su mi da sam „moderna“, za razliku od njihove prethodne nastavnice. I rekli su još nešto, što mi je slomilo srce, po ko zna koji put. Iz usta istih tih đaka koji se opiru radu i disciplini, prave rusvaj na času i neće da se smire i makar budu tihi i žvrljaju po 'artiji šta im volja ako ih već engleski ne zanima.

„Nas'ce, dabogda nam vi ostali zauvek!“

U ruci mi je kafa. Nisam je stigla

popiti jutros pa sam je samo sunula u termos i ponela sa sobom, da je sas-pem za vrat usput. Tako sve u životu radim, u trku. Zato me neki prijatelji zovu Turbo. Ne da mi život da usporim. Svet se sve brže vrti, i vuče i nas za sobom. Sve se brže živi, i to je i dobro i loše. Dobro, jer nema prostora za inerciju i nazadovanje; loše je, jer ljudi u toj brzini gube sebe. Dižu ograde između sebe umesto da grade mostove. Nikad nisam gledala ljude kroz novac, pol, rod, rasu i etničku pripadnost, nacionalnost, veroispovest, stepen obrazovanja, funkciju i zvanje, seksualno opredeljenje. Svi smo mi, najzad ljudi, i treba međusobno da se razumemo, poštujemo i podržavamo, a ne da se svađamo, svetimo, natežemo i pravimo kaos jedni drugima u životu, a samim tim i sebi samima. Greh je to na dušu, a duša je nešto najvrednije što imamo, jer ona je život sam.

Živ je Novi Sad oko sedam ujutru. Idu ljudi na posao. Neki idu na pijac, kao ova baka u plavom džemperu ispred mene. Vuče ceger sa točkicama. Sigurno ide da sebi kupi namirnice. Zaobilazim je i ubrzo stižem na stanicu. Sedam na klupu. Valjda će bus brzo.

„Sine, jel prošao autobus za Li-man?“

Baka u plavom džemperu ima jednako plave oči. I ogromnu tugu u

njima. I pored te tuge, ogromnu snagu. Život je nije mazio. Ne mazi je ni sad. Oči joj liče na oči moje pokojne bake, koja je kao dete ostala siročće ali je uspela izboriti se za svoje parče mira i prosvetarskog hleba, zajedno sa mojim dedom kojeg je upoznala na jednom vašaru, tamo blizu Užica.

„Nije prošao još autobus. Evo, sedite.”

Baka seda polako, i iz cegera vadi vrećicu neku. Iz te vrećice odbrojava novčanice od deset i dvadeset dinara drhtavim prstima. Čini mi se da nema dovoljno za kartu za bus. Možda i ima, ali svejedno. Hvatam se za novčanik. U njemu je 400 dinara. Toliko mi je ostalo do plate, koja će leći za tri-četiri dana.

„Imate li dovoljno za kartu?”

Pogled iz dubine plavih očiju ogrejao me je toplije nego Miholjsko sunce.

„Imam, sine. To mi je u džepu. Ovo mi je za doručak.”

„Uzmite. Evo, da vam se nađe.”

Novčanica od dvesta dinara je mala. Da mogu, dala bih joj sve.

„Neka, sine, čuvaj pare. Ima baka.”

„Imam i ja, ne brinite. Uzmite.”

„Hvala ti, sine. Da te Bog čuva.”

Taj jedan njen osmeh, od onih koji slamaju srce. Previše je ponekad ovakvih dana i ovakvih osmeha. Osmehnula sam se zauzvat, a onda brzo pobegla i sakrila se iza panoa sa reklamom za neki super-skupi i potpuno bezvezni telefon. Morala sam da se sklonim, da ne vidi. Zatamnjena stakla ne kriju suze dovoljno spretno. Nek' ide život...

Minut ili dva kasnije, baka sa plavim očima i njen veseli ceger ušli su u autobus i odvezli se na Limansku pijacu. Mahnuli su mi sa vrata. Nasmejala sam se, mahnula im, i podigla glavu, da mi sunce uđe u zenice i osuši ih.

Živelo nam Miholjsko leto, plavo, toplo, i svetlo kao Raj Božiji.

Novi Sad, oktobar 2019. godine

17

Branka Petrov

Rođena 22. februara 1960. godine, u Pančevu. Detinjstvo provela u Starčevu, a u Pančevu živi od 2007. godine. Poeziju piše od mladosti. U osnovnoj i srednjoj školi bila je nagrađivana za pesničko stvaralaštvo. Prve pesme su joj objavljene u knjizi „Rukopisi“ u Pančevu, koju je uređivao Momčilo Paraušić, profesor književnosti u pančevačkoj Gimnaziji „Uroš Predić“. Po zanimanju je ekonomista. Imala je Agenciju za vođenje poslovnih knjiga. Sada je u penziji i vratila se pisanju poezije koja je ispunjava i raduje. U pripremi joj je prva zbirka poezije „Snovi na krilima ptice“.

KAD SE PROLEĆE RAĐA

Kad se proleće rađa,
i zatravi se stari, utabani put,
ja zagrlim svoju želju, obučem kaput
od snova
i krenem nekud gde cvetaju praskozor-
ja nova,
gde na nedostajanje jutro miriše,
gde vetar iz srca nespokoj briše.
Kad se proleće rađa
i nada ozeleni i olista, u mom oku za-
blista nevinost detinjstva
i opet poželim da trčim kroz prolećni
pljusak bosa,
da se smejem dok mi niz lice
padaju mlade kiše kao rosa.
Kad se proleće rađa,
dolinom tvog pogleda bih da putujem,
i da zastanem u tvom oku, da naslutim
ljubav duboku,
da proleće tvog osmeha ozeleni u meni,
da napišem pesmu od najnežnijih reči,
kojom će vetar da te doziva,
da pustim srce da samo o tebi sneva.
Kad se proleće rađa,
ja bih da oprostim svima svu tugu i sve
boli,
ja bih opet da volim kao da nikad pre
volela nisam,
ja bih da te držim za ruku dok se oko
nas Sunce okreće,
ja bih da ljubavlju pozdravim proleće.
U Pančevu, 4. aprila 2024. godine

Biljana Vidović

Rođena Trajković (Bavanište, 2. februar 1969), od oca Stojančeta i majke Milke rođ. Ugran. Osnovnu školu je završila u Bavaništu, a srednju školu u Sarajevu. Zvanje – master profesionalni ekonomiste iz poznavanja ekonomskih nauka, stekla je na fakultetu u Beogradu. Literarne nagrade: 1983. godine osvojila 1. nagradu na opštinskom takmičenju u Kovinu; 1984. godine osvojila 1. mesto na opštinskom i 17. na međuopštinskom takmičenju u Pančevu i 1985. godine osvojila 1. mesto na opštinskom i 1. mesto na pokrajinskom nivou iz srpskohrvatskog jezika i dobitnica je zlatne značke „Jovan Jovanović Zmaj“.

MODERNO DOBA NASILJE DEOBA

U mnogim domovima mira već odavno nema

bez razloga gomila problema,
nezadovoljstvo roditelja
pijanstvo, kocka, droga
pa deca kriva zbog toga!

Da li su uzrok društvene mreže?

Što postaje bitne ljudima ko tikvi vreže?

Škole mirom nekada sijaje

deca za znanjem uzdisaše,
umesto telefona knjiga beše učilo

no smatra se danas da se dete tako mučilo.

Sve se vrti oko para

stvara se nasilje umesto vernih drugara,
učitelji ne mogu o vaspitanju da govore
da probleme sebi ne stvore.

Gde god čovek pogleda
jad, bolest, beda!

Nerad, zavist, ljubomora, krađe...

umesto ljubavi konzimirati posta rađe.

Da li su Zakoni krivi

ili iz nekog razloga dani sivi

te je nasilje svuda oko nas,

pitanje postavim svakoga dana: Gde
naći spas?

Odgovor se sigurno zna

ali očigledno mnoge ne zanima
kako doći do rešenja

iskoreniti zlo koje ne drema

već u svakoj pori društva klija

i niče da smrću življe vija!

59

Svetlana Markišić

Rođena Antić u Beogradu, gde je i završila Prvu beogradsku gimnaziju. Volela je oduvek da piše i čita. Posebno pesme. Odlaske u prirodu, planinarenja sa prijateljima. Pozorište i more. Voli, kako sama kaže, svu lepu muziku da sluša i da zapeva sa dragim ljudima u onoj staroj dobroj kafanici sa kockastim stolnjakom. Ima dugogodišnje prijatelje koje voli i prijateljstva koja čuva.

ANDELU

Ja ne znam kako, ne znam ni zašto.
Al' znam da njoj moram da napišem
pesmu.

I samo na tren njen maleni lik zasja,
I gle, ode mi u pesmu!
Dok joj je čista blistala duša,
Sa neba je zagrlji šarena duga ode sa
njom u večnost u raj.

I sada na nebu pronosi ljubav,
Dok ručicom malom grli božiji mir.
Ma da li je stvarnost.
baš toliki hir, kada pesma anđela,
dosegne visine, gde odzvanja nebom,
još jača od svih!

Osmehnu se suncu
I ostade gore, da za sva vremena.
Nadvisi baš svaku pesmu
I svaki njen stih!

60

Dušica Cvejic Stojanović

Rođena u Idvoru 1964. godine od oca Mirka Crkvenjakovog i majke Anđelke. Udala se mlada u Crepaji gde i danas živi i stvara. Uglavnom piše satiru i socijalne pesme a nađe se po neka i duhovna. Izdala je dve knjige. „Pesme duše“ u kojoj kaže da je duša nešto najvrednije na svetu, i knjigu „Mrak“ u kojoj ukazuje na pojave u zemlji koja je bila u tranziciji i toliko je promenila život celog društva da je moralo ponovo uspostaviti moralni i etički kompas. Pesme su joj izlazile u nekoliko međunarodnih zbornika. Svojim pesmama je doprinela stvaranju antologija „Spas planete“ i „Deset Božijih zapovesti“ na koje je veoma ponosna. Dobijala je mnogo zahvalnica i diploma za svoje pesme. Osvajala je zlatne i srebrne medalje na konkursima „Mihajlo Pupin rodoljub i humanista“. Članica je grupe „Banatska petica“. U pripremi joj i treća knjiga.

PODRŠKA ŽENAMA

Možeš staviti ruku na ženu
samo kad je miluješ.
Reči utehe njoj mnogo znače
i ružu kad joj daruješ.

Žena majka kraljica
uvek je postojala
ne gazi je nikad
jer od Boga je stvorena.

Bog je stvorio da rađa decu
i da ih vaspitava.
Ne da joj ruše dostojanstvo
koje je oduvek imala.

Žena je ta koja treba
da drži sve konce u rukama,
za napredak porodice
i čitavog čovečanstva ona je zadužena.

Da širi Ljubav, Veru u Boga
podršku svima daje
ne oduzimajte joj snagu i moć
njen život mora da traje.

Ne gazi ženu ne gazi majku
osveta će te stići od Boga.
Žena je svetinja koja se čuva
kao zenica oka svoga.

Jasna M. Stojanović,
dipl. muzički pedagog

Rođena 1. aprila 1970. u Jagodini, zaposlena kao profesorka u OŠ. Članica SKOR -a iz NS i član KK „Dušan Matić“ iz Čuprije. Koordinator Književne kolonije „Juhorsko oko“, organizator i moderator više umetničkih manifestacija i festivala. Dobitnik više nagrada za književni rad. Zastupljena u preko 40 naših i stranih književnih zbornika, izdala je zbirku pesama „I posle nas anđeli“. Recenzent više zbirki pesama. Zastupljena u časopisima, publikacijama, enciklopedijama i monografijama, među kojima je i Međunarodni časopis za književnost „Humanity“ kao i u svetskoj Hiper poemi na konkursu za Ginisovu knjigu rekorda.

GRUMEN ZEMLJE

Grumen zemlje uzeh
da me podseća na tebe.
Rasplinuta jutra, cik zore,
beše to njiva rodna
natopljena suzama junačkim.
Život u tebi kulja
i pšenica žuta međ' prste steže.
Zlatom bojim moje želje
da radost zameni tugu
spram sunčanih polja.
Samo priviđenje, omamljeni snovi
jer sanjam ovo vreme,
i muziku svijam
međ' zidove trošne,
napukle, trule.
Mesečevi tragovi
samo oboje platno,
dete, kovitlac u magli,
slučajni prolaznik
i beskraj u koji uranjam.
Bez pozdrava
prolaze moji sapatnici,
bledilo duša,
sivilo srea,
osmehnu se anđeo
među krošnjama zrelim.
Starina u vekove sazidana
tuda kroči,
rukama svija gnezdo,
u goste priziva ljubav,
blagim osmehom se klanja
i odlazi.
„Nisam ja od slame,
grumen zemlje tvoje je u meni
zauvek.“
Ptica me spusti ovde.
Sad gledam onaj planinski vrh,
snoviđenje odvajkada znano.
Podno njega ugledah život.
Naspram njega voljene
i puteve ovenčane slavom.
Na nebeskom putu
moja zvezda plovi,
dijamant u slapovima bleštavila.

62

Ljiljana B. Bošković

Rođena 1954. godine u Kragujevcu. Živi u Aranđelovcu. Osnovnu školu i gimnaziju završila je u Aranđelovcu, i diplomirala na Tehnološko metalurškom fakultetu u Beogradu. Radila u profesiji od početka radnog veka do penzionisanja 2022. godine. Bavila se naučnim i stručnim radom iz oblasti delovanja i objavila veći broj radova. Sa pisanjem pesama započela 2010. godine, po rođenju svog bratića Boška, sina Ljubomira i Ljiljane Lj. Bošković iz Aranđelovca koji se rodio posle 25 godina braka svojih roditelja. Boško je njena velika inspiracija, te su tri, do sada objavljene knjige posvećene njemu. „Za mog malog, dobrog dečaka“ (2014) obuhvata događaje iz Boškovih prvih godina, opisane kroz pesme. „Vrbička leta“ (2016), zbirka pesama kroz koje su opisani događaji u porodici Bošković, iz Vrbice, pored Aranđelovca, kroz vreme

duže od jednog veka, povezujući stvarne događaje i pretke i potomke Boškovića. „Leti leptir preko polja“ (2017), zbirka pesama za decu, o lepoti detinjstva, prirode, ljubavi. Autorka i članica više književnih klubova u Aranđelovcu i Beogradu, i potpredsednica Književnog kluba Pokreta trećeg doba Srbije. Pored pesama piše i kratke priče i putopise.

MOJOJ MAJCI

Daleka širina plavog neba,
Slila se u oči moje majke,
I sve dubine bistrih voda,
Dok nam je, malim, čitala bajke.

Sva ljubav njenog srca i duše,
Plavila nas je nežno, kroz pogled mili,
I stizala nas je uvek i uvek,
I kad smo daleko od nje bili.

Jedno je jutro sklopilo sve,
Zemaljski kraj došao pravi,
A plave oči moje majke
Prate nas s neba koje se plavi.

63

Milojko Tadić

Rođen 25. januara 1957. godine u Omoljici, opština Pančevo. Završio Vazduhoplovnu tehničku srednju vojnu školu u Rajlovcu kod Sarajeva. Napisao roman i zbirku pripovedaka koje su u pripremi za štampu.

BAŠČARŠIJA

Ulazak u gradsko jezgro Sarajeva je samo po sebi izazivalo u meni veliko uzbuđenje. Utisci barokne umetnosti sa predgrađa, idilične slike sa izvora reke i puta dugom alejom stabala pokraj puta uz vanvremenske zaprege i zvuke praporaca sa njihovih orni, pretopili su se u prizore savremenog zapadnog stila sa izmešanim orijentalnim i hrišćanskim ukrasima kulture. Parkirali smo autobuse na platou ispred Doma JNA i izašli napolje gde su nas udarili izmešani mirisi svežeg vazduha koji je blagim povetarcem silazio sa Trebevića i mirisi tek ispečene

kafe, badema u kolačima i mirisa užarenog ćumura koji je usput sagorevajući, sagorevao i kapljice loja što se otapao sa tek umešenih ćevapa poređanih po garavim šipkama roštiljskih aparatura. Kasno letnji dan je još uvek dobro grejao pa smo mi u našim zimskim uniformama, počeli osećati nelagodnost vrućine i obilnog znojenja. Neki od nas su nehotice raskopčali bluže i poskidali kape od debele čoje sa svojih glava, pokušavajući da se malo rashlade. Odmah je stigla opomena kao nova lekcija da lice u uniformi mora da bude uredno i zakopčano kad je na javnom mestu. Vratili smo sve delove odeće u ispravno stanje iščekujući šta će se sledeće dogoditi, gde ćemo dalje ići.

Bilo je podne pa je sa obližnje džamije otpočela neobična melodija melanholičnog zvuka sa dugim valovitim izmenama jačine i dužine glasa. Mujezin, zadužen da tog dana poziva na molitvu, popeo se na minaret i na sve četiri strane sveta odašiljao svete zvuke poziva vernicima na pripremu za molitvu u podne. U isto vreme su se u daljini čula zvona različitih zvukova. Jedno je imalo reski zvuk a drugo je odašiljalo duboke tonove koji su se za nijansu razlikovali po vremenu udaranja, jedno od drugog. U nekom trenutku bi im se zvuci poklopili da bi se na takav slučaj, opet čekalo da prođe po desetak otkucaja. Oni bi se ponekad dogodili u pauzi sa minareta a češće su se sva tri zvuka stapali u jedan skladni akord što je kod mene izazivalo veliku pažnju jer sam ih pažljivo slušao i

pokušavao da predvidim kad će se takav sklad ponovo dogoditi.

Krenuli smo ka Baščaršiji da obiđemo znamenito turističko mesto koje je svaki posetilac Sarajeva neizostavno morao obići jer je važno pravilo da, ko na njoj nije bio, nije ni bio u Sarajevu. Uskom ulicom popločanom kamenim svetlim pločama smo lagano išli posmatrajući načičkane prodavnice i esnafske radnje, poslastičarnice i kafedžinice. Sve je vrvelo od naroda i užurbanosti pa smo se sve teže probijali ka Čaršiji ulicom što je postajala sve uža. Usput smo nailazili na radnje svih mogućih zanata koji su postojali. Pored onih modernijih na početku ove su sve više ličile na one radnje i prodavnice iz filmova o prošlim vremenima. Zlatare i krojačke radnje su se nizale jedna do druge. Smenjivale su ih vunovlačare i saračke radionice a ulazeći sve dublje u srce čaršije, preovladavali su kujundžijski i kazandžijski esnafi sa izloženom robom po ćepencima ili okačenom o niske streve pokrivene ćeramidama. Majstori su ispred svojih radnji neumorno lupkali naročitim čekićima po specijalnom bakru idući ka proizvodu koji su samo oni imali u svojim glavama. Svi su uglavnom bili obučeni u orijentalne nošnje, izgledajući baš onako kako smo ih zamišljali imajući slike u glavama koje su nam ostale dok smo gledali stare filmove iz vremena Osmanske imperije. Robe je bilo toliko oko radnji i na uskom prolazu između njih da je na pojedinim mestima, bilo teško prolaziti. Mi smo sve to gledali širom otvo-

renih očiju često nemoćni da se odlučimo u šta ćemo prvo pogledati. Različiti zvuci udaranja čekića i lupkanja limova, pomešani sa mirisom ćumura, istopljenog loja i crnog luka sa egzotičnim prizorima orijenta, praćenih pojenjem mujezina sa minareta i periodičnom zvonjavom crkvenih zvona, uveli su nas, koji smo odrasli u drugim kulturološkim miljeima u potpuno novi i nestvarni svet. Osećao sam veliko zadovoljstvo svojim novim vizualnim iskustvom koje mi je ublažilo neprekidnu želju za novim slikama o životu. Moja znatiželja je bila neutaživa a otkrivanjem ove šarolike različitosti, naslutio sam da će to biti pravo mesto za glad moje znatiželje i da ću je na ovom mestu ubuduće lagodno točiti. Na povratku ka našim autobusima, prošli smo ponovo kraj velike džamije iz koje su izlazili muškarci bez obuće, tražeći svoju, ostavljenu pred ulazak na molitvu. Na uglu gde se spajaju dva zida ograde bogomolje, izvirala je sveža hladna voda iz mesinganih stilizovanih i povijenih cevi na dole. Slatko sam se napio te vode i malo umio a ubrzo sam na svom levom ramenu primetio belu fleku. Golubovi kojih je bilo na sve strane su leteli i iz vazduha nas zasipali svojim izmetom. Čuo sam da kad te ptica na taj način obeleži, da to donosi sreću pa se nisam zbog toga nimalo naljutio. Bio sam sretan u tom trenutku a golub je to samo „overio“...

.....

64

Mirjana Marković

Rođena 1965. godine u Osijeku, Hrvatska. Diplomirala na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, odsek istorija, gde je stekla zvanje profesora istorije – „master istoričar“. Na fakultetu političkih nauka u Beogradu kao stipendista „Konrad Sdanuer Stiftung Foundation“, specijalizirala na odseku za Političke partije i izbore i stekla zvanje strukovnoog politikologa i specijaliste za političke partije i izbore. Trenutno zaposlena u Gradskoj upravi za kulturu i sport u Sremskoj Mitrovici. Režirala je mnogobrojne pozorišne predstave i vodila dramski studio „Ars“ pri centru za kulturu, Sirmium art i dramski studio „Ekatarina sa Olgom Ermolaevom“. Takođe, bila je autur i menadžer projekata koji su realizovani preko „Save to children EAR help“, Agencija za energetska efikasnost Srbije idr. Bila Generalni sekretar lokalnog veća Evropskog pokreta u Sremskoj Mitrovici. Uvela fakultativnu

nastavu na romskom 2001. godine u školi „Dobrosav Radosavljević Narod“ u Mačvanskoj Mitrovici u kojoj je bila direktorka, a nastava se i danas izvodi. Režirala je pozorišne predstave: „Kapetan Džon Piplfoks“, Duško Radović i „Krvave svadbe“ F. G. Lorke u kojima su glumili Romi, članovi Društva za kulturu i prosvetu Roma „Bare Jaga“ iz Mačvanske Mitrovice, „СИЛЬНЫЕЖЕНЩИНЫЛЮБОВЬЮВЕЩАЮТ“ – Moćne žene ljubavlju zборе.

Objavila je deset knjiga poezije: „Otkrivanja duše“ (2005), „Paučina užitka“ (2006), „Budi mi jutro“ (2007), dvojezičnu knjigu romskih pesama štampanoj na srpskom i romskom jeziku „Velike vatre – Barejaga“ (2008), čije je štampanje podržalo Ministarstvo kulture Republike Srbije, „Noć bojim u plavo“ (2009), dvojezičnu knjigu pesama na romskom jeziku „Inficiran ljubavlju“, knjigu poezije „Vajar“ (2012), „Čokolada i vino“ (2017), „Moćne žene ljubavlju zборе“ (2017), čije je štampanje podržao Pokrajinski sekretarjat za kulturu, javno informisanje i odnose sa verskim zajednicama, dvojezičnu knjigu pesama na ruskom jeziku „СИЛЬНЫЕЖЕНЩИНЫЛЮБОВЬЮВЕЩАЮТ“ – Moćne žene ljubavlju zборе (2001), čije štampanje je podržao Pokrajinski sekretarjat za kulturu, javno informisanje i odnose sa verskim zajednicama, i pet romana „Intrigantno škakljivo“ (2011), „Klik“ (2015), „Šahista“ (2018), „Dug“ (2021), „100 Jahre mit Carmen“ (2021) na nemačkom jeziku, „Dug“ (2023), „Životna priča karmen Haug“ (2023).

Autorka je mnogobrojnih recenzija poznatih pisaca, zastupljena u više književnih časopisa, i antologija poezija Srbiji, Republici Srpskoj, Francuskoj, Indiji, Turskoj i drugim državama. Posredstvom Ambasade Republike Srbije 2011. godine poklonila 200 knjiga „Inficiran ljubavlju“ narodu Japana kao vid pomoći kroz kulturu za katastrofu koja ih je zadesila.

Učestvovala je na festivalu poezije u Instabulu, gde je pored predstavljanja svog književnog rada, govorila i o borbi protiv nasilja nad ženama u Srbiji. Dobitnik je specijalne nagrade „Naj žena Blic žene“, magazina „Blic žena“.

Predsednica je Književne zajednice Sremska Mitrovica. Predsednica je Udruženja „Evrpski korak“, članica Društva književnika Vojvodine i članica Udruženja književnika Srbije. Poezija prevedena na nemački, turski, engleski, švedski, francuski, bugarski, japanski, rusinski, portugalski, bengalski, romski i urdu jezik.

Dobitnica je nagrade „Misaonik“, nagrade „Lirski pečat“ za knjigu poezije „Vajar“ i nagrade za očuvanje književne baštine „Zlatni slovovez“, Društva umetnika „Slava“ iz Niša. U okviru projekta osmišljenog od strane instituta za umetničku igru iz Beograda i Galerije slika „Sava Šumanović“ iz Šida glumila Romkinju govorila stihove iz knjige „Velika vatra“ u predstavi-performansu „Igre Save Šumanovića“ – Beračice (2015).

BOL

Čudnu bol je osećala u donjem delu stomaka veće uoči dočeka Nove Godine dok je nanosila puder na lice pokušavajući da sakrije modrice ispod oka. Već koji put neprospavana noć, njegove uvrede i udarci po celom telu. Marko nije imao nikakav razlog ni opravdanje za ljubomoru, jer mu Ana za to nije davala povoda, niti joj je ikad u mislima bio neko drugi osim njega. Upoznali su se još u srednjoj školi i pre njega nije ni imala momka. Tokom studija su stanovali u istoj sobi i po završetku fakulteta zaposlili se u svom gradu i venčali. Imali su podršku roditelja od kojih su dobili novac da kupe kuću, tako da su i stambeno bili obezbeđeni. Prvi dani njihovog braka su bili med i mleko, a onda posle pola godine on je počeo čudno da se ponaša. Bili su na večeri kod njene prijateljice i njenog muža i dok su večerali par puta ju je neprimetno udario nogom ispod stola. Nije joj bilo jasno zašto to čini i bila je iznenađena njegovim ponašanjem. Jedva je čekala da krenu kući da sazna razlog njegovog ponašanja. Nije hteo da joj kaže, ćutao je sve do jutra. Tek pred zoru kad se sita isplakala joj je rekao: „Sram te bilo, na moje oči si oćijukala sa tim čovekom!”

Nije mogla da veruje šta joj govori. Čovek je bio ljubazan i ni jednog momenta ga nije posmatrala kao nekog ko bi bio predmet njenog obožavanja. „Ne mogu da verujem da si umislio da bih ja sa bilo kojim muškarcem dok sam s

tobom. Ako bih i pomislila, prvo bih se razvela od...”

Nije stigla ni da završi rečenicu osetila je njegove dlanove na svom licu, pljuštali su šamari sve dok nije pala na pod. Dokle je sve to trajalo nije bila svesna jer se onesvestila. Kad se probudila bio je uveliko dan, nije bila u stanju da se digne iz kreveta. I onda njen prvi pokušaj da ga ostavi, njegovo preklinjanje da neće više nikad i tako je počelo. Igra žrtve i nasilnika. Obrazac već uveliko znan. Zarekla se toliko puta da neće više da trpi njegovo nasilje, a onda kad je sačeka sa poklonima sve mu oprost. I taj začarani krug u kojem je bila nije imao vrata na koja bi izašla. Bilo je sramota da bilo kome, čak i najboljoj prijateljici prizna da je on, intelektualac, poznati hirurrg bije. Bilo je sramota njegove sramote. Majka je jednom pokušala da priča sa njom na tu temu, jer je primetila modricu na ruci. Slagala je da se udarila na štok od vrata. Par puta je uzimala bolovanje jer je toliko izmlatio da ni samu sebe nije mogla da prepozna u ogledalu. Doktorica, njena školska joj je otvarala bolovanje nesvesna činjenice da prikriva nasilje. Doduše zadnji put kad je bila kod nje pitala je da ne krije ona nešto, jer joj je čudno da su česte povrede i da bi volela da dođe da je detaljno pregleda i da joj da upute za dalje pretrage. Ana ju je slagala da je trapava i da stalno žuri da sve po kući uradi i da joj se zato to dešava.

„Ana, izvini ali ja bih ipak da se detaljno ispitaš, znaš sve mi je to pomalo

čudno. A gde ti je Marko? Mogao bi on da ti zakaže sva ta snimanja i preglede da se vidi da nije nešto ozbiljno.”

„Vera on je jako zauzet, sve te operacije, više je na poslu nego kući. A i kad je kući spava,” slagala je Veru ne shvatajući da laže samu sebe.

Tako dan za danom, modrice, uvrede, neprospavane noći i onda to veče uoči dočeka Nove Godine dok je nanosila puder na lice ispred velikog ogledala sa ramom od školjki suočila se sa istinom u odrazu ogledala. Može da laže druge ali ne može više sebe. U ogledalu je videla bledu ženu s modricama na licu željnu da se iščupa iz kandži nasilja. Niko joj ne može pomoći osim nje same. Vreme je da izađe iz Markove priče i to mora da uradi što pre bez odlaganja. On je trebao uskoro da stigne i da se spremi da idu na doček u restoran „Madera.”

Na brzinu je završila sređivanje lica, obukla je crnu haljinu, obula crvene lakovane cipele, uzela crvenu lakovanu tašnu i pola novca od zajedničke uštedevine, ogrnula kaput i krenula ka izlaznim vratima. Nije želela ništa da ponese sa sobom. Koferspomena je bio pretežak.

Kada je sela u auto poslala mu je sms poruku, pisalo je: „ZBOGOM” osetila je neverovatno olakšanje, bio je to onaj dobar osećaj rađanja novog života! Krenula je u nepoznatom pravcu, nije znala gde će stići ali znala je jedno da više nikad neće nikome dozvoliti da joj nanese bol.

Tomić Stojan iz Pančeva i sa planine Bobije

Rođen 1950. godine, u selu Donji Savkovići, opština Ljubovija. Godine 2021. izdao je svoju prvu knjigu pesama „Kрила sa Bobije“ i promovisao je na Bobiji. Potom 2022. i 2023. godine organizuje sabor „Pesnika na Bobiji“ tri dana. U planu je da sabor postane tradicionalna trodnevna manifestacija i ubuduće. Svoje pesme, do sada, objavljivao je u tridesetak zbornika raznih udruženja, i član je istih.

FAMILIJA

Familijo moja rano ljuta
Možeš li mi samo nešto reći
Badnje jutro kada zažubore
Gde ću Badnjak za kuću iseći.

Koje grane da darujm žetom
Koji koren da vinom zalijem,
Kad te sretnem kaži da li mogu
Da iz oka suzu ne prolijem.

Familijo moja rano ljuta
Da li nekad u snovima vidiš,
Razbacane međnike po trnju
I na kratko makar se postidiš.

Dal' i dalje kao što si nekad
Putevima ne daš da se prođe,
Na sve strane razbacuješ kolje
To ti kao rasonoda dođe.

Molim Boga da oprostí tebi
Što u njivi mojoj hrast iseče,
Sećaš li se zakletve poslednje
Šta starina na samrti reče.

Rođenoga čuvaj kao oči
Komšiji se sa puta ukloni,
Bolesniku uvek nadu pruži
Siromaha samo osokoli.

I na kraju draga familijo
Svi ponekad greške napravimo,
Na čašu te zovem hladne vode
I da jedan drugom oprostimo.

65

Vesna Stojkoska

Rođena 17. juna 1965. godine.
Izdala je dve zbirke pesama „Zastoj“
i „Presabiranje“. Zastupljena u
mnogim Zbornicima širom regiona.
Stvara i radi u Beogradu.

BORAC

Kažu da kao lav borime se
i da stav imam muški,
tek tvorca sam novih ideja
pogled moj dok melje.

Na svim stranama me ima
od jutara do večeri.
Suze ne dam da vidi niko,
zna i da krene.

Borac sam, reči upućujem nežnom
polu:
Ne dajmo da nam duše osvanu u bolu,
za pravdu žensku ratovaču
da svet po muški skrojen jade ne
nanosi!

Pogled strog samo je maska,
miran život volim, do njega mi je
stalo.
Zašto trpeti modrice, ljubomore i
dreke?
Za radosnija jutra – izborimo se!

06

Violeta Penić

Rođena Marić, 22. novembra 1974. u Vršcu (Srbija). Od 1993. živi u mačvanskom selu Dublje. Poezijom se bavi od rane mladosti. Prvi objavljeni radovi su u dečjim listovima „Neven“ i „Kekec“. Osim poezije piše prozu, kratke priče kao i poeziju namenjenu deci. Njene pesme su se našle u mnogobrojnim zbornicima i antologijama. Prevođene su i objavljivane kako u zemlji tako i u inostranstvu. Poesma „Vera“ je objavljena na 11 jezika. Deo njenih pesama su objavljene u knjizi „Srce jednog pesnika“. Dobitnica je četiri književne nagrade iz oblasti poezije. Odlikovana je zlatnom medaljom Ministarstva kulture i obrazovanja Republike Srbije. Osim pisanja veliki je humanista i borac za ljudska prava. Nosilac je najvećih priznanja Crvenog Krsta i Crvenog Polumeseća. Dobitnica zlatne značke jednakosti. Svoj

doprinos u borbi protiv pedofilije je dala objavljivanjem romana „Vrisak umrlog detinjstva“. Roman je proglašen za najbolji roman godine za 2020. u Severnoj Makedoniji. Pozivanje na buđenje svesti i savesti kod ljudi daje kroz roman „Grad nevidljivih ljudi“. Neodustajanjem od svoje ljubavi prema poezije 2023. godine objavljuje knjigu pesama „Dubina bledila“. Od 2019. je ambasadorica mira IQRA – Svetske organizacije za mir. Sve njene knjige su pronašle svoje mesto na policama u muzeju književnosti grada Beograda. Rado se odaziva svim humanitarnim akcijama. Višestruko je nagrađivana i kao dobrovoljnidavalac krvi. Dobitnica Počasnog doktorata od Evropskog Instituta Roma za proučavanje i istraživanje zločina protiv humanosti i međunarodnog prava. Dobila je sertifikat od „Međunarodne fondacije za umetnost i kulturu Munir Mezyed“ za doprinos u kulturi i humanitarnom radu. U tradicionalnoj anketi regionalnih, lokalnih televizija širom Srbije i interneta koje emituju zabavno-edukativnu emisiju „Pod sjajem zvezda“, proglašena je najuspešnijom, najpopularnijom i najomiljenijom ličnosti kulturnog i javnog života Srbije. Godine 2024. dobila priznanje za životno delo na polju literature i kulture Srbije i dijaspore. Majka je dvoje dece.

PRIČA IZ AUTOBUSA

Sedela je sama u zadnjem delu autobusa, noseći poklone za svoje unuke.

Stefan i Luna su njena preokupacija zadnjih godina. Oko njih se vrteo ceo svet.

Na lokalnoj stanici ušla je mlada žena sa detetom i sela dva sedišta ispred nje.

Devojčica, mala kovrdžava ne više od dve godine sklapala je rukice majci oko vrata.

Mamine usne su je ljubile kao što samo majka može.

Žena je sa osmehom sve posmatrala dok joj nije jedna senka prekrila lice...

Sama.. ,silovana, ostavljena...

Vihor ratnih godina kada je u celoj državi vladalo bezakonje.

Onda kada si imao 100 dm. bio si sila. Kada se porodila, svi su je se odrekli (bruka za porodicu).

Podnela je tužbu, ali koliko je njeno bilo „da”, njegovo „ne” sa 100 dm. bilo je mnogo

jače. Hteli su „revnosni” radnici centra za socijalni rad da joj oduzmu to malo biće jer je vladala „ilegalna” trgovina decom. Pobegla je...

Maloletna, ostavljena sa malom devojčicom u naručju.

Borila se onako kako je najbolje znala.

Radila je teške fizičke poslove. Prosila, išla od kuće do kuće i molila

za pomoć.

Bilo je mnogo dobrih ljudi. Izlazili su joj u susret, pogotovo kad su je viđali u parku na

klupi sa detetom u naručju. Bilo je i onih drugih koji su je pljuvali i vređali.

Godine su prolazile...

Snašla se. Devojčica je rasla i odrasla. Završila pravni fakultet i radi. Živi u srećnom braku

i ima dvoje dece...

Trgnula se iz misli kada su stigli na poslednju stanicu, a trebala je odavno izaći. Nije primetila

ni kad je izašla žena sa detetom.

Obrisala je dve suze koje su se iskrale i nestale ispod brade.

Na sedištu ispred gde je sedela ta mlada žena, našla je malu igračkicu koja je ispala.

Uzela je i stavila u tašnu, a ni sama ne zna zašto joj je ta igračkica odjednom tako draga.

Čuvaće je, kao što čuva sve uspomene.

Nije se brinula što je otišla tako daleko, doći će njeno čedo po nju ma gde da je.

Nikad ćerci nije ispričala istinu. Nije imala hrabrosti, ali njihova veza je jača od bilo kakvih reči. Veza ljubavi majke i ćerke, prebrodiće sve prepreke ovog sveta.

67

Galina Lazić Vuksanović

Rođena 1963. godine. Živi i stvara u Pančevu. Do sada je objavila devet naslova, od toga su četiri zbirke aforizama, dve zbirke pesama za decu i tri zbirke ljubavne poezije. Članica je nekoliko književnih udruženja.

KAMEN OKO VRATA

Prostodušnost okači kamen oko vrata, nametnu se nekako najteži, i najtvrdi koji samo zavara da će se sa njim lako izaći na kraj. Izdrobiće ga vreme i pretvoriće se u finu prašinu... Život ga nosi, vrat ga trpi, telo posme pa se podigne, ali vrat je još uvek čvrst, podnosi i omču i kamen, iako već vidljivo izbrazdan.

U naokolo dragulji, sjaj, po nekada se neki i okrzne, ali još brže se ruka trgne, opečena, i vraća se svom kamenu, za koji se misli da je sudbinski.

Kamen vuče, kičma se savija, a oči sakupljaju sve kamenčiće ovog sveta, od kamena belutka do bisera, od opala do kamena preostalog od Turske kaldrme, i svi su nekako pogodniji za nošenje od ovog tebi namenjenog koji se ne da okrnjiti ni izbrusiti.

Stiže nešto malo iskustva, ali ne i vičnost odbacivanja. Ponekada se učini da je kraj, ni pedlja više, a onda od nekud doleti zrnce prašine i zakači ti se na trepavice, daruje ti verovanje i još malo snage za dalje.

Kamen je još uvek oko tvog vrata, ne omekšava ga ni suza, ni ljutnja, ni učinjeno pa okajano – on je sve jači.

Telo se razliva u hiljadu oblika, i vraća u prvobitno stanje, samo vrat ostaje isti, i još stameniji za kukavicu koja će ga nositi do svog kraja... Kamen je njen, i dobro ga poznaje, a mnogi će ga nazvati njenom sudbinom.

68

Desanka Lomić

Rođena 1949. godine. Penzionerka iz Arandelovca. Radila u Industriji elektroporcelana u Arandelovcu, a u slobodno vreme pisala stihove. Danas, kao penzionerka, ima hobi – pisanje i izražajno čitanje. Rado posećuje književne večeri i ljubitelj je pisane reči.

ZA LJUBAV

Grlimo se često i snažno,
Jer to je u životu mnogo važno,
Budite zaljubljeni u same sebe
I sve ljude oko tebe.
Ljubav je najjače merilo za sve nas
Jer to je kroz život pravi spas,
Poštujte svoju lepotu, dobrotu, i lepe
dane,
Ne dozvolite da vam niko na senku
stane.
Budi zadovoljan u svoj uspeh, posao i
napredak,
Jer kroz život svaki početak je težak.
U životu ima lepih i ružnih stvari.
Ne dajte da vam neko ljubav kvari!
Život prođe i teče kao brza reka.
Nikad ne znaš šta te kroz život čeka.
Nije nam život uvek lep i mio,
Ali mi ga volimo, ma kakav bio.
Svim građanima srećne nastupajuće
dane
Nek' im svako jutro u sreći i ljubavi
svane.

Zorica Đakovski

Rođena u Beogradu. Magistar je umetnosti, pijanista. Trenutno živi i radi u Čupriji. Aktivno se bavi muzikom i poezijom, a u svojoj bogatoj karijeri osvojila je mnogobrojne nagrade i priznanja na raznim manifestacijama u našoj zemlji i inostranstvu.

NEMAM VIŠE VREMENA

Nemam više vremena
za obećanja tvoja i reči prazne,
za ranjene noći kad čekanja bole,
za tuge prisutne, nezaobilazne.
Za snove izgubljene u hodu,
veruj mi vremena nemam,
sve one dane i ono naše,
u kofer uspomena za navek spremam.
Nemam vremena za tebi slične,
koji bi tuđa da lome krila,
sve moje nade, želje i htenja,
tvoja je ruka u suton svila.
A ja sam rođena da iskra budem,
jutarnjem zraku osmeh da dam,
da kad se nebo zvezdama ospe,
ljubav mi čista sleti na dlan.
Da putem mlečnim plešem i pevam,
da volim ko ptica što voli lug,
da se sve suze skamene, odu,
i da mi tuga ne bude drug.
I kažem, opet ti kažem!
Za promašene iluzje
vremena nemam više,
ja samo želim prstohvat sreće,
i želim sunce jer u životu mom
dosta je bilo kiše.

Zorica Jakovljević

Rođena 31. avgusta 1964. godine.
Živi u Bajinoj Bašti.

ZAŠTO?

Zašto mi kuća nije dom?
Zašto baš uvek teraš po svom?
Zašto ti ništa nije sveto?
Zašto me tretiraš kao pseto?
Zašto ti zloba razum oduzima?
Zašto me želiš poniziti pred ljudima?
Zašto sam ti ja za sve kriva?
Zašto ne voliš što sam živa?
Zašto mi krila kao grane lomiš?
Zašto sa mog puta nećeš da se skloniš?
Zašto mi od života praviš pakao?
Zašto samo obećavaš
a sa mesta se nisi makao?
Zašto više sa ucenom ne prestaneš?
Zašto jednom iz mog života ne nestaneš?
Zašto od mene ne odeš više!?
Da život udahnem, u životu uživam
i slobodno dišem!

Desa Dautović devojčko Dragović

Rođena u selu Brezovac –
Arandelovac.

Završila pedagošku akademiju u
Beogradu gde i danas živi. Pisanjem
se bavi od školskih dana. Udruženje
književnika Jugoslavije objavljuje
dve knjige koautora „Srcem i rukom“
i „Pletenica nesanica“ čija je tada
bila članica i učesnica. Piše poeziju,
prozu, dečiju poeziju itd.

Članica je mnogih književnih
udruženja u zemlji i inostranstvu.
Ima objavljenih radova u mnogim
zbornicima i antologijama. Dobitnica
je raznih nagrada: povelja, plaketa,
diploma, sertifikata... Ima objavljenu
knjigu „Niti prošlosti“ a dve su u
pripremi.

JECAJI U NOĆI

Dušu mi uzimaju jecaji
Noći, zamenili uspavanku
Nema ko da me pita sanjaš
Li ili te život tugom zove.

Kako bi voleo da samo smiraj
Potraje, mislim majka ga daje
Lice mi miluje i dodiruje umilno
Peva razdragano uspavanke moje.

Šapatom opuštam se i sećanje
Ko da je juče bilo da zaspim milo.
Ujutru budi me suza vrela, odlazim
Palim sveću tamo gde je majka svela.

Dobrotom svojom svet je obasipala
Bez poštovanja i puno besa otac je
Nasilnik bio, uvek pio, stalno nas ki-
njio
Neradnik, bestidnik a običan smrtnik.

Uništio je detinjstvo sestrimo i moje
Dok je majka kao lavica svoja čuvala
Čeda, on je iz besa maltretirao nejaka
Pleća njena, ona puzila i nas hranila.

22

Dragojla Divjak Topalović

Rođena 23. januara 1966. u Rudom. Članica je UP „Poeta“ Beograd, Saveza književnika u otadžbini i rasejanju. Po završetku srednje škole dolazi u Staru Pazovu gde i sada živi i radi. Majka je jednog sina. Objavila je četiri zbirke poezije. Pesme su objavljene u mnogim zbornicima. Više puta je nagrađivana.

STANI NASILNIČE

Opet je došao pijan kući ,
nasrće na ženu, šamara, bije,
„Molim te, nemoj me tući!”
preklinje ona dok suze lije.

Nije ga briga, galami psuje,
ništa mu nije bitno i sveto,
stegao flašu alkohol ga truje
i glasno viče: „Odlazi pseto!”

U stravi deca plačno ga mole
grleći majku oko vrata,
njihove suze njega ne bole,
zar taj nečovjek njihov je tata?

Stani nasilniče, i sramotu shvati
alkohol je zlo, put do nesreće,
ona ti je ljubav, tvojoj deci mati,
a od porodice nema snage veće.

Nebojša Neca Đurđević

Rođen 22. jula 1977. godine. Rodom iz Kamenice (Šabačka), opština Koceljeva, živi u Vladimircima. U period od 1992. do 1996. godine završio Srednju školu unutrašnjih poslova u Sremskoj Kamenici, studirao Defektološki fakultet u Beogradu. Zaposlen u MUP-u R. Srbije od 1996. godine u Policijskoj stanici Koceljeva, PU Šabac, trenutno na radnom mestu saobraćajni policijac, skoro sve poslove u jednoj stanici prošao tokom svog rada. Oktobra 1998. godine ranjen u levu potkolenicu kao prostrelna rana, na području Kosova i Metohije u borbi protiv terorizma, te je nakon završetka lečenja dobio status ratnog vojnog invalida trajno, 30 odsto. Godine 1999. dobio nagradu tadašnjeg ministra policije u vidu zlatnika i zahvalnice. Poeziju piše od 1999. godine. Izdao dve zbirke poezije pod nazivom „Nebeski tragovi“ (2007),

i „Slavoglasje“ (2021). Učesnik na raznim pesničkim manifestacijama, poezija je štampana u više knjiga, časopisa, zbornika. Kao što su Zbornik „Stopama Alekse Šantića“, Zbornik „Čuvari tradicije“, Zbornik „Pesme o Andrićgradu“ iz Višegrada, u književnom časopisu za kulturu i književnost „Brankovina“ Valjevo, učesnik „Pro Poet“ pesničkog festivala, član Kreativne radionice „Balkan“ Beograd, „Sunčeve seobe“ Kulturni centar Šabac, Zbornik poezije „Policajci s dušom“. Od 2021. godine član Udruženja knjižnjavnika Srbije.

SLIKA LJUBAVI

Srce maštom misli
željom voli
tad se krv u lavu
gomila i tvori
zadržti telo
a iz oka sjaj
sve jasno govori

I tad da srce izvadim
na sto htenja postavim
da vidim
koliko te još
u njemu ima
da nađem tvoj dah
srce ću
na komade da rastavim

Rukama ću
sašiti od uzdaha krila
nebu pustiti
neka svaki svet obidu
da te nađu
ma gde bila
da sva neba prevrnu naopako
da se ne vraćaju dok
te ne zagrlje jako
Na kraju mi se
oči same zatvore
glava umorno klone
stegnem grudima razum
moram jer je prilika
tad pogledam oko sebe
tiho se zapitam:
Zar je naša ljubav
samo na zidu slika?

74

Goran Erić

Rođen 11. marta 1979. godine u Užicu. Završio Srednju školu unutrašnjih poslova u Sremskoj Kamenici. Od 1998. godine radi u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije – Policijska ispostava za bezbednost na železnici u Užicu. Bavi se pisanjem poezije, proze i aforizama. Objavio je četiri zbirke poezije i proze: „Putevi sudbine“, „Lepa i ružna strana ljubavi“, „Priča jedne porodice“ i „Tajna“. Živi u Užicu.

POTROŠENA GODINA

Odlete kao lasta i ova godina
Ožiljke možda obrišu pahulje bele,
Obučen u sirotana, ili gospodina,
Crne vlasi kose, zameniče sede...

Beše dana i smehe i plača
Vrućine i znoja, i mraza i studija,
Ljubav nekad slaba, nekad jača
Pomešano sede dobri i loši ljudi...

Znak uzvika ili znak pitanja
Ne može se rebus uvek pobediti,
Partija šaha, ili partija ćutanja
Na raskršću, koji put sledi?

Noći urezale zore, na licu brazde
Podmukli đavo u kaputu bez šešira,
Sudije te oslobode, pa ponovo kazne
Dirigent sam bez orkestra svira...

Princeze nevine, vitezi jaki i moćni
Zrela jabuka sa krošnje se bere,
Kad padneš, možda ipak ima pomoći
Kad se obraz uprlja, može li da se opere?

35

Goran Karić

Rođen 15. aprila 1970. godine u Smederevskoj Palanci.
Školovanje: Osnovnu školu završio u Velikoj Krsni 1984. godine. Srednju školu usmerenog obrazovanja, Gimnaziju završio u Mladenovcu 1986. godine kao i dve godine usmerenog obrazovanja u Srednjoj školi unutrašnjih poslova u Sremskoj Kamenici, 1989. godine. Višu školu strukovnih studija na Beogradskoj poslovnoj školi završio 2009. godine u zvanju, strukovnog marketing menadžera. Nastavlja studiranje na Metropolitan Univerzitetu gde diplomira 2010. godine u zvanju marketing menadžera. Na Fakultetu za poslovne studije i pravo, Univerziteta „Union-Nikola Tesla“ u Beogradu, 2018. godine, diplomirao na poslovnoj ekonomiji u zvanju, diplomirani ekonomista. U MUP-u Srbije radio od 1989-2018. godine na radnim mestima

policijskog službenika (UOSL). Od 2022. godine je licencirani privatni detektiv. Višegodišnji član IPA Srbije, Međunarodne policijske asocijacije.

PRIČA O IZUZETNOJ ŽENI

Ovo je priča o ženi, koja ne skida osmeh sa lica
i kada se sa problemima bori, ona uvek pravo gleda
i na nogama čvrsto stoji, ničega se ona ne boji.

Na probleme sa osmehom gleda i u sebi kaže,
rešiću se ja vas u to budite sigurni,
pogleda nežnog i kamen bi na deliće razbila.

Vedrinom leči, depresiju i tugu,
spremna da svakom pomogne, prijatelj, kolegi, drugu.

Nije da nema svojih problema i briga,
ona to uspešno rešava i sa optimizmom daje lek za dušu,
otpisanima.

Moj skroman poklon, izuzetnoj ženi... M. S.

76

Marijana Forai

Dolazi iz jednog malog mesta na obali Dunava u Juznom Banatu. Kovin je njen grad. Ekonomski tehničar je, a hobiji su joj pisanje poezije i proze zasnovane na nauci uglavnom.

Sebe deklariše kao istoričara, pisca, motivatora, putnika kroz vreme i prostor. Voli pisanje, to je ispunjava. Često putuje po svetu. Svira dva instrumenta, klavijaturu i gitaru.

Sledi jedna ljubavna autobiografska pesma napisana sa suzama u očima. „Posvećeno onome koji zna”, poručuje autorka.

TESTAMENT LJUBAVI

U testamentu ljubavnog života mog,
Tvoje je ime napisano.
Sa voskom poliveno i jemstvenikom
vezano,
zapečaćeno je bivsvovanje tvoje u
venama i žilama mojim.

Kao staro pismo leži u fijokama veli-
ke arhive
I čeka tvoj povratak da testament
otvori.
U gomili pisama koje prašina skuplja,
Jedino pismo tvoje je čisto.

Božanski tajming sa razlogom je dat.
Da otepečatiš tvoj testament, a moj
zavet,
da jedino ti si bio pravi, u snovima a i
na javi.

u snovima, a i na javi....

Ova pesma je

Testament ljubavi
U testamentu ljubavnog života mog
tvoje je ime na...

**Mr sci. dr Mirjana
Abramović Popović**

Stomatološkinja i pesnikinja.
Autorka tri zbirke poezije. Pesme
iz 2. zbirke poezije: „Šapat talasa”.

OPOMENA

Probudi se nečoveče iz košmara,
Ta žena je bajka dece tvoje.
Ona je čarobnica što čuda stvara
Obuzdaj bestidniče te ruke svoje.

Da li je to muška hrabrost i snaga?
Da na svoje sunce, sunce ti krvavo.
Nisi ti Bog njen, nego sluga vraga.
Krvniče jedan, đavo te odneo.

Udari u kamen, u drvo, u zid,
u nekog ko je sličan tebi.
Šta ti to pomrači očinji vid
da ubiješ Božiju ljubav u sebi?

Obriši suze što se u njenim očima kriše
i klekni pred njom kao pokorni sluga.
Obećaj da nećeš nikada, nikada više
na svoju ženu na svoga najboljeg
druga.

RANJENA

Kao drvo izdvojeno od šume
usamljeno na proplanku,
gde ga sunce peče i vetrovi lome
a oluje čupaju svaku granu tanku.

Tako i ja često potpuno sama,
rane svoje ližem daleko od sviju,
na nišanu svega sto me slama,
nemoćna puštam da mi krv piju.

A onda kao kuji kojoj su nogu prebili,
sklupčanoj u nekom bodljikavom grmu,

Sćućurenoj, bolovi mi dušu prekrili
i suze na licu sjajem tkaju srmu.

I sva vrata za mene zaključana,
srca koja su me grejala davno zgasla
i taman mislim zarasla je rana,
a kandža ponovo razdera ovčicu
dok je na livadi bezbrižno pasla.

TI NE UMEŠ DA VOLIŠ

Igrajući po mom mozgu školice,
sa uvelim osmehom što ti krivi lice,
sa pepelom sagorelih snova u očima,
Sa zgnječenom strašću u šakama.

Ti samo znaš da boliš.

Ti ne umeš da volis.

Svoje demone kupaš u mojoj krvi.
Sve što dotakneš pod prstima ti se
mrvi.
Moje nade i snove cepas u krpice.
Nerve kidaš ko električne žice.

Ti samo znaš da boliš.

Ti ne umeš da voliš.

Pa prestani da ujedaš moje noći,
jer bole me od nesanice oči
I ruke i grudi i glava,
Od hvatanja za konopce zaborava.

Ti samo znaš da boliš.

78

Nebojša Krstić

Rođen 27. oktobra 1963. godine u Leskovcu. Osnovnu školu i gimnaziju, završio u rodnom mestu, Velikoj Grabovnici i Leskovcu. Filološki fakultet na grupi za Jugoslovensku književnost i srpski jezik završio u Skoplju. U vreme studiranja bio je član literarnog kluba „Mugri“ iz Skoplja. Radio je kao profesor književnosti u Osnovnim školama gde je pokretao ili obnavljao nekoliko školskih listova od kojih je najpoznatiji „Prvi koraci“. Pored zbirke poezije „To kod nas ne može da bude“ privodi kraju, roman „Razdor“ i priče za decu „Konjina kuća“. Aktivni je učesnik na mnogim književnim manifestacijama na lokalnom nivou. Objavljivao je svoje pesme u Zborniku književnog kluba „Glubočica“. Dobitnik je priznanja na međunarodnom festivalu poezije u Novom Sadu. Obavljao je funkciju direktora Narodne biblioteke „Radoje Domanović“ u Leskovcu, gde i trenutno radi u Odeljenju nabavke i obrade.

ZAKOPANO BLAGO

Oči su ti izvori života,
Pored njih je živeti divota,
Blago srcu što će ti se dati,
Imaće zašta i kucati.

Lice ti je ko prolećno eveće,
Nikad ono uvenuti neće,
Blago ruci što će te maziti,
Imaće koga i paziti.

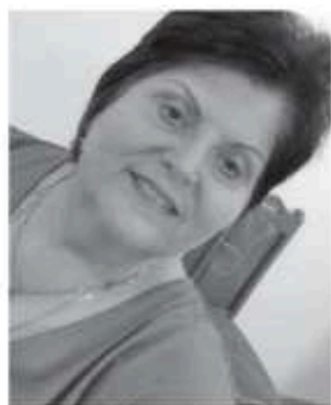
Telo ti je ko opojno vino,
Pijancu bi uvek bilo fino.
Blago duši koja će te piti,
Imaće se od čega opiti.

Usne su ti ko plamen rumeni,
Svojim žarom mnoga srca pleni.
Blago onom što će te ljubiti,
Imaće se u šta zaljubiti.

Osmeh ti je nemiran ko more,
Plavi izvor, moje tužne zore.
Blago oku što će te gledati,
Imaće se u šta nagledati.

Srce ti je iskreno i drago,
To je tvoje zakopano blago.
Blago onom ko će s' tobom biti,
Imao se zašto i roditi.

Svetlana Perišić

Rođena 1960. u Smoljincu. Piše i stvara na cvetnim poljanama Stiga. Zavičajna pesnikinja gde radi na selu i stvara svoja najbolja dela. Mnogo je nagrada osvojila i pet knjiga zavičajne poezije izdala. Živi u Smoljincu, opština Malo Crniće.

ŽIVOT U OLUJI

Život me šiba bičem oluje,
Ne dam se niti se bojim,
Neka me nose morske struje
Al' kad padnem dižem se
i čvrsto stojim.

Povetarac leluja vlasi moje
Stidljivo Sunce se javlja,
Šta li me čeka tamo,
Kroz trnje gazim, život se nastavlja.

Oseka sreća, a tuga plima,
Hoću da svakome podarim nadu,
Zato, zato se borim i još me ima,
Gospod mi snagu daje pri svakom
padu.

Želim da se promeni ćud ljudima,
Posle oluje dolazi sanjano vreme.
Led nek se topi u grudima,
Da zauvek izbrišem mržnje seme.

10

Valentina Vanja Dabić

Rođena 9. avgusta 1971. godine u Petrovcu na Mlavi. Detinjstvo provodi u malom planinskom selu Ribaru u srcu Homolja. Zavičajni je pisac i svakim ispisanim slovom želi da svoj zavičaj sačuva od zaborava. Autorka je dva romana, zbirke pesama i zbirke pripovedaka. Dobitnica je mnogobrojnih nagrada u zemlji i inostranstvu. Živi i stvara u selu Lugavčina, opština Smederevo.

OČI JEDNE ŽENE

U očima jedne žene spava nemir plavog mora.

U njima se Sunce kupa, rudi zora.

U njima se zvezde gnezde...

Mesec snove tiho snuje,
kovač vreo gvožđe kuje.

U njima se vetar čuje...

U očima jedne žene,
jaka bura drobi stene

valovi se jaki dižu,
snegovi s Karpata stižu.
U njima se vatre bore,
baklje, sveće, munje gore...
Kiša lije sitna, setna,
rađa zemlja berićetna
i pljuskovi i potopi
u njima se zlato topi...

U njima je oganj živi,
miris ruže, oblak sivi.
Ravno polje i planina,
duga, jutro, mesečina.
Suza, radost i gorčina
i hladnoća i toplina...
Umor, sreća bol i greh,
patnja, strah, tuga, smeh.
U očima jedne žene sviće jutro i mrak
pada
srce kuca, živi nada.
I uzdasi tu se kriju
želje strasne, bitke biju...

U oči ti gledaj ženu,
tu videćeš dušu njenu.
Oči kažu i ne lažu.
Ogledalo one jesu
iz dubine sve iznesu..

Slušaj, voli, poštuj, gledaj
i zapamti nikad ne daj
da zaplaču i izgube sjaj,
bistrinu i lepotu
oči žene pišu knjigu o životu.
Samo čitaj i ne pitaj ...
Ne dozvoli da zaborole
od sebe te više vole..

Miroslav Prvulj

Istorijske podatke o Dolovu, prikuplja
i sublimiše,
manifestacije promoviše.
Zbog njega Dolovo posebnom
lepotom odiše,
od jednog umetničkog čarobnjaka i
previše!

Bojan Vojnov
27. jul 2023.

UMESTO BIOGRAFIJE

/ Miroslavljevo jevanđelje /
Dr um. Miroslav Prvulj /

Na vrhu kule Doma kulture,
sa pogledom na seoske bašte,
radi, piše i stihuje
umetnik pun mašte.

Poznaju ga mnogi ljudi,
raznih fela, raznih čudi.

U njemu bezbroj ideja ima,
od pesama ugođaj pravi svima.

I osim što od gline skulpture vaja,
on melodije i poeziju od stihova spaja.
I mnogi će reći, blago onome ko ima
dara,
talentima raznim lako do medalja.

Ali poenta u tome nije, on ima ono
najbitnije,
dušu satkanu od emocije.
Znate li sada o kome se radi,
ko to tako piše, slika, po Dolovu
umetnost sadi?

Da li je to čarobnjak iz kraja,
ili postoji čovek kojeg poznaje cela
raja?
Nabrajanju ne bi bilo kraja,
da ga ne izdvaja jedna tajna –
u njegovom biću ljudskost sanja.

Zato mu i dadoše takvo ime,
kao pravoslavno jevanđelje,
pravom čoveku simbol pravi
da mirom vlada i mir slavi.

Sada je jasno sigurno svima.
On strpljenja za svakoga ima,
da pomaže rad je svima,
ima veštinu da te sluša danima.

I ne deli ljude na luckaste i šaljive,
mudre, ćutljive i marljive.
Za njega je misija jedina,
da ostane dostojan u ovim vremenima.

Zato sada on stihove piše,
na gitari melodije definiše,
na kvarovima interveniše,
radove izvodi i kontroliše.
ŽIVOT JE PESMA U RITMU
BREGOVA I DOLOVA (2024)

Nekad si na vrhu,
a nekad na dnu...
Nekad ti ide dobro,
a nekad krene po zlu.

I kad te priključe na aparate,
srce kuca i daje neki znak...
Sve dok linija nije ravna,
ima šanse za sledeći korak!

Izgubio si mnogo, izgubio si sve,
ljude koje voliš... iz detinjstva sne...
Ali nije još uvek gotovo... još nije
kraj,
ima još prilike za tvoj novi sjaj!
S nekim razlogom, i dalje si tu.
Postavi neki novi cilj!
Zasijaj kao vatromet na nebu!
Hajde, upali taj fitilj!

Ne može se bez radosti,
a ne može ni bez bolova,
život je pesma...
u ritmu bregova i dolova!

42

Dragoslav Gligorijev

Rođen 1981. godine u Pančevu, a odrastao je u Dolovu. Napisao je preko 150 pesama, uglavnom sa ljubavnom tematikom. Njegova velika ljubav je rodno mesto Dolovo, kome takođe posvećuje pesme i čijem razvoju je doprineo kroz obavljanje javnih funkcija. U dva mandata u periodu od 2015. do 2023. godine obavljao je dužnost predsednika Saveta Mesne zajednice Dolovo. Od 2012. godine, u tri saziva, odbornik je Skupštine Grada Pančeva.

STARO DOLOVO

Sve je manje malih korindaša
Sve je manje konja kočijaša
Nema na putevima ni one prašine
Gde se deca sve igraju od miline

Nema poklada kad se vatra pali
Kada smo od čađi svi bili garavi
Kada vatre velike noću preskačemo
Sa komšijama pevamo i vino pijemo

Nema ni klupa više
Ispod dudova, visokih i rodnih
Nema sabora ispod njih, nema ni hladovine
Ostali samo panjevi i sećanje
Na ukusne dudinje
Sve se menja, godina za godinom prolazi
Novo vreme krupnim korakom gazi
Sada nama neko novo doba dolazi
A, ja sam ostao u prošlostima našim
Kada je sve bolje i lepše bilo
Kada se mnogo za novce nije marilo
Kada je čovek za čoveka živeo
Kada se stariji slušao i poštovao
Eto, u tom vremenu sam ja ostao.

11

Nikola Radonjin

Rođen 1977. godine u Pančevu. Odrastao u Dolovu, a ljubav prema svom mestu, Banatu i ravnici, pretače u poeziju. Za svoje pesme ima dosta priznanja, a najveća nagrada mu je što kroz svoje stihove može da promoviše svoje voljeno podneblje. Pored pesama piše i kratke priče, a u pripremi mu je knjiga prvenac, zbirka pesma „Dete ravnice“. Pokretač je i osnivač pesničke kolonije „Dolovo je poezija“ i priređivač i urednik knjige „Neodol“, Zbornika radova sa prve pesničke kolonije „Dolovo je poezija“.

PUSTI

Pusti me nekad da ulepšavam stvari.
Ne mora uvek da bude sve tako crno.
Znam, sve ima i tamnu stranu u stvari.
Pusti da verujem da je to maleno zrno.

Pusti me da po oblacima gazim bos.
Da bez krila poletim u planine i gore.
Mogu da padnem i razbijem nos.
Pusti da uživam bar dok sam gore.

Pusti me nekad da sanjam budan.
Da odem tamo gde nikad nisam bio.
Možda je to put uzaludan.
Pusti da sanjam san koji nisam snio.

Pusti me da verujem u takvog sebe,
makar bio i nerealan sanjar i nezrelo
dete.
Pusti da sa sobom povedem i tebe,
do neke lepše i bolje planete.

44

Dragana Pendić

Rođena 1969. godine. Radi kao medicinska sestra-tehničar u Domu zdravlja u Pančevu. Predsednica je KUD-a „Banatski vez”, Dolovo. Voli igru i tradiciju. Pesme često piše u akrostihu.

DOSTA

Jedna žena te devet meseci
u stomaku nosila.
Ona te je rodila, čuvala i odgojila,
svojim mlekom te je dojila.

Druga žena te je zavolela,
kuću ti vodila,
prelepu decu ti rodila.

A ti silan, pokazuješ snagu,
na tom krhkom biću,
i sam sebe stavljaš
u jednu ružnu priču.

Ružna reč, zabrane, udarci...
i sve to traje...
Ko ti na to pravo daje?!

Nije nju majka rodila,
da se tebe boji,
već da svoj život,
po pravoj meri kroji.

Podršku svaku, treba joj dati,
Da bude srećna, rodila je mati.

Neka joj Bog da snage,
da izdrži sve,
i da što pre kaže DOSTA i NE!

85

Vesna Bojović Vojnov

Rođena jeseni, 1963. godine u Pančevu. Po profesiji je stručni finansijski radnik, ali poeta u duši. Radila je na poslovima računovođe u JKP „Dolovi“, Dolovo i MZ „Mita Vukosavljev“, Dolovo. Pesme piše od detinjstva, voli da čita i da govori poeziju naših i svetskih pesnika. Autorka je i voditelj radio emisije „Sanjiva obala“, konferansije mnogobrojnih koncerata i manifestacija u Dolovu. Majka je jednog sina Bojana.

ŽIVOT JE ČUDO

Život velike tajne krije...
ponekad lak, ponekad nije.
I baš kad pomisliš izlaza nema,
on ti još veća iskušenja sprema.

Vodi te bez putokaza, staza i traga,
sve od nemila do nedraga.
Uči te kako se ustaje i pada,
život je velika promenada.

Život često zna da zaboli,
da stare rane dodatno soli.
Ono što je potrebno tada,
jesu ljubav, vera i nada.

Tada ga najviše, najjače voli.
Čuvaj ga, brani, za njega se moli.
Zagrli ga svom svojom snagom,
jer život se meri najvećim blagom.

Možda si drugačiji život snio,
možda si u njemu srećniji bio,
ali je ovaj izabran za te,
njega radosti i tuge prate.

U njemu se smeješ, ali i plačeš,
i još nešto treba da znaš,
život je više od života,
i nemoj da ga prespavaš.

96

Mirjana Ognjanović

Rođena u Beogradu. Profesorka engleskog jezika. Piše poeziju, prozu i roman koji je u pripremi za objavljivanje. Živi i stvara u Beogradu.

OČI

Očima plavog mora
gledao si da prodeš
u srž moje duše.
Srce je (još uvek)
pod utiskom bola
pokušavalo da se otvori,
ali tuga je bila
isuviše velika i
preovladala je
sa mešavinom straha
od ponovnog udara.
Želja je postojala,
ali razum je nadvladao.
Na to je sujeta
povređenog ponosa
učinila svoje.
Razlaz je bio neminovan.
Da li je bilo sudbinski ili sujetno?
Pitanje još uvek lebdi

u svakom pokretu.
Šta dalje činiti,
koju putanju slediti?
Nižu se pogrešne
mogućnosti.
Razum je kolebljiv,
ali srce je odlučno.
Ne, borba se nastavlja.
Put je težak, ali volja je presudna.
Snaga je potrebna.
Koliko još dugo,
Do kraja ovog košmara?
Odgovora niotkuda.
Neizvesnost dominira.
Strpljenje se testira.
Nada je poljuljana.
Vera je istrajna.
Ljubav je nepobeđiva
Ili uništena (prošla)
u vihoru nedaća?

Sunce u očima neba obasjava
Svaki moj trag.
Duša me vodi
putevima sudbine,
a vera je nepokolebljiva
u borbi sa pogrešnim,
zbunjujućim znacima zla.
Kojim putem poći i kakvu
Odluku doneti?

Mozak i srce ne rade
u istom ritmu.
Sukob je neminovan.
Oči uprte
u plavetnilo neba,
traže neki znak.
Ostati ili ići?
Putanja je sve komplikovanija
i izlaz se ne nazire.

47

Ljubisav Grujić Gruja

Piše priče, pesme za odrasle i decu, haiku poeziju i aforizme. Do sada zastupljen u preko sto zajedničkih zbirki i antologija sa svojim radovima. Dobitnik je preko pedeset domaćih i međunarodnih nagrada i radovi su prevedeni na nekoliko stranih jezika. Član je desetak književnih udruženja i klubova, a u klubu „Majdan” je potpredsednik i predsednik odbora za humor i satiru. Objavio četiri knjige a još dve su u pripremi. Živi i stvara u Požarevcu.

AFORIZMI :

1. Znanje je najbolje oružje ali mi nismo ratoboran narod.
2. I za peglanu kobasicu treba para...
3. Pucamo od zdravlja. Čorcima.
4. Vođa ima za narod žvaku. Donacija EU.
5. Nekada se davljenik hvatao za slamku a sada za stranku.

6. Država vodi računa o našoj mentalnoj higijeni. Redovno nam ispira mozak.
7. Vodim dvostruki život. Kući gladujem a u narodu se pravim sit.
8. Za nestale Srbe možda i ima nade ali za ove izgubljene teško.
9. Nekada su bili slobodni zidari. Ja sam sada prisiljen na to da zaradim za život.
10. Na čelu mu piše da treba da mu se nacra.
11. Posle testa inteligencije odveli su ga na poligraf. Nisu mu verovali koliko je glup.
12. Ne treba nama kuka i motika. Treba samo ovi što kukaju da se uhvate za motiku.
13. Rado bih jezik za zube ali ne mogu, mnogo ih je kvarnih.
14. Pitanje Kosova je naše pitanje svih pitanja za koje nas niko ništa ne pita.
15. Mi se lakše pomirimo sa sudbinom nego sa komšijom.
16. Proizvođači obuće varaju na svakom koraku.
17. Kod nas se pametni telefoni koriste masovno a pametni ljudi sporadično.
18. Otišao bih u tri lepe. Švajcarsku, Austriju ili Nemačku.
19. Čim su radnici stupili u štrajk gladu, poslodavac im je izašao u susret. Ukinuo im je topli obrok.
20. Naše plodne oranice su deo naše netaknute prirode.

Slobodan Milijić

Rođen 4. jula 1970. godine u Zaječaru. Osnovnu i srednju školu završio je u Zaječaru. Na random odnosu je u Policijskoj stanici u Veliko Gradište na mestu policijskog službenika. Otac jednog deteta. Stihove za svoju dušu piše nekoliko godina unazad, ima oko 500 naslova. Njegove pesme su zastupljene u mnogobrojnim međunarodnim zbornicima „Kud plovi ovaj brod“ 2 i 3, „Stihor reči topla reč“ 2 i 3, „Policajci s dušom“ idr. Ima pripremljenu zbirku za objavu već duže vreme koja je prema rečima autora „još uvek nedosanjan san“.

SAMO BUDI TU

Večeras maštam u tišini svojoj
i mislima dok lik tvoj pred očima
plamti
sa blagim osmehom u duši mojoj
trenutke večnosti koje srce pamti.

Ko sam i gde sam, pitam se sada
opijen ljubavlju tvojom dalekom
u snovima čija si jedina nada,
ja izgubljen lutam u svetu nekom.

Oprosti mi na zbunjenosti koja u meni
vlada
na strah od gubitka sna što i dalje traje
pomešanih osećanja od nekad i sada
života koji uzima, a sve manje daje.

A slika tvoja pred očima blista
i jos veći nemir u srcu mi stvara,
dok se knjiga emocija u glavi lista,
moja duša sa tvojom, čutke razgovara....

Ostani svoja kao do sada
ne idi nikud ti najlepši snu
jer ti si jedna ljubavna balada
koja je potrebna da bude tu....

Snežana Dubak

Rođena, juna 1973. godine u srcu Crne Gore (Ivangrad), današnje Berane. Poezija je njena prva i velika ljubav. Studirala na Filološkom fakultetu, srpski jezik i književnost. Majka, dva sina, i baka Dunji i Leni. Živi i radi u Beogradu, u MUP-u Republike Srbije.

NEBESKA ARIJA

S nebesa čujem, svepojne glase
kako me zovu, u pjesmi traže,
nema u nama želje za spase,
Božija volja, tako nalaže.

Ubi me riječ, te se opekoh.
Ubi me, čovjek, kom život dadoh.
Svjesna sam svega, onog što stekoh,
zada mi rane, te bolna padoh.

Kud će ti, duša, kud će ti t'jelo,
i one r'ječi što ladno reče,
da li ćeš smjeti zakazat op'jelo?

Kad ti iz oka lažljivo teče?
Kako ti znadeš šta meni paše?
Sva moja čula opet ustaše.

90

Milovan Mićo Petrović

Član SKOR-a, živi i pesnički stvara u Smederevskoj Palanci. Objavio tri zbirke poezije: „Obasjanik“, „Mudrice to znaju“ i „Golgotom od smrti do života“. Zastupljen je u više književnih časopisa i zbornika, svoje pesme su objavljene u R. Srbiji i R. Srpskoj, Sloveniji, Bugarskoj i Rusiji. Nagrađivan i pohvaljen za više objavljenih pesama. Stvaranjem i pisanjem poezije bavi se od 2008. godine, sa prvom objavljenom pesmom u „Pesniku“, Zapadne Srbije urednika M. Despotovića.

PESNIK

Pesnik nežni berač reči
Vazdan u ljuljaški dana
Seje misli i ređa rime
O životu što neumitno teče...
Brzinom senke sunčevog sata
O prošlosti koja u zaborav tone,
O ljubavi neostvarenom snu
O voljenoj koju zore bude.
Pesnik, kako to nežno miluje
I nadu rasplamsava...
Eh, da sam pesnik JA...
Pisao bih pesme bez prestanka
Ljubavne i stihove druge
Život bi složio u rime
Srce nek' kaže dve čarobne reci:
VOLIM TE!
I znaj: Drugi da te ljubi
NE SME...
Kad nisam u tvom srcu
Ljubavi, čitaj moje pesme.

Dragana Andrić

Rođena u Maljeviću pored Mionice, živi u Lajkovcu. Autorka je dve knjige pesama - „Vlasnica vremena“ i „Iz velike daljine“. U pripremi je treća knjiga za štampanje.

DESILO SE

Ko li je nesrećnik
pitam
dok virim na pola oka
ne mogu otvorenim celim
sa oblakom lebdećim
iznad glave
ni bez njega
i kao da prvi put vidim
rasparan ogoljen ceo
a ništa mi nije
vrlo sam laka
da odletim mogu
kroz vreme
presečena nit me dotakla
nekako miluje

istina je udarac u stomak
u mozak najjače
gde li si bio do sad
mesečaru
dobro se vratio
previše o sebi mislim
sad želim samo da brišem
nema tu ništa posebno
te slike
bile su zavodljive
i oblik izgubile
prečesto upotrebljene
istrošene
nema tu ničega
ni novih reči
stare se bune
kao i oči
Bože lakrdije krpjenja dana
mnogo je bilo kiše
bujica i zemlju odnela
u nedrima duša se skupila
čekala svanuće
razmakli se redovi
nikla nova zemlja
iz praska umrlih svetova
molitve za uskrснуće
desilo se sve što mora

92

Radoslavka Lazić

Pesnikinja, vajarka i slikarka. Rođena je u Jabučju (Srbija), na Vaskrs. Živi i radi u Lajkovcu.

Umetnički radovi su njen alter ego i njena avantura. Skulpture i oslikane tikve, ozvučila je svojom rimom. Objavila je zbirku poezije „Vrane i promaja” i zastupljena je u zbornicima „Šraf”, „Žubori sa Moravice”, „Nekazano”, „Vukovo pero”, „Sindelićeve čegarske vatre”, „Lirska kruna”, „Panonski biseri”, „Vinsko stihovanje”, kao i u časopisu „Jesenjin”. Učestvovala je u humanitarnom projektu „Pokušaj da hodaš u mojim cipelama”, zdravicama u manifestacijama „Kosidba na Rajcu”, „Sajam šljiva” u Osečini i „Dragačevski sabor trubača” u Guči. Pobjednica je književnog konkursa „Vino je poezija u čaši”. Izlagala je u Kulturnom centru „Hadži Ruvim” u Lajkovcu. Samostalne izložbe imala je u biblioteci „Dimitrije Tucović” u Lazarevcu, kulturnim centrima „Čukarica” i „Rakovica” u Beogradu, kulturnom centru „Ub”,

Gradskoj biblioteci „Ljig”, osnovnim školama u Jabučju i Lajkovcu, srednjoj školi u Lajkovcu i etno kući „Mile”, bibliotekama u Sopotu i Mladenovcu, „Zepter” hotelu u Kozarskoj dubici, biblioteci u Gradiškoj i kulturnom centru „Teslić”. Član je srpskog akademskog društva „Vizantija”, pesničkog društva „Dimitrije Tucović” i književnog društva „Rakovica”.

NE BILO TI SUDBE MOJE

Ne bilo ti bila moga,
Nebo bez Boga, a đavola repatoga,
Ni traga na putanji beskraja,
Ni mukine zore moje, do tvoje,
Pa da vidiš sudba šta je!
Ne bila ti se čežnja s mržnjom grčila,
Na visećem mostu ljubav začamila,
Sunce ti se jutrom u noć pretvorilo,
Mesec ti se zorom najedio,
Ruke ti se u zagrljaju zakrvile,
Pa da vidiš sudba šta je!
Ne bila ti kazna neoprostena,
Ni iskonska ljuta tišina,
Molski ton rekvijema,
A ni milost umiranja,
Pa da vidiš sudba šta je!
Dečanske mi zore, molitve gračaničke,
Svevidećih suza lepe slike,
Blaženog mi sna,
Tamnog li vilajeta!
Ne bilo ti krivnje ni kletve,
Ni reč kroz zube procedena,
Pa da vidiš sudba šta je!

Milka Kajganić, rođ. Mraović

Rođena 1951. godine u Kozarcu, opštini Vrginmost, na Kordunu, Republika Hrvatska. Završila je Višu medicinsku školu i Pravni fakultet. Pisanjem se bavi od 1989. godine kao nezavisan novinar. Živi i stvara u Cirihi. Do sada je objavila knjigu „Čitanka Korduna“ koja u sebi sadrži kordunaški rečnik, narodne pesme, psovke, šale i pošalice Korduna, te recepte kordunaške kuhinje. Ova knjiga je doživela i treće izdanje i nju je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (HAZU) ocenila kao „izuzetan doprinos u izučavanju kulture Srba Hrvatske“. Kordun, kao nepresušna inspiracija, tema je njenih romana: „Hrabra sanitarka“, „Tragovi djetinjstva“, „Spas od ludila“, „U vrtlogu života“, „Kazivanja đeda Kordunaša“, „Oluja u očima nesrećnika“, „Izbjegličke rane“, „Mali unproforac“, „Ljubav prema slobodi“ i „U koje sam to kolo upala“. Knjige „Otmica djeteta“ i „Zapovjed srca“

su priče iz tuđine, a knjiga „Kad suza kane“ je zbirka novela. Zastupljena je u više zbornika, antologija i monografija. Predsednica je udruženja pisaca Literarni krug „Zlatno pero“ u Švajcarskoj.

Ime ove književnice poznato je mnogim ambasadama i čitaocima u do sada trideset šest zemalja čitajući njene romane prevedene na engleski jezik: „Escape from Madness“, „The Vortex of Life“, „The storm in the eyes of the suffering“, „The wounds of the refugees“, „The Stories of a Kordun Old Man“, „The Unpro for Kid“. Ona je dobitnik književne nagrade „Rastko Petrović“ za najbolji roman u Srbiji – „Ljubav prema slobodi“ (2022). Ona je, takođe, koscenarist dokumentarno-igranog filma „33 Andela“ (2023) koji je dobio prvu nagradu na Međunarodnom filmskom festivalu u Stokholmu. Na Međunarodnom filmskom festivalu „Forteca“ u Perastu, Crna Gora (2024). Film „33 Andela“ dobio je i prvu nagradu publike.

ANEGDOTE SA KORDUNA

Došle baba Kata i Anka u Beograd da posjete unuke pa onako gladne i iscrpljene od dugog puta uđu u kineski restoran da pojedu rižu na kineski način.

Konobar im posluži jelo i donese štapiće. Gledaju babe u štapiće pa će Anka pozvati konobara:

„Sinko, mi smo došle da jedemo a ne da štrikamo.“

Otišla baba Anka kod ginekologa i traži od njega da joj prepíše antibebí pilule.

Gleda je doktor pa će reći:

„Šta će vama u ovim vašim godinama tablete protiv začeca?”

„To mi je sinko lijek protiv glavobolje.”

„Pa kako uzimate tablete?”

„Bogami lijepo. Svako jutro kad ustanem skuvam čaj i u njega ubacim tabletu da se rastvori. Onda probudim unuku i ona popije taj čaj i ja sam ti sinko cijeli dan bez glavobolje.”

„Kad umrem zete molim te da me kremiraš i moj pepeo raspeš po dvorištu”, kaže tašta svom zetu.

„Neće ti želja biti ispunjena. Pirnuće vjetar pa će te opet unijeti u kuću”.

Stigla baba Anka iz Beograda na Kordun. Traži u Karlovcu od vozača autobusa kartu za Vojnić.

„Neću ti ja bako te četničke dinare”, reče vozač.

„Ah, ne beri ti brige sinko, evo imam ja i ustaških kuna”, snađe se baba.

Zove Pero Stevu da mu pomogne, jer mu se tašta hoće baciti kroz prozor.

„Pa kako da ti pomognem?”

„Dodí brzo mi pomoći otvoriti prozor”.

HUMANITARNI KNJIŽEVNI SUSRETI

Književno veče u Kulturnom centru u Novom Sadu 12. januar 2024. godine
u saradnji sa Udruženjem policajaca i građana „Bezbedna zajednica“

Književno veče u restoranu „Laganica“ u Kragujevcu, 11. februara 2024. godine

Književno veče u Narodnoj biblioteci „Sveti Sava“ u Arandelovcu,
29. marta 2024. godine

Književno veče u prostorijama Književnog kluba „Đura Jakšić“, u Jagodini,
16. maja 2024. godine

Književno veče u Gradskoj biblioteci, u Pančevu, 23. aprila 2024. godine

Književni susret u prostorijama Biblioteke „Teofilo Dimić”, u Bavaništu,
u organizaciji Biblioteke „Vuk Karadžić”, u Kovinu, 14. juna 2024. godine

Književno veče u prostorijama Doma kulture „Mita Živkov Lala“, u Crepaji,
u organizaciji Opštinske biblioteke u Kovačici, 21. juna 2024. godine

104

Humanitarno književno veče, 15. jula 2024. godine u Domu kulture „25. maj“, Dolovo

105

Književno veče u prostorijama Narodne biblioteke „Radovan Beli Marković”
u Lajkovcu, 19. jula 2024. godine.

SADRŽAJ

Reč urednika	9
Istorijat udruženja žrtava nasilja „Hajr“	10
O kulturnom timu	11
Pokušaj da hodaš u mojim cipelama /recenzija/	12
PODRŠKA JAVNIH LIČNOSTI IZ KULTURNOG ŽIVOTA	14
Suzana Mančić	14
Vanja Bulić	16
Nataša Tasić Knežević	20
Čedomir Rajčić (Čeda Čvorak)	22
PISANOM REČJU PROTIV NASILJA	23
Hajrija Ramadani	23
Špejtim Sojeva Sole	25
Milica Aščerić	26
Emina Hilić	27
Aleksandar Vrtulek	29
Milan Perišić	34
Biljana Mihajlović	36
Biljana Stojićević	37
Mirjana Stanimirović Cvijanović	38
Sava Ilić	39
Snežana Milanović	40
Julijana Balaban	41
Rada Došan Kitić	42
Raffid Subašić	43
Ilda Grabovica Arnautović	44
Ensar Bukarić	45
Gordana Sarić	47
Mr Slavko Milić	48
Viktor Cvetić	54
Danijela Božičković Radolović – Milanova	55
Saša Edi Đorđević	58
Ivana Živanov	59
Dragan Radosavljević	60
Slavica Minić Catić	61
Verica Ilić	63
Nikola Čupović	64
Zoran (Sretenije) Bročilović	66
Ljiljana Nešković Bulatović	67
Grozdana Crepajac	70

Jasmina Ćirković	71
Jasmina Isajlov	72
Jovana Kuzmanović	76
Ljiljana Ilić Ciculj	78
Ljubinka Ljupka Dimitrijević	79
Milena Mrkela	80
Oliver Janković	82
Radmila Stojanović	83
Sladana Jovanović	88
Sladana Liptak	89
Slobodan Milosavljević	90
Snežana Hamzić	91
Suzana Aleksić Tasić	92
Svetlana Mitić	94
Vera Milivojević	97
Živoslava Živa Arsić	98
Andrijana Krsmanović	99
Branka Petrov	103
Biljana Vidović	104
Svetlana Markišić	105
Dušica Cvejin Stojanović	106
Jasna M. Stojanović	107
Ljiljana B. Bošković	108
Milojko Tadić	109
Mirjana Marković	110
Tomić Stojan	114
Vesna Stojkoska	115
Violeta Penić	116
Galina Lazić Vuksanović	118
Desanka Lomić	119
Zorica Đakovski	120
Zorica Jakovljević	121
Desa Dautovićdevojačko Dragović	122
Dragojla Divjak Topalović	123
Nebojša Neca Đurđević	124
Goran Erić	126
Goran Karić	127
Marijana Forai	128
Mr sci. dr Mirjana Abramović Popović	129

Nebojša Krstić	130
Svetlana Perišić	132
Valentina Vanja Dabić	133
Miroslav Prvulj	134
Dragoslav Gligorijev	136
Nikola Radonjin	137
Dragana Pendić	138
Vesna Bojović Vojnov	139
Mirjana Ognjanović	140
Ljubisav Grujić Gruja	141
Slobodan Milijić	142
Snežana Dubak	143
Milovan Mićo Petrović	144
Dragana Andrić	145
Radoslavka Lazić	146
Milka Kajganić, rođ. Mraović	147
HUMANITARNI KNJIŽEVNI SUSRETI	149

Zbornik književnih radova 2

Izdavač
Udruženje žrtava nasilja „Hajr“

Za izdavača
Hajrija Ramadani

Glavni i odgovorni urednik
Špejtim Sojeva Sole

Zamenica urednika i urednica izdanja
Milica Aščerić

Recenzija
Milica Aščerić

Lektura i korektura
Milica Aščerić

Saradnici
Emina Hilić
Irena Đurić

Tehnička obrada i dizajn
Branka Bužić

Korice
Shutterstock

Štampa
„Radunić“ štamparija, Beograd

Tiraž
200

ISBN - 978-86-82740-01-8

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

821.163.41-1(082.2)
821.163.41-3(082.2)
821.163.41-1-053.2(082.2)

POKUŠAJ da hodaš u mojim cipelama : zbornik književnih radova. 2 / [urednica izdanja Milica Aščerić]. - Beograd : Udruženje žrtava nasilja Hajr, 2024 (Beograd : Radunić). - 164 str. : slike autora ; 23 cm

Tiraž 200. - Str. 9: Reč urednika / Špejtim Sojeva Sole. - Str. 13: Pokušaj da hodaš u mojim cipelama / Milica Aščerić. - Sadrži i biografske beleške o autorima.

ISBN 978-86-82740-01-8

COBISS.SR-ID 151739657